اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

سه‌شنبه
• ۹ آبان ۱۴۰۲
• ۱۵ ربیع‌الثانی ۱۴۴۵
• ۳۱ اکتبر ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۷۵۴ • دوره جدید سال دهم شماره ۲۴۳۶ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

صمت چالش‌های صادرات دانش‌بنیان را بررسی کرد

وجهه مخدوش ایران در صادرات فناوری

«سهم دانش‌بنیان‌ها از کل صادرات کشور کمتر از ۲ درصد است» این جمله‌ای بود که چندی پیش معاون ارتقای کسب‌وکارهای بین‌المللی سازمان توسعه تجارت ایران درباره میزان صادرات دانش‌بنیان‌ها گفت. در واقع براساس آمار معاونت علمی و فناوری اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری که درباره ارزش صادراتی شرکت‌های دانش‌بنیان منتشر شد، ارزش کالاهای صادراتی این حوزه در سال ۱۴۰۱ بیش از یک میلیارد دلار برآورد شده که کمتر از ۲ درصد کل صادرات کشور است و در شأن حوزه دانش‌بنیان نیست. به‌گفته قنادزاده، برخی شرکت‌های دانش‌بنیان هنوز به بلوغ لازم برای ورود و ماندگاری در بازارهای صادراتی نرسیده‌اند و از ۹ هزار شرکت دانش‌بنیان در کشور کمتر از ۵۰۰ شرکت صادرات‌محور هستند.

۱۳

در بررسی طرح جامع حمل‌ونقل کشور نمایان شد

ایستگاه فرسوده توسعه!

طرح جامع حمل‌ونقل کشور، سندی است که طبق قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت کشور در زمینه توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل در همه بخش‌ها باید بر پایه آن تدوین شود. طرح جامع حمل‌ونقل در سال‌های میانی دهه ۶۰ مورد توجه ویژه قرار گرفت، اما به علل گوناگون تاکنون به‌سرانجام نرسید؛ با این حال در چند سال اخیر به‌طور خاص در دستور کار قرار گرفته است. به‌گفته معاون حمل‌ونقل وزیر راه و شهرسازی، در تلاش اخیر برای تدوین سند طرح جامع از توان مراکز برتر علمی و دانشگاهی و مهندسین مشاور با بالاترین رتبه‌ها در حوزه راه و حمل‌ونقل استفاده شده و این طرح به‌صورت سیستماتیک در ۳ بخش در حال پیشرفت است. فاز اول آن با عنوان پیش‌بینی تقاضا تا افق ۱۴۱۴ به اتمام رسیده و به‌عنوان ورودی فاز دوم با رویکرد تعیین شبکه بهینه حمل‌ونقل در شیوه‌های مختلف مورد استفاده و براساس شاخص‌ها و معیارهای حمل‌ونقلی، زیست‌محیطی و اقتصادی طراحی شده و در مراحل پایانی قرار گرفته است. همزمان با پیشرفت فاز دوم، فاز سوم با عنوان طراحی تلفیقی شبکه حمل‌ونقل زمینی هوایی و دریایی در دست اجراست که ماحصل آن، طراحی شبکه‌ای یکپارچه برای جابه‌جایی بار و مسافر در شکل بهینه آن است.

۱۰

رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی در آینده‌ای نزدیک

شرط‌وشروط آزادسازی چیست؟

۸

عکس: صمت

سرمقاله

تاثیر نرخ خوراک بر واحدهای سودآور

۲

گفت‌وگوها

استاندارد اعتبار می‌سازد

۶

تورم کنترل نشده است

۱۲

گزارش‌های روز

ناترازها به صف شوند!

۱۴

اسقاط نیازمند مشوق‌های انگیزشی

براساس آخرین آمار ارائه‌شده از سوی ستاد نوسازی خودروهای فرسوده، اسقاط خودروهای فرسوده روند صعودی دارد. میزان اسقاط خودروهای فرسوده در نیمه نخست سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲ نشانگر افزایش اسقاط خودروهاست. در حالی‌که در ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۹، حدود ۷ هزار خودرو فرسوده در کشور اسقاط شده، در ۶ ماه ابتدایی ۱۴۰۰ این تعداد به ۷۵۰۰ دستگاه رسیده و در مدت مشابه ۱۴۰۱، به ۱۰ هزار دستگاه نزدیک شده است. حال اعلام‌شده که در ۶ ماه نخست ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال گذشته، این عدد ۳ برابر شده و ۳۰ هزار خودرو فرسوده در کشور اسقاط شده است. آنچه مشخص است ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده در سال جاری به‌طور جدی به این حوزه ورود کرده که امیدبخش است.

۴

مناقصه عمومی

معدن کار باختر

شرکت معدن‌کار باختر در نظر دارد عملیات تهیه مصالح و ساخت ساختمانهای اسکلت فلزی تجهیز کارگاه در سایت معدن مس جانجا واقع در (استان سیستان و بلوچستان، شهرستان نیمروز، آقایان نعمتی ۰۹۱۲۲۵۸۷۵۱۵ و شمس ۰۹۱۲۳۲۴۳۸۴۵) از طریق مناقصه عمومی به پیمانکاران واجد شرایط واگذار نماید. از متقاضیان محترم دعوت به عمل می‌آید پس از بازدید محل و دریافت اسناد مناقصه از سایت www.madankarbakhtar.ir نسبت به تحویل پاکت‌ها حداکثر تا ۷ روز کاری پس از چاپ آگهی به واحد پشتیبانی ۰۸۱۳۸۳۷۰۲۳۵ (۰۹۱۸۳۱۸۹۸۲۳ آقای بابایی)، به دفتر همدان، خیابان مهدیه، جنب بانک صادرات، کوچه توحید، بن‌بست کیانیان، درب اول از سمت راست) یا دفتر تهران (سعادت‌آباد، نرسیده به خروجی نیایش شرق، خیابان ۲۶ (حق‌طلب غربی) پلاک ۴۹ ساختمان صبانور- طبقه همکف- شرکت معدن‌کار باختر- خانم تاجیک) اقدام فرمایند.

شرکت معدن‌کار باختر (سهامی خاص)

مناقصه عمومی

معدن کار باختر

شرکت معدن‌کار باختر در نظر دارد عملیات تسطیح و برف‌روبی مسیرهای کارگاه خود واقع در واحد شهرک (استان کردستان جاده زنجان- بیجار- سه‌راهی قجور به طرف حسن‌آباد یاسوکند- جنب روستای سراب- معدن شهرک- آقای مهندس نجفی ۰۹۱۰۴۱۰۱۲۸۸) را از طریق مناقصه عمومی به تامین‌کننده واجد شرایط واگذار نماید. لذا از متقاضیان محترم دعوت به عمل می‌آید پس از بازدید محل و دریافت اسناد مناقصه از سایت www.madankarbakhtar.ir و تحویل پاکت‌ها حداکثر تا ۷ روز کاری به واحد پشتیبانی آقای بابایی ۰۹۱۸۳۱۸۹۸۲۳ - ۰۸۱۳۸۳۷۰۲۳۵ (همدان، خیابان مهدیه، جنب بانک صادرات، کوچه توحید، بن‌بست کیانیان، درب اول از سمت راست) یا دفتر تهران (سعادت‌آباد، نرسیده به خروجی نیایش شرق، خیابان ۲۶ (حق‌طلب غربی) پلاک ۴۹ ساختمان صبانور- طبقه همکف- شرکت معدن‌کار باختر- خانم تاجیک) اقدام فرمایند.

شرکت معدن‌کار باختر (سهامی خاص)

نوبت سوم

آگهی مزایده شماره SI۰۰۴۶۹-۰۰

شرکت فولاد میرجان ایرانیان

شرکت فولاد سیرجان ایرانیان در نظر دارد ضایعات فلزی آلیاژی موجود در مجتمع احیاء و فولادسازی بردسیر کرمان را مطابق جدول ذیل از طریق مزایده عمومی به فروش برساند. لذا از تمامی داوطلبان دعوت به عمل می‌آید به منظور خرید اسناد مزایده پس از واریز مبلغ ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریال به حساب شماره ۱-۶۷۶۷۶۷۷-۸۶۰۰-۳۰۷ نزد بانک پاسارگاد شعبه میرزای شیرازی به نام شرکت فولاد سیرجان ایرانیان همراه با فیش واریز و معرفی‌نامه از تاریخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۲ لغایت ۱۴۰۲/۰۸/۱۳ به دفاتر شرکت فولاد سیرجان ایرانیان مراجعه نموده و پیشنهادات خود را به صورت کتبی براساس اسناد مزایده حداکثر تا پایان وقت اداری ۱۴۰۲/۰۸/۱۴ به دفاتر این شرکت ارائه دهند. لازم به ذکر است بازدید قبل از ارائه پیشنهاد قیمت الزامی می‌باشد و امکان بازدید بدون دریافت اسناد فیزیکی وجود ندارد. امکان شرکت در هر آیتم مزایده به‌صورت جداگانه وجود دارد و مقادیر ذکر شده به‌صورت تقریبی می‌باشد که امکان تغییر تا تلورانس ۱۰ درصد وجود خواهد داشت.

نام کالا	مقدار تقریبی(کیلوگرم)	گرید
ضایعات نیم‌رینگی مربوط به زیر ریفرمر	۶۰۰۰	20Mn5
ضایعات گلدونی مربوط به بالا ریفرمر	۱۳۰۰	GX15CrNi25-20
ضایعات لوله‌ای مربوط به زیر ریفرمر	۱۰۰۰	X6CrNi25-20
۴ عدد تیوب باندل مربوط به فیدگس	۵۴۰۰۰	1.4541 AISI321
۲ عدد تیوب باندل مربوط به هوای ریکوپراتور	۳۹۵۰۰	1.4828 AISI309

تلفن ضروری: ۰۳۴۳۱۲۴۵۵۰۰ داخلی ۵۷۱۸

دفتر کرمان: بلوار جمهوری‌اسلامی، خیابان هزاروپکشب، کوچه ۱۷، انتهای کوچه سمت راست، ساختمان سیسکو، طبقه‌هفتم.

دفتر تهران: خیابان ولیعصر، بالاتر از پارک ساعی، خیابان ساعی دوم، پلاک ۶ برج الماس ساعی، طبقه دهم

امور بازرگانی شرکت فولاد سیرجان ایرانیان

84 days before the event

ICSC 2024

3rd International Conference on Steelmaking & Continuous Casting (ICSC2024)

۸۴ روز مانده به برگزاری

سومین کنفرانس بین المللی فولادسازی و ریخته‌گری مداوم

۳ و ۴ بهمن ماه ۱۴۰۲ هرمزگان، بندرعباس، شرکت فولاد هرمزگان

محورهای کنفرانس

- فرآیندهای کوره قوس الکتریکی
- فرایندهای متالورژی ثانویه
- ریخته‌گری و انجماد محصولات ریخته گری مداوم
- بازیافت حرارت
- افزایش بهره وری و بهینه سازی فرآیندهای فولادسازی و ریخته گری مداوم
- شبیه سازی و کنترل فرآیندها
- انقلاب صنعتی چهارم
- تکنولوژی های نوظهور در فولاد سازی و ریخته گری مداوم
- محیط زیست و پایداری

وبسایت: www.hosco.ir

ایمیل: icsc@hosco.ir

شماره دبیرخانه: ۰۷۶-۳۱۰۱۶۰۰۲

آدرس دبیرخانه: بندرعباس، پارک علم و فناوری هرمزگان، طبقه ۶

کسب اطلاعات بیشتر ۰۹۳۷۷۳۱۷۳۹۷

سرمقاله

تاثیر نرخ خوراک بر واحدهای سودآور

(بخش نخست)

رضا پدیدار ـ عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی

چندی است تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها، با حاشیه‌های بسیاری همراه است. در بررسی نقش این نرخ بر واحدهای صنعتی باید به ابعاد مختلفی توجه داشت. در آغاز بحث و قبل از ورود به اثرات و پیامدهای مثبت یا منفی رشد فزاینده نرخ خوراک پتروشیمی‌ها در کشور، لازم می‌دانم مروری کوتاه بر الزامات نظام اقتصادی کشور برای تحقق اهداف صنعت پتروشیمی به‌ویژه در برنامه‌های بلندمدت توسعه اقتصادی داشته باشیم، هرچند این موضوع به‌دفعات در نشست‌های تخصصی کارشناسان، مطرح و پیامدهای مثبت و منفی آن مورد تحلیل و ارزیابی قرارگرفته است.

اما تجربه سال‌های تحریم، لزوم رهایی اقتصاد ایران را به نفت خام و توسعه اقتصادی برمبنای مزیت‌های اقتصادی کشور را به‌خوبی آشکار می‌کند. در این زمینه شاید در گذشته نه چندان دور و در سال‌های اخیر رهایی از اقتصاد نفتی، از مهم‌ترین شعارهای دولت‌های گذشته بوده است.

با این‌همه تحقق این هدف مهم، آرمانی و بزرگ هرگز به‌گونه‌ای که در سال‌های تحریم با پوست و جان اقتصاد کشور لمس شد، تجربه نشده بود. از این‌رو قطعا خروج از اقتصاد نفتی و حرکت به‌سمت یک رشد اقتصادی مبتنی بر مزیت‌های واقعی اقتصادی کشور در میان‌مدت می‌تواند شرایط را برای توسعه اقتصادی بلندمدت فراهم کند. این موضوع باید به‌عنوان مهم‌ترین هدف استراتژیک دولت قرار بگیرد که در این راستا می‌توان از صنعت پتروشیمی به‌عنوان شاه‌کلید تحقق این هدف نام برد.

خوشبختانه صنعت پتروشیمی در ایران به‌صورت‌طبیعی و خدادادی از مزیت‌های اقتصادی قابل‌توجهی برخوردار است که به‌طوربالقوه می‌تواند این کشور را به یکی از ارزنده‌ترین کانون‌های سرمایه‌گذاری صنعت پتروشیمی در جهان تبدیل کند.

در اختیار داشتن جایگاه نخست در منابع هیدروکربوری نفت و گاز جهان به‌میزان ۳۶۵ میلیارد بشکه معادل نفت خام و همچنین بهره‌مندی از موقعیت استراتژیک جغرافیایی در نزدیکی و دسترسی به بازارهای بین‌المللی به‌لحاظ برخورداری از بالغ بر ۲هزار کیلومتر سواحل آب‌های آزاد در کنار بهره‌مندی از تجارب ارزشمند تخصصی بیش از ۵ دهه فعالیت در حوزه پتروشیمی، از مهم‌ترین مزیت‌های اقتصادی صنعت پتروشیمی در کشور است که باید به‌عنوان اولویت اول و موتور رشد و توسعه اقتصاد کشور مدنظر و توجه مسئولان کشور قرار گیرد. این مزیت‌ها به‌اندازه‌ای ساختاری و قدرتمند هستند که نمی‌توان از تاثیر و نقش این صنعت در اقتصاد کشور و حتی منطقه به‌راحتی چشم‌پوشی کرد، به‌گونه‌ای که حتی در شرایط سخت تحریم‌های اقتصادی بین‌المللی نیز توانست به‌خوبی به حیات اقتصادی خود ادامه دهد و بخش قابل‌توجهی از نیازهای ارزشی کشور را در این دوران تامین و نقش بسزایی در مقاومت کشور در برابر تحریم‌کنندگان بین‌المللی را ایفا کند.

بد نیست بدانیم که صنعت پتروشیمی اعم از بخش‌های بالادستی، میان‌دستی و نیز پایین‌دستی در حدود بیش از ۲۵ درصد صادرات غیرنفتی کشور را به‌خود اختصاص داده و ارزش سالانه تولیدات آن به‌طورمیانگین بالغ بر ۲۲ تا ۲۷ میلیارد دلار بوده که از این مقدار حدود ۱۲ تا ۱۵ میلیارد دلار صادرات و مابقی در داخل کشور (خوراک بین‌مجتمعی و صنایع پایین‌دستی پتروشیمی) به‌مصرف رسیده است.

اگر این ارقام را با درآمدهای ناشی از صادرات نفت‌خام که در ۳ سال اخیر بین ۲۸ تا ۴۵ میلیارد دلار بوده است، مقایسه کنیم، به اهمیت و جایگاه ویژه این صنعت بزرگ و کلیدی کشور پی خواهیم برد و همه اینها در حالی است که ارزش کل سرمایه‌گذاری انجام‌گرفته در صنعت پتروشیمی از ابتدا تاکنون از مرز ۴۵ میلیارد دلار عبور نمی‌کند.

به‌نظر می‌رسد که این توضیحات و بیان همین مقدار آمار، در کنار واقعیت اقتصادی وابستگی بخش‌های مختلف اقتصاد ملی به محصولات پتروشیمی کافی باشد تا بدانیم نزدیک‌ترین و کارآمدترین مسیر برای دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و رهایی اقتصاد ملی از نفت، از طریق توسعه و سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی و تکمیل زنجیره ارزش آن بوده که می‌تواند به‌عنوان موتور رشد اقتصادی کشور، سایر صنایع وابسته را نیز به حرکت وادار کند، اما چه باید کرد که وظیفه سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان اقتصادی کشور باتوجه به آنچه گذشته است، در چنین شرایطی نیست.

بیان واقعیت‌های فوق، سرآغاز چالش‌هایی بر سر تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها در کشور است که قدمتی چندین‌ساله دارد و به‌قول معروف، پدیده‌ای نوظهور نیست، چراکه این خود یک سوال بزرگ است که در این چند دهه، استدلال‌های موافق و مخالف افزایش نرخ خوراک پتروشیمی‌ها چه بوده است؟

در ادامه این یادداشت که روز بعد و در همین ستون منتشر می‌شود، به ابعاد مختلف تعیین نرخ خوراک پتروشیمی و نقش دولت در این قیمت‌گذاری می‌پردازیم.

پدافند غیرعامل راه را بر تهدیدهای دشمن می‌بندد

وزیر کشور با بیان اینکه پدافند غیرعامل باید به‌لحاظ دانشی یک نهاد پیشرو باشد، چراکه توجه به آن، راه را بر تهدیدهای دشمن می‌بندد، گفت: از آنجا که دشمن پی در پی فناوری و راهبردهای خود را تغییر می‌دهد، باید این فناوری را شناسایی کنیم و به دانش روز مجهز باشیم.

به‌گزارش ایرنا، احمد وحیدی در دهمین همایش گرامیداشت بیستمین سالروز تاسیس سازمان پدافند غیرعامل بااشاره به تحولات غزه گفت: پیش از این، در اقدامات حزب‌الله و مقاومت جنوب لبنان تجربه کردیم که در کنار پایداری مردم، رشادت‌ها، تدابیر و ورزیدگی‌های نظامی، پدافند غیرعامل هم اثرگذار بوده است.

وی افزود: گفتمان پدافند غیرعامل به یک سازمان تبدیل شد که با ساختار قوی، توانست این جریان را ایجاد کند و نتیجه آن، شهرک‌های بزرگ زیرزمینی اعم از موشکی و فرودگاهی است.

وزیر کشور بااشاره به اینکه پدافند غیرعامل باید در زمان صلح پرداخته شود تا در زمان جنگ بهره‌برداری شود، افزود: هواپیماها و موشک‌ها در این شهرک‌های زیرزمینی هستند و به یک موضوع در دست اجرا تبدیل شده‌اند. وزیر کشور اظهار کرد: در سیاست‌های کلی هم درباره سیاست‌های آمایشی و آینده‌نگری، پهنه‌بندی‌های کشور در زمینه توسعه و حوزه‌های پروژه‌محور ردپای پدافند غیرعامل قابل‌مشاهده است که افق مهمی از حوزه دانشی را برای ما ایجاد می‌کند.

وی با تاکید بر اینکه، لازم است پدافند غیرعامل به‌لحاظ دانشی یک نهاد پیشرو باشد، اضافه کرد: از آنجا که دشمن مرتبا تکنیک‌ها و استراتژی‌ها را عوض می‌کند، باید این تکنیک‌ها را بشناسیم و به این دانش مجهز باشیم، سپس چگونگی ارزیابی آن متناسب با هر پروژه بسیار مهم است، از این‌رو باید پدافند غیرعامل با محاسبه حوزه‌های هزینه ـ فایده لحاظ شود.

بررسی صلاحیت داوطلبان انتخابات مجلس آغاز شد

سخنگوی شورای نگهبان پس از پایان نام‌نویسی داوطلبان دوازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی درباره فرآیند بررسی صلاحیت‌ها، توضیحاتی را ارائه کرد. به‌گزارش ایرنا، هادی طحان‌نظیف یکشنبه شب در گفت‌وگویی خاطرنشان کرد: شورای نگهبان در مراحل پیش‌ثبت‌نام و ثبت‌نام انتخابات، نظارت داشت و هر دو این مراحل موردپذیرش شورا است.

سخنگوی شورای نگهبان با بیان اینکه این روزها در مرحله فرآیند بررسی صلاحیت‌ها در هیات‌های اجرایی هستیم، اظهار کرد: هیات‌های اجرایی معتمدان مردمی هستند، ۱۰ روز زمان استعلام‌ها و ۱۴ روز زمان بررسی صلاحیت‌ها در هیات‌های اجرایی است و سپس کار هیات‌های نظارت استانی آغاز می‌شود. طحان‌نظیف تاکید کرد: وزارت اطلاعات، قوه قضاییه، فراجا، اطلاعات سپاه و ثبت احوال از جمله دستگاه‌های مورداستعلام ما هستند.

وی تصریح کرد: براساس قانون جدید انتخابات، سامانه‌های جدیدی را طراحی کردیم که از این طریق پاسخگوی داوطلبان خواهیم بود.

سخنگوی شورای نگهبان گفت: مصمم به اجرای قانون شفافیت منابع مالی داوطلبان در انتخابات پیش‌رو هستیم که امکانات و منابع آنها را با جزئیات مشخص کرده است و رفتارهای تبلیغات انتخاباتی نامزدها، با این قانون بررسی خواهد شد.

طحان‌نظیف گفت: رسانه ملی در قانون جدید انتخابات در راستای ایجاد فضای عادلانه، تکالیفی دارد که از اجرای آن استقبال می‌کنیم. وی درباره آخرین وضعیت بررسی برنامه هفتم در شورا اظهار کرد: در پژوهشکده شورای نگهبان موضوع برنامه هفتم بررسی شده است و در جلسه گذشته شورا به‌صورت غیررسمی، بررسی این مصوبه را آغاز کردیم. سخنگوی شورای نگهبان درباره لایحه عفاف و حجاب هم گفت: همه رویکردهایی را که به لایحه عفاف و حجاب وجود داشت، شنیدیم و در ۱۰ جلسه، آن را بررسی و ابهامات آن را اعلام کردیم.

خواست جامعه جهانی، آتش‌بس است

سخنگوی وزارت امور خارجه در نشست خبری هفتگی خود با خبرنگاران درباره آخرین تحولات سرزمین‌های اشغالی، اظهار کرد: ۲۴ روز از آغاز حملات بی‌رحمانه رژیم صهیونیستی به نوار غزه می‌گذرد و در این حملات، این رژیم از تمامی خطوط قرمز و قوانین و مقررات بین‌المللی عبور کرده است.

به‌گزارش ایرنا، ناصر کنعانی درباره لزوم آتش‌بس علیه مردم مظلوم فلسطین اظهار کرد: همان‌طور که گفتم، موضوع پایان دادن به تجاوز وحشیانه رژیم‌صهیونیستی و آتش‌بس، نخستین اولویت ایران است که از ابتدا نیز در تمام تحرکات دیپلماتیک و مشارکت در مجامع بین‌المللی، این موضوع را تایید و تاکید کردیم.

سخنگوی وزارت امور خارجه گفت: باتوجه به عدم‌تمکین رژیم‌صهیونیستی به خواست جامعه جهانی در آتش‌بس، جامعه جهانی باید فشار خود را بر این رژیم بیشتر کند تا آنها مجبور به پذیرش خواست افکار عمومی جهانی شوند.

کنعانی بیان کرد: اکنون به‌نظر می‌آید که خواست عمومی جامعه جهانی این است که به‌فوریت، حملات رژیم‌صهیونیستی به غزه خاتمه پیدا کند و این موضوع با تصویب قطعنامه مجمع عمومی نشان داده شد و این تلاش‌ها را تا زمان دستیابی به نتیجه، ادامه خواهیم داد. کنعانی درباره ادعای مقامات امریکایی مبنی بر انجام حملاتی در عراق علیه منافع امریکا، گفت: هرچه بکارید، درو می‌کنید، حمایت از تنش‌آفرینی در منطقه واکنش‌هایی را در پی خواهد داشت و این موضوعی است که ما بارها در مواضع رسمی و پیام‌هایی که داشتیم، اعلام کردیم و این طبیعت رفتار امریکا است. اینکه آنها می‌گویند در برخی کشورهای منطقه موردحمله قرار گرفته‌اند، واکنشی به حمایت‌های بی‌قید و شرط آنها از جنایات رژیم‌صهیونیستی و البته سیاست‌های اشتباه‌شان در منطقه بوده است و امیدواریم که این سیاست‌ها را اصلاح کنند.

سخنگوی وزارت امور خارجه در زمینه رأی مثبت ایران به قطعنامه اخیر مجمع عمومی سازمان ملل بیان کرد: در قبال قطعنامه‌ها ممکن است کشوری نسبت به اغلب مفاد آن نظر مثبتی داشته باشد و درباره برخی نکات و محتوای آن نکاتی داشته باشد که با سیاست‌ها و عرف آن کشور، تحفظات و ملاحظاتی داشته باشد و این رویه‌ای است که ایران نیز از آن استفاده کرد که باتوجه به اهمیت حمایت از فلسطین و ایجاد نقطه پایان بر حملات رژیم‌صهیونیستی، رأی مثبت داد، اما در بیانیه پایانی، ملاحظات خودش را به‌ثبت رسانده است.

وی درباره برخی ابتکارعمل‌ها از سوی ایران برای آزادسازی اسرا در شرایط اخیر منطقه در گفت‌وگوهای اخیر وزیر امور خارجه با همتایان خودش، تصریح کرد: گفت‌وگو با وزیرخارجه قطر و عربستان و گفت‌وگوهای آتی ناظر بر یافتن راهکاری برای اعمال فشار بر رژیم‌صهیونیستی برای پایان دادن به حملات آن رژیم بر مردم فلسطین است.

ایجاد مشوق برای اقتصادی شدن توسعه اینترنت 5G

وزیر ارتباطات به ایرنا گفت: ایجاد مشوق‌های دولتی و اقتصادی شدن طرح اینترنت نسل پنجم، باعث توسعه این فناوری در کشور می‌شود.

عیسی زارع‌پور در حاشیه همایش ملی نسل پنجم ارتباطات در ایران (5G-IRAN) در جمع خبرنگاران حاضر شد و به سوالات آنها پاسخ داد. زارع‌پور در پاسخ به این سوال ایرنا که چگونه تا پایان دولت می‌توان باوجود موانعی مانند گرانی تجهیزات و مشکلات واردات، پوشش سایت‌های نسل پنجم اینترنت را به ۱۰ درصد رساند و آن را در اختیار کاربران قرار داد، گفت: بخشی از شبکه مادر مخابراتی در دست وزارت ارتباطات است که با اعتبارات دولتی در حال توسعه دادن آن هستیم و هدف ما این است که بتوانیم ظرفیت را ۳برابر کنیم.

وزیر ارتباطات افزود: قسمتی دیگر در دست بخش خصوصی است که یا دولت باید مشوق‌هایی را در نظر بگیرد تا آنها به سرمایه‌گذاری و توسعه این بخش ورود کنند یا باید مدل اقتصادی به‌گونه‌ای پیش برود که پاسخگوی سرمایه‌گذاری اپراتورها باشد.

در حال تلاش برای اقتصادی شدن این طرح هستیم تا با استقبال روبه‌رو شود. هر کاری که مدل اقتصادی نداشته باشد، در طولانی‌مدت با مشکلات اقتصادی مواجه خواهد شد.

وی در ادامه پاسخگویی به سوالات دیگر خبرنگاران، تاکید کرد: اکنون ۸۷ درصد کشور تحت‌پوشش نسل ۴ و ۴.۵ هستند. نسل پنجم اینترنت متناسب با چیزی که مدنظر بود، به دلایل مختلف پیش نرفت.

مدل اقتصادی شبکه نسل پنجم اینترنت، مدلی نیست که اپراتور مایل به سرمایه‌گذاری روی آن باشد و زیرساخت‌ها نیز برای توسعه این فناوری مهیا نبوده و با اجرای پروژه فیبرنوری کسب‌وکارها و منازل برای توسعه اینترنت نسل پنجم نیز آمادگی به‌دست خواهیم آورد. تا پایان دولت سیزدهم همان‌طور که قول دادیم، در همه مناطق پوشش فیبرنوری وجود خواهد داشت تا زیرساخت لازم برای توسعه نسل پنجم اینترنت مهیا شود. زارع‌پور خاطرنشان کرد: چند باند فرکانسی وجود دارند که برای توسعه اینترنت نسل پنجم به‌عنوان محدوده طلایی هستند. اکنون در حال مذاکره برای واگذاری از آنها هستیم و به‌زودی شاهد واگذاری به اپراتورها خواهیم بود.

یک‌سوم قبوض برق مشترکان خانگی رایگان شد

سخنگوی صنعت برق با اعلام اینکه یک‌سوم قبوض برق مشترکان خانگی با اجرای طرح پرداخت پاداش صرفه‌جویی رایگان شد و حتی برخی مشترکان بستانکار شدند، گفت: صنعت برق امسال ۲ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان پاداش صرفه‌جویی به ۴۰ درصد از مشترکان پرداخت کرده است.

مصطفی رجبی‌مشهدی در گفت‌وگو با ایسنا بااشاره به اجرای طرح پاداش صرفه‌جویی مشترکان برق خانگی در سراسر کشور، اظهار کرد: مبلغ بستانکاری پاداش صرفه‌جویی برق مشترکان خانگی در قبض برق بعدی آنها تسویه می‌شود.

وی تاثیر اجرای طرح پاداش مدیریت مصرف برق در بخش خانگی را مثبت ارزیابی کرد و گفت: نتایج بسیار خوبی با اجرای طرح پاداش صرفه‌جویی در تامین برق پایدار همه مشترکان به‌ویژه مشترکان صنعتی حاصل شد. سخنگوی صنعت برق با بیان اینکه پرداخت ۳ماه گرم تابستان امسال، ادامه داد: سال ۱۴۰۰، ۴۸ میلیارد کیلووات‌ساعت انرژی مصرفی برق در بخش خانگی بوده که در سال ۱۴۰۲ با رشد منفی نسبت به سال ۱۴۰۰ به ۴۶میلیارد کیلووات‌ساعت رسیده است.

رجبی‌مشهدی بیان کرد: به‌عبارت‌دیگر، حتی اگر رشد متوسط ۵ درصدی سالانه در حوزه خانگی را داشته باشیم، توانسته‌ایم حدود ۷ میلیارد کیلووات‌ساعت انرژی کمتری در بخش خانگی صرفه‌جویی کنیم. وی درباره قبض‌های صادرشده برای مشترکان T خاطرنشان کرد: حدود یک‌سوم از این قبوض به‌صورت بستانکار یا قبض رایگان صادر شده و هنوز مبالغ بستانکاری پاداش در قبض بعدی آنها تسویه می‌شود و اگر میزان پاداش از میزان قبض برق مصرف آنها بیشتر باشد، قبض‌ها به‌صورت رایگان صادر خواهد شد. سخنگوی صنعت برق گفت: مشترکانی که در قبض خود بستانکار بوده‌اند، در نوبت‌های بعدی قبض به‌صورت رایگان یا به‌صورت پاداشی که برای آنها درج شده و از مبلغ صورت‌حساب دوره بعد صادر شود، کاسته خواهد شد.

رجبی‌مشهدی خاطرنشان کرد: میزان مصرف بخش صنعتی کشور در سال ۱۴۰۰ و در چند ماه گرم سال ۳۶.۷ میلیارد کیلووات‌ساعت بود و در سال ۱۴۰۲ به ۴۶ میلیارد کیلووات‌ساعت رسید. به‌عبارتی، ما در این بخش حدود بیش از ۹ میلیارد کیلووات‌ساعت انرژی بیشتری به صنایع تحویل دادیم که نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۲ به نسبت سال ۱۴۰۰ رشد مصرف برق حدود ۲۴ درصد شده که رقم قابل‌توجهی است. وی از همکاری همه مشترکان به‌ویژه مشترکان خانگی که ضمن برخورداری از پاداش صرفه‌جویی امسال به تامین برق پایدار کمک کردند، تشکر کرد.

عکس روز

تجمع ضد صهیونیستی «یهودیان» در تهران

عکس: فارس

ویژه‌تر از خبر

کارنامه وزارت کشور در «ثبت‌نام الکترونیک انتخابات مجلس»

رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها بااشاره به ثبت‌نام قطعی ۲۴ هزار نفر در انتخابات مجلس گفت: سامانه ثبت‌نام الکترونیک برای نخستین‌بار توسط وزارت کشور رونمایی شده، در واقع وزارت کشور کارنامه بسیار خوبی را در مرحله پیش‌ثبت‌نام و ثبت‌نام نهایی از خود به جا گذاشته است.محمدصالح جوکار در گفت‌وگو با ایرنا درباره ثبت‌نام نهایی داوطلبان برای حضور در دوازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی گفت: در این دوره از ثبت‌نام انتخابات مجلس شورای اسلامی، مقرر شده بود که پیش‌ثبت‌نام و ثبت‌نام نهایی به‌صورت الکترونیک انجام شود و برای شفافیت مالی که در قانون انتخابات بر آن تاکید شده بود، داوطلبان باید یک شماره حساب غیرتجاری در سامانه بارگزاری می‌کردند تا هزینه‌های انتخاباتی به‌صورت شفاف انجام شود. رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها با بیان اینکه در این دوره داوطلبانی می‌توانستند در انتخابات مجلس ثبت‌نام کنند که حداقل ۵ سال سابقه اجرایی، قضایی، آموزشی و پژوهشی داشته باشند، اظهار کرد: رهبر معظم انقلاب در سیاست‌های ابلاغی بر الکترونیک شدن انتخابات تاکید کردند و دولت سیزدهم و وزارت کشور در این زمینه اقدامات مهمی انجام دادند.نماینده مردم یزد در مجلس با بیان اینکه پیش از این، ثبت‌نام داوطلبان در محل‌های تعیین‌شده با صرف هزینه، زمان و نیروی انسانی زیادی انجام می‌شد، گفت: اما با سازکار جدیدی که برای ثبت‌نام در انتخابات دوره دوازدهم مجلس تدارک دیده شد، هر فردی می‌توانست با مراجعه به سامانه، نسبت به تکمیل فرم ثبت‌نام اقدام کند.این نماینده مجلس تصریح کرد: عامل مهم افزایش میزان مشارکت داوطلبان نمایندگی مجلس، الکترونیک شدن ثبت‌نام‌ها بود که فرصتی عادلانه و برابر در اختیار افراد نخبه و تحصیلکرده برای نامزدی در انتخابات مجلس قرار داد.وی تغییر در نحوه ثبت‌نام را سبب افزایش مشارکت مردم در ثبت‌نام‌ها دانست و یادآور شد: الکترونیک شدن ثبت‌نام، سبب افزایش مشارکت داوطلبان انتخابات مجلس شد تا آنجا که در مرحله پیش‌ثبت‌نام بیش از ۴۸هزار نفر ثبت‌نام کردند و در مرحله ثبت‌نام نهایی بیش از ۲۴هزار نفر ثبت‌نام خود را قطعی کردند که این آمار بیش از ۳برابر ثبت‌نام دوره پیشین مجلس است.

جوکار یادآور شد: اگر سامانه الکترونیک در زمان برگزاری انتخابات و اخذ رأی محقق شود، قطعا بر افزایش مشارکت مردم در انتخابات اثر خواهد داشت تا مردم بدون ساعت‌ها حضور در شعب اخذ رأی و صف‌های طولانی، به‌راحتی نسبت به مشارکت در انتخابات مجلس و خبرگان رهبری اقدام کنند.

جوکار درباره تاثیر افزایش ثبت‌نام‌ها بر افزایش مشارکت مردم گفت: هرچقدر تعداد نامزدها برای داوطلبی انتخابات بیشتر شود، گزینه انتخابی برای مردم هم بیشتر خواهد بود و مردم می‌توانند انتخاب خود را با نگاهی بازتر انجام دهند. همچنین، انگیزه برای پاسخ به مطالبات مردم افزایش خواهد یافت تا در مجموع، شاهد رشد مشارکت مردم در انتخابات مجلس و خبرگان رهبری باشیم.

گزارش خبری

با گذشت ۱۴ ماه از مهلت تعیین تکلیف خودرویی‌ها

پرونده واگذاری خودروسازان هنوز باز است

۱۴ ماه از موعد زمانی تعیین شده توسط رئیس‌جمهوری برای واگذاری خودروسازی‌ها می‌گذرد، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که هیچ پیشرفت خاصی در مساله واگذاری‌ها به وجود نیامده است. در این رابطه احسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی به تازگی گفته است که «در دوره فعالیت وزیر پیشین صنعت، معدن و تجارت، توافقی در رابطه به مسیر واگذاری شرکت‌های خودروسازی با سازمان خصوصی‌سازی و وزارت صمت انجام شده بود که اجرای بخشی از آن شروع شد، اما به دلیل تغییراتی که در وزارت صمت اتفاق افتاد، این کار متوقف شد.»

وی ابراز امیدواری کرده است که «به زودی توافق جدیدی با آقای علی‌آبادی وزیر صمت، درباره چگونگی به سرانجام رسیدن این مسیر با سازمان خصوصی‌سازی انجام شود.» در واقع بعد از گذشت یک سال از مهلت رئیس‌جمهوری به نهادهای دولتی برای تعیین تکلیف واگذاری خودروسازان، وزارت صمت و اقتصاد قرار است درباره نحوه واگذاری‌ها به توافق برسند.

عکس: صمت

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

یک بند ۸ فرمان

۱۱ اسفند سال ۱۴۰۰، رئیس‌جمهوری در خلال صدور ۸ فرمان برای بهبود عملکرد صنعت خودروسازی، واگذاری مدیریت دولتی شرکت‌های خودروسازی را نیز مورد تاکید قرار داد؛ بر اساس این فرمان، مقرر شد واگذاری مدیریت دولتی شرکت‌های خودروسازی ایران خودرو و سایپا حداکثر ظرف ۶ ماه بعد یعنی تا پایان شهریور سال ۱۴۰۱ به بخش غیردولتی تعیین تکلیف شود.

با این حال ۱۴ ماه از موعد زمانی تعیین شده توسط رئیس‌جمهوری برای واگذاری خودروسازان می‌گذرد، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که نه‌تنها هیچ پیشرفت خاصی در مساله واگذاری‌ها به وجود نیامده است بلکه به نظر می‌رسد دنده عقب هم در این حوزه داشته‌ایم.

سهام دولت در خودروسازی چقدر است؟

نکته مهم اینکه طبق تاکید مسئولان و کارشناسان پیش‌شرط اصلی واگذاری خودروسازان تعیین تکلیف سهام تودلی آنهاست.

بر این اساس آن‌طور که آمار نشان می‌دهد عدد سهام دولت در شرکت ایران خودرو ۵.۷ درصد و در سایپا حدود ۱۷ درصد است و اگرچه این اعداد به نظر کوچک می‌رسند اما گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس بیانگر آن است که غیر از این دو عدد، ۱۲.۲۱ درصد از سهام ایران‌خودرو و ۱۵.۶ درصد از سهام سایپا در اختیار شرکت‌های عمومی وابسته و تحت کنترل دولت است. همچنین ۲۵.۲۴ درصد از سهام ایران‌خودرو و ۳۹.۶۶ درصد از سهام سایپا تحت نظام سهام تودلی است.

بنابراین هر قدر هم که دولت تاکید کند صرفا ۵.۷ درصد و ۱۷ درصد از سهام شرکت‌های خودروسازی را در اختیار دارد اما با توجه به وضعیت سهام تودلی این شرکت‌ها (در تعریف سهام تودلی باید گفت که شرکت‌های زیرمجموعه خودروسازان به صورت مستقیم و غیرمستقیم سهام شرکت‌های مادر را خریده‌اند) می‌توان گفت که اگر همین سهام کوچک دولت هم واگذار شود، باز هم نقش و سهم دولت پررنگ خواهد بود و عملا خودروسازان به صورت دولتی اداره خواهند شد و این در حالیست که سهل‌انگاری در تعیین تکلیف سهام‌های تودلی در صورت واگذاری این سهام‌ها، به تدریج و خود به خود از حجم شرکت‌های مادر یعنی ایران خودرو و سایپا کاسته و وضعیت بهره‌وری و مدیریت هم بهتر می‌شود.

گره کور سهام تودلی

به گزارش مهر، از ابتدای سال ۱۴۰۱ وزیر وقت صمت به‌صراحت از مشکل‌ساز بودن سهام تودلی دولت در شرکت‌های زیرمجموعه ایران‌خودرو و سایپا سخن گفت و واگذاری سهام تودلی و زیرمجموعه‌ها را مقدم بر خصوصی‌سازی و فروش سهام مستقیم دولت دانست.

مهدی خطیبی، مدیرعامل سابق ایران‌خودرو نیز در اوایل اسفند سال گذشته درباره واگذاری سهام خودروسازان، گفت: درباره واگذاری سهام تودلی‌ها، ما باید از کانون کارشناسان درخواست کارشناس برای ارزش‌گذاری کنیم و نسبت به قیمت‌گذاری سهام اقدام کنیم که ۱۰۰ درصد این کار را انجام داده‌ایم و آگهی نیز منتشر شد. نتایج را هم به اطلاع سازمان گسترش و نوسازی رساندیم و ازاین‌پس مابقی در اختیار ما نیست.

وی افزود: حتی برای واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه هم که تکلیف شده بود، در هیات‌مدیره مصوب کردیم و انجام دادیم. اینکه چرا خریدار نیامده ارتباطی با ما ندارد. تا جایی که اطلاع دارم دولت و وزارت صمت مصمم هستند و به طور حتم پیگیر رفع موانع و موضوعاتی که وجود دارد هستند. قطعا اگر کار راحتی بود، تا به امروز حتما انجام می‌شد.

از طرفی، حسن قربان‌زاده، رئیس سازمان خصوصی‌سازی، در گفت‌وگو با مهر در اواسط اسفندماه، واگذاری سهام تودلی ایران‌خودرو و سایپا را بی‌ارتباط با دولت دانست و گفت: واگذاری سهام تودلی خودروسازان به دولت مربوط نمی‌شود. سهام تودلی خودروسازان دست دولت نیست و در اختیار شرکت قرار دارد و شرکت باید تا پایان سال این سهام تودلی را واگذار کند.

وی تصریح کرد: محصولات خودرو باید طبق تعهد وزارت صنعت، معدن و تجارت تا پایان سال از شمول قیمت‌گذاری دستوری خارج شود در غیر این صورت امکان صدور مجوز فروش سایت‌ها و سهام شرکت‌های زیرمجموعه وجود ندارد. درصورتی‌که تا پایان سال (۱۴۰۱)، سهام تودلی ایران‌خودرو و سایپا واگذار نشود، حق سهام تودلی این دو شرکت از ابتدای سال ۱۴۰۲ در مجامع محاسبه نمی‌شود.

سرنوشت تعیین قیمت به واگذاری گره خورده است

نکته دیگر اینکه طبق تاکید متولیان، بحث قیمت‌گذاری دستوری از دیگر موانع اصلی پیش‌روی واگذاری خودروسازان محسوب می‌شود چراکه وقتی قیمت‌گذاری محصولی از اختیار صاحبان آن کالا خارج باشد و یک نهاد قدرت طبق دستورالعمل‌های خود نسبت به قیمت‌گذاری کالا اقدام کند، در واقع دست تولیدکننده برای کسب سود بسته می‌ماند و تولیدکننده مجبور می‌شود در شرایطی اقدام به تولید خودرو کند که می‌داند با تولید هر دستگاه خودرو به زیان شرکت افزوده خواهد شد. بنابراین احتمال اینکه در این شرایط کسی حاضر باشد سهام شرکت‌هایی را بخرد که روز به روز زیانده‌تر می‌شوند، بسیار کم است.

آن‌طور که حسین قربانزاده، رئیس سابق سازمان خصوصی سازی اعلام کرده بود تا زمانی که موضوع قیمت‌گذاری دستوری خودروسازان حل نشود، نمی‌توان در مورد واگذاری گامی برداشت زیرا این مساله با واگذاری در تضاد است.

با این حال تا به امروز هیچ اتفاقی در این بخش نیفتاده و فقط علی‌آبادی، وزیر صمت از زمان تکیه زدن بر مسند وزارتخانه تاکید کرده است که قیمت‌گذاری دستوری را قبول ندارد و در صورتی که انحصار بازار بشکند باید قیمت در بازار تعیین شود.

> تا زمانی که موضوع قیمت‌گذاری دستوری خودرو حل نشود نمی‌توان در زمینه واگذاری گامی برداشت

کسی خریدار سهام خودروسازان نیست

موضوع دیگر مربوط به خریدار سهام خودروسازان می‌شود؛ طبق تاکید کارشناسان بخشی که قرار است خودروسازها را بخرد باید ۳ ویژگی داشته باشد؛ نخست اینکه تخصص داشته و خودروساز باشد، دوم اینکه سرمایه کافی برای توسعه صنعت خودرو داشته باشد و سوم اینکه باید بازار صادراتی کافی داشته باشد زیرا برای تبدیل شدن به شرکت سودآور باید صادرات داشت که صادرات هم طبقه‌بندی شده است.

این ویژگی‌ها را شرکت‌های بزرگ خودروسازی دنیا دارند که در حال حاضر ورود این شرکت‌ها به ایران به دلایل مختلف از جمله تحریم امکان‌پذیر نیست.

در این شرایط دولت مجبور به فروش سهام به بخش خصوصی می‌شود که فقط ویژگی سرمایه‌گذاری را دارد که قطعا نمی‌تواند موفقیت خاصی برای خودروسازی کشور به همراه داشته باشد و احتمال اینکه شرکت‌ها از خودروساز بودن به سمت مونتاژکاری روی بیاورند بسیار زیاد است چراکه سود مونتاژکاری در ایران به نسبت بالا است.

حال اگر در این شرایط خریدار متخصصی هم برای شرکت‌های خودروسازی پیدا شد باید به این سوال پاسخ داد که آیا این خریدار توان قوت بخشیدن به شرکت‌هایی با زیان انباشته بالغ بر ۱۴۱ هزار میلیارد تومان و بدهی ۲۵۴ هزار میلیارد تومانی را دارد؟ در این صورت کسی که این سهام‌ها را می‌خرد چگونه می‌تواند شرکت را به سودآوری برساند؟

همچنین نکته‌ای که در مورد خرید سهام خودروسازان وجود دارد این است که هر وقت این بحث مطرح شده، قطعه‌سازان برای خرید سهام پیشقدم شده‌اند در حالی که طی سال‌های گذشته این بخش به دلیل مضیقه‌های مالی نسبت به ارتقای کمی و کیفی تولید، اقدام خاصی نکرده است.

۵ شرط اصلی واگذاری خودروسازان

۱۶ آذر ۱۴۰۱، صورت‌جلسه الزامات واگذاری شرکتی‌های ایران خودرو و سایپا که با حضور حسین قربان‌زاده رئیس سازمان خصوصی‌سازی، منوچهر منطقی معاون صنایع حمل‌ونقل وزارت صمت و علی نبوی رئیس وقت هیات عامل ایدرو، تدوین شده بود، منتشر شد.

در این صورت‌جلسه آمده است: به منظور تحقق هدف ارتقای سطح کارایی بهره‌وری و نوآوری در صنعت خودرو کشور و همچنین رعایت الزامات سند نهایی خروج دولت از تصدی‌گری صنعت خودرو جلسه در محل سازمان خصوصی‌سازی تشکیل و موارد زیر مورد توافق طرفین قرار گرفت:

۱- سند استراتژی صنعتی بلندمدت و با ثبات صنعت خودرو (۱۰ ساله) تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۱ با محورهای زیر از سوی وزارت صمت تهیه و به سازمان خصوصی‌سازی ارسال خواهد شد.

- بهبود فضای تولید و کسب‌وکار و ارتقای سطح رقابت‌پذیری و پیش‌بینی‌پذیری صنعت خودرو

- عدم مداخله دولت در بنگاه‌ها و تنظیم قواعدی که شرایط تحمیلی و ناعادلانه‌ای برای بنگاه ایجاد نکند، چنان که برای همه فعالان صنعت خودرو شرایط و اقتضائات حضور در این صنعت کاملا شفاف و قابل‌پیش‌بینی باشد.

- این سند باید در تاریخ یاد شده برای اطلاع عموم مردم به صورت رسمی منتشر شود.

۲- تا پایان سال ۱۴۰۱ تمام محصولات ایران خودرو و سایپا از شمول قیمت‌گذاری دستوری خارج خواهد شد. سازکار اجرایی این توافق تا پایان آذر ۱۴۰۱ توسط وزارت صمت ارائه خواهد شد.

۳- تکالیف عرضه و فروش محصول خارج از قواعد بازار که منجر به کاهش درآمد (افزایش هزینه‌ها) برای خودروسازها شود، منوط به جبران منابع آن قبل از اجرای تکالیف است.

۴- سهام تودلی (چرخه‌ای) ایران خودرو و سایپا تا پایان سال جاری واگذار خواهد شد.

۵- در صورت عدم واگذاری سهام چرخه‌ای تودلی در شرکت‌های ایران خودرو و سایپا از ابتدای ۱۴۰۲ به بعد، حق رأی ناشی از این سهام در مجامع این شرکت‌ها سلب خواهند شد.

> طبق تاکید متولیان، قیمت‌گذاری دستوری از موانع اصلی پیش‌روی واگذاری خودروسازان است

سخن پایانی

برخی از کارشناسان صنعت خودرو معتقدند که نباید قطعه‌سازان مدیریت خودروسازی‌ها را در اختیار بگیرند زیرا در حال حاضر مافیای قطعه‌سازی در کشور شکل گرفته که حاضرند برای رسیدن به آرزوی دیرینه خود یعنی اداره خودروسازی کشور، تمام سهام شرکت‌ها را بخرند که همین مساله قدرت مافیا را در این صنعت بیش از پیش افزایش می‌دهد و همان‌گونه که اشاره شد تمایل به مونتاژکاری به جای تولید افزایش می‌یابد.

از سوی دیگر نکته مهمی که همواره نیز از سوی کارشناسان و فعالان صنعت خودرو مورد تاکید قرار می‌گیرد این است که واگذاری سهام تودلی در ایران‌خودرو و سایپا، موجب کاهش نفوذ نهادهای قدرت در این شرکت‌ها می‌شود و رانت ایجاد شده برای بسیاری از ذی‌نفعان را از بین خواهد برد.

بر همین اساس، بسیاری از فعالان صنعت خودرو معتقدند، همان تفکر و قدرتی که فرآیند خصوصی‌سازی در ایران‌خودرو و سایپا را به عاملی برای اعمال قدرت بخش‌های مختلف حاکمیت اعم از دولت و مجلس تبدیل کرده است، اراده‌ای برای رها کردن این صنعت ندارد و مانع واگذاری شرکت‌های خودروساز به بخش خصوصی می‌شوند.

خودروهای مونتاژی ارزان می‌شوند

معاون صنایع حمل و نقل وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: قیمت خودروهای مونتاژی در آینده رو به کاهش خواهد رفت و با توجه به واردات خودروهای کارکرده فاصله قیمتی بازار با قیمت کارخانه‌ای خودروها هم کاهش پیدا خواهد کرد و این سیاست وزارت صمت است.

به گزارش ایرنا، منوچهر منطقی در گفت‌وگو با رادیو اقتصاد درباره تعرفه‌های واردات قطعات خودروهای مونتاژی، اظهار کرد: درمورد تعرفه خودرو فعلا اتفاقی نیفتاده و البته قرار است اصلاحاتی در خصوص تعرفه خودروها در جهت توسعه ساخت داخل انجام شود. وی افزود: خودروسازان مونتاژی تا سال ۱۴۰۱ عمدتا از ارز نیمایی استفاده می‌کردند، اما از ابتدای امسال قرار شد ارز نیمایی را به خودروسازانی اختصاص دهند که بالای ۵۰ درصد ساخت داخل دارند و بقیه خودروهای مونتاژی از ارز صادراتی خود یا ارز دیگران استفاده کنند.

معاون وزیر صمت ادامه داد: این تغییر نرخ ارز روی محصول وارداتی و تعرفه‌های وارداتی اثر می‌گذارد؛ بنابراین ناشی از تغییر نرخ ارز نیمایی و ارز صادرات از خود است.

منطقی در پاسخ به این پرسش که آیا ارز حاصل از صادرات، شرکت‌ها را به سمت کوتاژفروشی نمی‌برد، گفت: پاسخ این سوال مثبت است به دلیل اینکه ارز نیمایی باید صرف نیازهای اساسی مانند غذا و دارو و محصولات راهبردی شود؛ لذا در ارز نیمایی محدودیت داریم و باید ارزهای دیگر مورداستفاده قرار گیرند.

افزایش ۷۶ درصدی تولید مونتاژی

وی با بیان اینکه تولید خودروهای مونتاژی طی ۷ ماه اخیر به طور متوسط حدود ۷۶ درصد افزایش پیدا کرده است، اظهار کرد: الان قیمت بازار برخی خودروهای مونتاژی نسبت به قیمت کارخانه کاهش پیدا کرده است؛ بنابراین در شرایطی که هم عرضه بیشتر است و هم واردات آزاد شده، به نظر می‌رسد اگر افزایش قیمتی هم در خصوص خودروهای مونتاژی درخواست شود باز هم بازار، قیمت‌های پایین‌تری را می‌طلبد.

معاون صنایع حمل و نقل وزارت صمت بیان کرد: ظرفیت ساخت قطعات در داخل برای ۲.۲ دهم میلیون خودرو وجود دارد و برای داخلی‌سازی هم روش‌های جدیدتر و مدرن‌تری وجود دارد که به دلیل وجود زیرساخت‌های مشترک مقرون به صرفه‌تر است.

منطقی گفت: قیمت خودروهای مونتاژی در آینده رو به کاهش خواهد بود و با توجه به واردات خودروهای دست‌دوم فاصله قیمتی بازار با قیمت کارخانه هم کاهش پیدا کرده و این سیاست وزارت صمت است.

تاثیر نرخ ارز بر مونتاژی‌ها

مجتبی نظری، کارشناس صنعت خودرو نیز در ادامه برنامه، گفت: بحث تغییر نرخ ارز برای قطعات مونتاژی و خودروهای وارداتی، قیمت خودرو را تغییر می‌دهد و باعث می‌شود که شرکت‌های مونتاژکار درخواست افزایش قیمت دهند و مجددا بحث شورای رقابت و وزارت صمت پیش بیاید.

وی افزود: تولید این خودروها روند خوبی را طی می‌کرد؛ اما با این جریان اخیر قطعا قیمت‌ها بالا می‌رود و تغییراتی ایجاد خواهد شد.

کارشناس ارشد صنعت خودرو از شتابزدگی و تغییر داخلی‌سازی در قطعات خودرویی سخن گفت و تصریح کرد: وقتی میزان داخلی‌سازی و تیراژ تولید داخلی افزایش پیدا نکند گاهی تعرفه خودروهای مونتاژی از خودروهای وارداتی بیشتر خواهد شد.

نظری با بیان اینکه موضوع تیراژ در تعرفه‌ها دیده نشده است، گفت: خودروهای داخلی ما هنوز به حد تیراژ مناسبی نرسیدند به همین دلیل هم تولیدکنندگان صرفه اقتصادی ندارند.

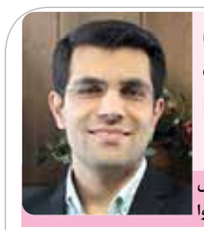
وی خاطرنشان کرد: بعد از تغییر نرخ ارز هنوز قیمت قطعات خودرویی دچار تغییر نشدند؛ چون ۶ ماه طول می‌کشد که سفارش به تولیدکننده برسد و با قیمت جدید عرضه شود.

کارشناس صنعت خودرو با بیان اینکه تعیین تکلیف برای بازار خودرو توسط وزارت صمت و شورای رقابت یا سامانه، بازار را از جریان تعادل خارج می‌کند، گفت: ما هنوز نتوانستیم دو شرکت بزرگ خودروساز کشورمان را با وجود نظارت مستقیم، ادغام و متمرکز کنیم؛ چون نوع تفکر اقتصادی ما با دنیا متفاوت است.

نظری آزادسازی بازار را شرط اصلی تعادل بازار دانست و تصریح کرد: ما چارچوب مناسبی در خودرو نداشتیم و به همین دلیل هم نتوانستیم این صنعت را رقابتی کنیم.

یادداشت

نیازمند راهکارهای عملیاتی برای مقابله با آلودگی هوا

محمدصادق حسنوند، رئیس مرکز تحقیقات آلودگی هوا

اینکه منابع انتشار آلاینده‌ها در کلانشهرها کدام هستند و سهم هر کدام از آنها چقدر است، اساسی‌ترین پرسش برای سیاست‌گذار است که باید پاسخ آن مشخص باشد تا بتواند برنامه‌ریزی درستی انجام دهد که متاسفانه مشخص نیست. پاسخ به این پرسش نیازمند یک مطالعه دقیق درباره منابع آلایندگی و سهم‌بندی هر یک از این منابع انتشار است و همزمان باید سیاهه انتشار هر یک از کلانشهر بررسی شود تا در یک روند علمی به داده‌های درستی برسیم و بتوانیم در این زمینه اظهارنظر کنیم. آخرین مطالعه برای تهیه سیاهه کلانشهرها برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بوده که بعد از آن بروزرسانی نشده است. البته در آن گزارش نیز چون از داده‌ها و ضرایب انتشار آلاینده‌ها در کشورهای دیگر استفاده شده است و بومی نیست، تفاوت زیادی با واقعیت آلودگی در کلانشهرهای کشورمان دارد.

واقعیت این است که ما در کشور هیچ مطالعه سهم‌بندی انجام نداده‌ایم. سهم‌بندی در مطالعات یعنی نمونه ذرات معلق را روی فیلتر گرفته، سپس در آزمایشگاه استخراج کرده و با مدل‌های گوناگون سهم‌بندی می‌کنند. این نوع مطالعه را در کشور فقط برای شهرهای تهران و اهواز داریم. آخرین مطالعه سهم‌بندی آلاینده‌ها هم برای تهران بوده که در سال ۲۰۱۵ انجام شده است. این در حالی است که این مطالعات باید هر ۲ تا ۳ سال یک بار بروزرسانی و در نقاط بیشتری انجام شود؛ بنابراین در این شرایط صحبت از سهم‌بندی منابع آلاینده در حالی که کار مطالعاتی انجام نشده، چندان پایه علمی و داده‌های درستی ندارد و نمی‌توان به آنها اتکا کرد.

آخرین مطالعه سهم‌بندی در سال ۲۰۱۵ را جایکا (آژانس همکاری بین‌المللی ژاپن) شروع کرده، اما هنوز نتایج آن مشخص نشده و ضمن اینکه نقاط موردبررسی آن هم محدود است که باید موردتوجه قرار گیرد. از این‌رو با وجود اینکه سهم‌بندی منابع آلاینده سوال مهمی است، اما پاسخ به آن سخت است.

در کل براساس شواهد در کلانشهر تهران حدود ۷۵ درصد منابع انتشار ذرات معلق مربوط به حمل‌ونقل است. در حمل‌ونقل هم خودروهای فرسوده سهم زیادی دارند.

اینکه مطرح می‌شود چرا با وجود قوانین خوبی که در این زمینه داریم و تاکیدی که بر اصلاح و کاهش منابع آلایندگی است، اما اتفاقی نمی‌افتد واقعیت این است که کاری انجام نمی‌شود و راهکارهای پیشنهادی فقط در حد برنامه و حرف باقی می‌ماند.

براساس داده‌های شهر تهران، طی ۱۲ سال گذشته منتهی به ۱۴۰۱، تا سال ۱۳۹۷ روند آلایندگی تقریبا کاهشی بوده است. در این بازه زمانی، کمترین غلظت آلاینده‌ها در تهران برای سال ۱۳۹۷ بوده، اما بعد از آن به‌طور پیوسته و متوالی آلاینده‌ها در تهران افزایش پیدا کرده است.

در سال ۱۴۰۱ براساس داده‌های ایستگاه‌های پردازش برای نخستین‌بار در تهران و کشور، غلظت ذرات معلق در هوا ۲۵ درصد افزایش پیدا کرده است که یکی از علل عمده آن به عدم‌اسقاط خودروهای فرسوده برمی‌گردد. از سال ۱۳۹۴ به بعد، تعداد خودروهای از رده خارجی که اسقاط شده‌اند، به صفر رسیده؛ بنابراین در شهری مانند تهران و حتی کل کشور تجمع منابع آلاینده‌ای را داریم که آلودگی بیشتری هم تولید می‌کنند.

اگر سالانه ۳۰۰ هزار خودرو فرسوده را از رده خارج می‌کردیم می‌توانستیم وضعیت ثابتی داشته باشیم، حالا در این ۶ سال، تعداد خودروهای فرسوده اسقاط نشده حالت تجمعی به خود گرفته‌اند. اگر سالی ۳۰۰ هزار تا از رده خارج کنیم، ۵ سال طول می‌کشد که فقط تعداد خودروهای فرسوده ما به حالت تعادل برسد که نیازمند تلاشی شبانه‌روزی است و با وضعیت اقتصادی که داریم به نظر غیرممکن می‌رسد.

پس یکی از دلایلی که غلظت ذرات آلاینده هوا طی یک سال ۲۵ درصد افزایش داشته، به خودروها و به‌ویژه خودروهای فرسوده‌ای برمی‌گردد که سهم ۷۵ درصدی در آلایندگی هوا دارند و درباره آنها هیچ اقدامی انجام نشده است. در سایر منابع و عوامل با هر سهمی که در آلایندگی دارند نیز همین‌گونه است و شاهد اقدام قابل‌توجهی نبوده‌ایم. آیا حمل‌ونقل عمومی توسعه داده‌شده و نوسازی شده است؟ خیر.

در شهر تهران طی ۵۰ سال، ۱۵۰ تا ۲۰۰ دستگاه اتوبوس وارد شهر تهران شده؛ یعنی ۱۵ سال، هر سال تقریبا ۱۰ تا ۱۲ اتوبوس به ناوگان حمل‌ونقل تهران افزوده شده است. این در حالی است که ناوگان اتوبوسرانی تهران حدود ۲۶۰۰ اتوبوس دارد. پس حمل‌ونقل عمومی توسعه نیافته و خودروهای فرسوده از رده خارج نشده است، در حالی که براساس آخرین مطالعات حدود ۷۵ درصد هم سهم دارند.

آلودگی هوا در همه جای دنیا وجود دارد، اما روند به‌شدت افزایشی آن در کشور ما و کلانشهرهای آن، نگران‌کننده است. ما در یک سال، افزایش ۲۵ درصدی غلظت آلاینده‌های هوا را داشته‌ایم که هشداردهنده است.

در سال ۱۴۰۰ میانگین غلظت هوا در تهران ۳۰ بوده که در ۱۴۰۱ به ۳۸ رسیده است. موضوع دیگر، فقدان اطلاعات درست است تا براساس آنها و منابع مالی که داریم را اولویت‌بندی کنیم و راهکارهای عملیاتی برای مقابله با آلودگی هوا بیندیشیم.

کارشناسان در گفت‌وگو با صمت درباره خودروهای فرسوده تاکید کردند

اسقاط، نیازمند مشوق‌های انگیزشی

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

براساس آخرین آمار ارائه‌شده از سوی ستاد نوسازی خودروهای فرسوده، اسقاط خودروهای فرسوده روند صعودی دارد. میزان اسقاط خودروهای فرسوده در نیمه نخست سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲ نشانگر افزایش اسقاط خودروهاست. در حالی‌که در ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۹، حدود ۷ هزار خودرو فرسوده در کشور اسقاط شده، در ۶ ماهه ۱۴۰۰ این تعداد به ۷۵۰۰ دستگاه رسیده و در ۶ ماهه ۱۴۰۱، به ۱۰ هزار دستگاه نزدیک شده است. حال اعلام‌شده که در ۶ ماهه نخست ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال گذشته، این عدد ۳ برابر شده و ۳۰ هزار خودرو فرسوده در کشور اسقاط شده است. آنچه مشخص است ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده در سال جاری به‌طور جدی به این حوزه ورود کرده که امیدبخش است. به همین بهانه صمت در این گزارش به بررسی وضعیت کلی اسقاط خودروهای فرسوده پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

تهدیدی جدی به‌نام خودروهای فرسوده

سیدامیر احمدی، دبیر انجمن مراکز اسقاط و بازیافت خودرو در پاسخ به این پرسش که رویکرد دولت سیزدهم در بحث اسقاط و از رده خارج کردن خودروهای فرسوده چیست به صمت گفت: رویکرد دولت سیزدهم ایجاد فضا برای خروج خودروهای فرسوده است؛ از این‌رو بعد از ۸ سال در قانون بودجه ۱۴۰۱، طرح جایگزینی خودروهای فرسوده به‌طور جدی مدنظر قرار گرفت. هرچند این روند بسیار کند پیش می‌رود، اما به هر حال اجرایی شد. ناگفته نماند که این قانون باید از ابتدای سال اجرایی می‌شد، اما در فرازونشیب‌های فراوان در نهایت شاهد شروع اجرای آن از ۶ ماه دوم سال بودیم. در اجرای این طرح حدود ۸ هزار نفر از حدود ۲۰ هزار نفری که برنده طرح جایگزینی شده بودند، توانستند خودرو فرسوده‌شان را تبدیل به خودرو نو کنند، اما ۱۲ هزار نفر باقیمانده که ثبت‌نام کرده و برنده شده و خودرو خود را تحویل مراکز اسقاط داده بودند، همچنان منتظر ارسال خودرو جایگزین‌شان ازسوی خودروساز هستند و به‌نوعی در بلاتکلیفی به‌سر می‌برند. همین بلاتکلیفی خود اثرات منفی زیادی دارد و منجر به بی‌رغبتی مالکان خودروهای فرسوده برای شرکت در طرح‌های جایگزینی می‌شود.

احمدی ادامه داد: بعد از تصویب قانون ساماندهی صنعت خودرو، یکی از موضوعاتی که مصوب شد این بود که خودروسازان داخلی یا واردکنندگان خودرو در صورت کمبود گواهی اسقاط یا اختلال در سیستم آن، به‌جای ارائه برگه اسقاط برای شماره‌گذاری می‌توانند ۱.۵ درصد نرخ خودرو را به صندوق توسعه و تحقیقات وزارت صنعت، معدن و تجارت واریز کنند. همچنین این‌گونه مقرر شده بود که این ۱.۵ درصد برای خودروهای سواری و ۵ درصد برای خودروهای سنگین صرف پرداخت وام‌های کم‌بهره، بدون بهره یا ارزان‌قیمت شود؛ یعنی به مالک خودرو فرسوده تسهیلات کم‌بهره یا بدون‌بهره داده شود تا او بتواند خودرو خود را با یک خودرو نو جایگزین کند. باوجود اینکه از دی سال گذشته واریز ۱.۵ درصد یادشده به صندوق توسعه و تحقیقات وزارت صمت شروع شده، تا امروز در این راستا هیچ تسهیلاتی پرداخت نشده و متولیان امر نیز طرح و برنامه‌ای برای این موضوع ندارند، این در حالی است که ارائه تسهیلات کم‌بهره هم برای مالک خودرو و هم کاهش تردد خودروهای فرسوده بسیار کمک‌کننده و راهگشاست.

■ خرید نقدی خودرو فرسوده از مالک

احمدی با اشاره به اینکه در سال‌های گذشته روند اسقاط خودروهای فرسوده مناسب بود، گفت: در سال‌های ۹۱ و ۹۳ و حتی قبل از آن طرح‌های ویژه‌ای در کشور اجرا شد که بعضا طرح‌های خوبی هم بود. یکی از این طرح‌ها، خرید نقدی خودرو از مالک خودرو فرسوده بود. در اجرای این طرح اگر به‌عنوان نمونه نرخ خودرو در بازار یک‌ونیم میلیون تومان بود، دولت ۲ میلیون تومان به مالک خودرو فرسوده‌ای که ازسوی مراکز معاینه فنی برگه عدم‌تردد دریافت کرده بود، برای از رده خارج کردن خودرو پرداخت می‌کرد. این مابه‌التفاوت ۵۰۰ هزار تومانی نرخ خودرو و پول پرداخت‌شده ازسوی دولت خود محرکی شده بود برای اینکه تعداد زیادی برای اسقاط خودروهای فرسوده خود اقدام کنند و شاهد استقبال مردم از این طرح بودیم. این طرح انقلابی در خروج خودروهای فرسوده بود؛ از این‌رو انتظار می‌رود دولت با اقدامات تشویقی مناسب مالکان خودروهای فرسوده را به از رده خارج کردن خودروهای‌شان ترغیب کند. واردات خودرو در ازای ارائه گواهی اسقاط، محرک بسیار خوبی برای خروج خودروهای فرسوده بود. در گذشته به ازای واردات یک خودرو ۲۵۰۰ سی‌سی ۴ خودرو فرسوده از رده خارج می‌شد که همین رویه تاثیر زیادی در آمار اسقاط خودرو داشت.

دبیر انجمن مراکز اسقاط و بازیافت خودرو ادامه داد: به‌اعتقاد من محرک‌های تشویقی می‌توانند تاثیرات بیشتری داشته باشند و به روند از رده خارج شدن خودروهای فرسوده سرعت بخشند. صاحب خودرو فرسوده قطعا برای نو کردن خودرو خو رغبت دارد تا دغدغه کمتری داشته باشد، اما قطعا بضاعت اندک مالی عمده دلیلی است که در این زمینه اقدام نمی‌کند. دولت می‌تواند از این راه وارد شود و با حمایت مالی و دادن تسهیلات ارزان، مسیر را هموار کند. این راهکار شدنی است و در بلندمدت منافع آن بیشتر از هزینه‌هایی است که دولت در این راه صرف کرده است.

اگر دولت براساس قوانین موجود به‌طور جدی ارائه تسهیلات کم‌بهره و ارزان‌قیمت را در دستور کار قرار دهد و بیشتر از سیاست‌های تشویقی در این مسیر استفاده کند، تاثیرگذار خواهد بود، چراکه تجربه ثابت کرده این رویکرد عملی‌تر و تاثیرگذارتر است.

وی در پاسخ به این پرسش که وضعیت اسقاط خودروهای فرسوده در نیمه نخست سال را چگونه ارزیابی می‌کنید اظهار کرد: باتوجه به قوانین موجود در این زمینه و قانون ساماندهی صنعت خودرو فعلا شاهد اسقاط تعداد بسیار محدودی خودرو در قالب طرح‌های جایگزینی هستیم و تعداد بسیار کمی هم خودروهای خود را به‌صورت نقدی با مبلغ بسیار اندک ۳۵ تا ۴۲ میلیون تومان در اختیار مراکز اسقاط قرار می‌دهند. پس عملا اتفاق خاص و چشمگیری را در این مدت شاهد نبوده‌ایم.

■ اسقاط برای کاهش مصرف سوخت

احمدی با اشاره به اینکه براساس برنامه هفتم توسعه سالانه باید ۵۰۰ هزار خودرو فرسوده از رده خارج شوند. ادامه داد: تا افق ۱۴۰۴ حدود ۸ میلیون خودرو فرسوده در کشور داریم؛ یعنی به‌نوعی با سونامی خودروهای فرسوده در حال تردد در کشور مواجه خواهیم بود که تهدید جدی برای کشور است و به ناچار باید حرکت انقلابی و جدی در حوزه خروج خودروهای فرسوده انجام شود و متولیان امر همه باید ورود کنند. یکی از اصلی‌ترین معضلاتی که در حال حاضر با آن مواجهیم، کمبود سوخت و در مقابل مصرف بالای سوخت در کشور است. ما دچار بحران کمبود سوخت شده‌ایم و تنها راهکاری که در شرایط کنونی به ما در حل این بحران کمک می‌کند، کاهش مصرف سوخت است. از آنجایی‌که که خودروهای فرسوده سوخت بسیار زیادی مصرف می‌کنند، با از رده خارج کردن آنها مصرف سوخت کاهش پیدا خواهد کرد که در کنار ایجاد ایمنی و کاهش آلایندگی می‌تواند موضوع مهمی برای حرکت جدی در راستای از رده خارج کردن منظم و با برنامه خودروهای اسقاطی باشد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود طرح‌های بهینه‌سازی برای مصرف سوخت از خودروهای فرسوده شروع شود.

سازمان بهینه‌سازی و وزارت نفت می‌توانند معادل سوختی که خودروهای فرسوده هدر می‌دهند را به‌صورت وام بلندمدت یا کم‌بهره به مالک خودرو فرسوده پرداخت کنند تا آنها مایل به از رده خارج کردن خودرو فرسوده خود شوند و بتوانند خودرو نو خریداری کنند. این تسهیلات در کنار مبلغی که صاحب خودرو از مراکز اسقاط دریافت می‌کند، به‌علاوه بهای خودرو فرسوده می‌تواند تا حدی برای مالک خودرو فرسوده صرفه اقتصادی ایجاد کند. طرح‌های زیادی وجود دارند که اگر در دست اجرا قرار بگیرند و البته به‌درستی هم اجرا شوند، می‌توانند کشور را تا حدودی از چالش‌های بسیاری که به‌واسطه تردد خودروهای فرسوده با آنها مواجه است، دور کنند.

احمدی در پایان گفت: اگر سازمان‌ها و نهادهایی که سال‌هاست متولی و تصمیم‌گیرنده اصلی درباره وضعیت خودروهای فرسوده هستند، به‌طور جدی و هماهنگ پیگیر باشند، راحت می‌توانند آن را اجرایی کنند. اگر سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت، وزارت نفت و سازمان محیط‌زیست، وزارت صمت و... که برای از رده خارج کردن خودروهای فرسوده هم وظیفه دارند و هم بودجه، به‌طور جدی پای کار باشند و با هم هماهنگ عمل کنند هیچ فشاری به هیچ‌کدام از این نهادها نخواهد آمد و به‌راحتی طرح‌های مربوط به از رده خارج شدن خودروهای فرسوده اجرایی می‌شود. البته در حال حاضر شاهد تحرکات خوبی در این بخش هستیم که اگر توسعه یابد و مستمر باشد امیدوارکننده است.

> انتظار می‌رود دولت با اقدامات تشویقی مناسب، مالکان خودروهای فرسوده را به از رده خارج کردن خودروهای‌شان ترغیب کند

گواهی اسقاط به میزان کافی وجود دارد

رئیس ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده با بیان اینکه این ستاد پس از انتقال از وزارت راه به وزارت صمت، عملا از اردیبهشت سال جاری به‌طور جدی فعالیت خود را آغاز کرده است، گفت: از همان ابتدای امر با توجه به ضعف‌های فراوان سامانه قبلی، اقدام به طراحی سامانه جدید در این حوزه کردیم.

طبق اعلام سازمان گسترش و نوسازی صنایع(ایدرو)، مهران سالاریه تعیین‌تکلیف کشنده‌های مشمول بند «ث» ماده ۳۰ قانون احکام دائمی را از جمله محورهای اصلی پیگیری ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده دانست و گفت: متاسفانه چندین ماه مالکان این کشنده‌ها بلاتکلیف بودند که به جهت مساعدت با این دسته از رانندگان تاکنون بیش از ۲ هزار دستگاه کشنده با پرداخت عوارض اسقاط وارد فرآیند شماره‌گذاری شدند که بیش از هزار دستگاه از این تعداد، تاکنون پلاک شده‌اند. با توجه به وجود گواهی اسقاط دیزل به میزان کافی به تمامی واردکنندگان اعلام شده که از این پس باید نسبت به ارائه گواهی اسقاط برای شماره‌گذاری اقدام کنند

رئیس ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده ضمن اشاره به اینکه این مشکل در حال حل شدن است، گفت: در حال حاضر ۳۰ هزار خودرو فرسوده در کشور داریم که می‌توانند نسبت به پرداخت عوارض ریالی اقدام کنند، تصریح کرد: با توجه به وجود گواهی اسقاط دیزل به میزان کافی به تمامی واردکنندگان اعلام‌شده که از این پس باید نسبت به ارائه گواهی اسقاط برای شماره‌گذاری اقدام کنند که بدین‌ترتیب اسقاط کامیون‌های فرسوده از این پس شتاب می‌گیرد.

■ اولویت ستاد اسقاط فرسوده‌هاست

سالاریه خاطرنشان کرد: در طرح جایگزینی ۱۴۰۲، تاکنون افزون بر ۸۳۰۰ خودرو و در طرح نقدی بیش از ۱۸ هزار خودرو فرسوده اسقاط شده که سهم ۶۱ درصدی از کل اسقاط خودروها در ۶ ماهه نخست امسال را به خود اختصاص داده است.

وی افزود: در حوزه تاکسی نیز تاکنون بیش از ۴ هزار دستگاه تاکسی فرسوده با سهم ۱۱ درصدی، اسقاط و نوسازی شده است.

رئیس ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده ضمن اشاره به اینکه ۶ ماهه نخست سال جاری در مجموع حدود ۳۰ هزار خودرو فرسوده از رده خارج شده، گفت: این میزان اسقاط در مقایسه با آمار مدت مشابه سال گذشته حدود ۳ برابر و در مقایسه با کل اسقاط سال ۱۴۰۰ حدود دو برابر شده است.

این مقام مسئول تاکید کرد: اولویت ستاد نوسازی ناوگان و اسقاط خودروهای فرسوده، از رده خارج کردن خودروهای فرسوده است؛ برنامه‌ریزی‌های جدی در این حوزه در حال انجام است تا مشوق‌هایی برای اسقاط خودروهای فرسوده در نظر گرفته شود و به‌زودی در این زمینه اطلاع‌رسانی خواهد شد.

> در ۶ ماه نخست سال جاری در مجموع حدود ۳۰ هزار خودرو فرسوده از رده خارج شد

سخن پایانی

بنا بر این گزارش با توجه به وضعیت تولید خودرو در کشور باید در زمینه خودروهای فرسوده نیز برنامه‌ریزی ویژه‌ای داشته باشیم. ما نتیجه مطلوب جایگزینی خودروهای فرسوده را در مدت ۸ سال شاهد بوده‌ایم و اگر دولت و خودروسازها به ساماندهی و جایگزینی خودروهای فرسوده بهای بیشتری بدهند، هم مالک خودرو فرسوده رضایت خواهد داشت و هم اینکه بازار حاشیه‌ای در این زمینه ایجاد نخواهد شد. طرح‌ها و مشوق‌های ویژه‌ای برای جایگزینی و ثبت‌نام خودرو می‌تواند تا حدی کمک‌کننده باشد.

سرخی بازار مس و صنایع پایین‌دستی

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد مس آینده روشنی دارد زیرا با توسعه فناوری‌های جدید و تلاش برای رسیدن به نقطه کربن صفر، تقاضا برای برخی فلزات غیرآهنی از جمله مس افزایش یافته و این نیاز روزافزون بازار فلز سرخ را داغ‌تر از قبل خواهد کرد.
البته پیش‌بینی‌هایی که درباره رشد قیمت مس در سال‌های آتی می‌شود متفاوت است اما کارشناسان در این مورد متفق‌القول‌اند که ناترازی میان عرضه و تقاضا حداقل تا دو دهه آینده بازار مس را پررونق نگاه خواهد داشت.
در این میان، کشور ما که تا امروز به کمتر از ۰.۵ درصد ذخایر مس خود دسترسی یافته است، فرصت مغتنمی خواهد داشت تا با توسعه اکتشافات زیرسطحی به ذخایر بیشتری از مس دست یابد و سهم بیشتری از بازار را به خود اختصاص دهد. در گزارش امروز صمت نگاهی داریم به فرصت‌هایی که پیش روی رشد و توسعه صنعت مس قرار گرفته است.

عکس: صمت

با حضور معاول اول رئیس‌جمهوری و وزیر صمت تفاهمنامه همکاری مشترک بنیادی شرکت ملی صنایع مس و دانشگاه شریف امضا شد. در مراسم امضای این تفاهمنامه که با حضور محمد مخبر معاول اول رئیس‌جمهوری، عباس علی‌آبادی وزیر صمت، محمدرضا موثقی‌نیا رئیس هیات عامل ایمیدرو، امیر خرمی‌شاد مدیرعامل شرکت ملی مس، رسول جلیلی رییس دانشگاه شریف، اعضای هیات امنای دانشگاه شریف و جمعی از معاونان دانشگاه و معاون طرح و برنامه‌ریزی راهبردی شرکت مس برگزار شد، تفاهمنامه همکاری مشترک بنیادی شرکت مس و دانشگاه شریف امضا شد.

همکاری شرکت ملی مس و دانشگاه صنعتی شریف

این تفاهمنامه با هدف ایجاد و گسترش زمینه‌های همکاری مشترک بنیادی اعم از مسائل زیرساختی، توسعه‌ای، فناوری‌های نوین و بومی‌سازی و به منظور رفع نیازهای موجود در صنعت مس کشور، امضا شد. بازدید از موسسات زیرمجموعه شرکت مس و اجرای تحقیقات و نیازسنجی به منظور شناسایی مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل فناورانه شرکت توسط تیم تخصصی دانشگاه، تدوین طرح جامع مطالعات زنجیره ارزش مس و امکان‌سنجی اولیه طرح‌های تولیدی ممکن در زنجیره ارزش به منظور تصمیم‌سازی در شناسایی و انتخاب اولویت‌های آتی توسعه زنجیره مس از جمله محورهای همکاری دانشگاه شریف و شرکت مس به شمار می‌رود.

ارتقای ارزش‌افزوده زنجیره محصولات مسی

غلامرضا ملاطاهری، معاون طرح و برنامه‌ریزی راهبردی شرکت ملی صنایع مس ایران گفت: به دنبال این هستیم که با توسعه محصولات سبد مس زنجیره ارزش افزوده مس را ارتقا دهیم که این مسیر از مرکز نوآوری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی (CVC) می‌گذرد. به گزارش معدن ۲۴، معاون طرح و برنامه‌ریزی راهبردی شرکت مس در حاشیه بازدید از دبیرخانه رویداد ملی توسعه صنایع پایین‌دستی مس در مرکز نوآوری شهید ستاری رفسنجان اظهار کرد: صنعت مس در زمینه نوآوری و فناوری ابتدای راه است و شرکت ملی صنایع مس ایران با ابتکار راه‌اندازی مرکز نوآوری شهید ستاری و تاسیس صندوق سرمایه‌گذاری خطرپذیر شرکتی (CVC) به عنوان سومین صندوق سرمایه‌گذاری کشور می‌تواند به توسعه فناوری در حوزه صنعت مس کمک کند.

حمایت از نوآوری

وی افزود: با تمام قدرت از توسعه مرکز نوآوری حمایت می‌کنیم و امیدواریم بابرگزاری رویدادهای ملی در این مرکز بتوانیم ایده‌ها و شرکت‌های دانش بنیان را تا رسیدن به محصول دانش بنیان و مرحله تجاری‌سازی مورد حمایت قرار دهیم.

ملاطاهری بیان کرد: در این رویداد ملی توسعه صنایع پایین دستی مس دیده شده که می‌توانند در معرفی ایده‌ها به شرکت های دانش‌بنیان کمک کند و شرکت‌کنندگان می توانند فناوری‌های منتج به محصولات مورد نیاز را شناسایی و از رفرنس‌های خارجی استفاده کنند و در نهایت ما نیز کمک حال آنها و حمایتگرشان خواهیم بود. وی ادامه داد: ایده‌ها و شرکت‌های دانش بنیانی که در این رویداد ملی ورود کنند در مرکز نوآوری فضای دسترسی در اختیارشان قرار خواهد گرفت و ما می توانیم آن ها را مورد شتابدهی قرار دهیم تا زودتر به محصول برسند و این فرصت خوبی است که می‌توانند در قالب مشارکت و تاسیس شرکت به سودآوری برسند که منفعت آن به خودشان، شرکت مس و جامعه هم می رسد.

پایان شب سیه

یداله مرادی مدیرعامل یک شرکت صنایع معدنی در یادداشتی در تحلیل بازار مس نوشت: در حال حاضر با حرکت کشورها به سمت صنعت سبز و گذار به انرژی‌های تجدیدپذیر، پیش‌بینی می‌شود که میزان تقاضا و مصرف مس در آینده افزایش یابد که این مسئله، منجر به صعود قیمت مس در بازارهای جهانی خواهد شد.

به گزارش فلزات آنلاین، وی اشاره کرد: این مسئله، منجر به صعود قیمت مس در بازارهای جهانی خواهد شد اما هم‌اکنون شاهد هستیم که شرایط بازار تغییر یافته و قیمت مس روند نزولی را طی می کند. به باور وی عوامل مختلفی در این افت قیمت دخیل هستند که از جمله می‌توان به افزایش بی‌سابقه موجودی بورس فلزات لندن (LME)، کاهش مصرف مس در چین (به‌دلیل افت فعالیت بخش ساخت‌وساز، بازیابی کند اقتصاد و تنش‌های به وجود آمده میان چین و آمریکا)، تاثیر تنش‌های ژئوپلیتیکی میان روسیه و اوکراین بر اقتصاد جهانی و کاهش میزان تقاضا اشاره کرد.

افت مقطعی قیمت

این فعال حوزه معدن در ادامه با اشاره به این نکته که باید توجه داشت افت قیمت مس مقطعی بوده و با ممنوعیت تولید خودروهای بنزینی از سال ۲۰۳۰ در کشورهای اروپایی، بی‌شک از سال ۲۰۲۷ شاهد افزایش قیمت‌ها خواهیم بود تاکید کرد: برخی اقدامات سیاسی می‌تواند مانع این روند شود. به عنوان مثال افزایش نرخ بهره در آمریکا و تقویت دلار، می‌تواند قیمت‌ها را تحت فشار قرار داده و سبب افت قیمت فلزات به ویژه مس شود اما نکته مهم اینجاست که چندین عامل بر قیمت مس تاثیرگذار است و یک عامل به تنهایی قدرت تغییر شرایط را ندارد. لازم به ذکر است که طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته در چند ماه آینده، قیمت مس همچنان بر مدار نزولی حرکت خواهد کرد اما نرخ بالای تورم در کشورهای توسعه‌یافته از افت بیشتر آن در بلندمدت جلوگیری می کند.

مرادی در بخش دیگری از یادداشت خود آورده است که تنش‌های ژئوپلیتیکی در خاورمیانه، عاملی تورم‌زا در اقتصاد جهانی محسوب شده و به بازیابی قیمت‌ها کمک می‌کند اما سازمان توسعه تجارت جهانی اعلام کرده است که تنش میان کشورها، تجارت جهانی را با چالش‌هایی مواجه کرده که ممکن است در بلندمدت آثار سوء بر اقتصاد داشته باشد.به باور وی سیاست‌های اقتصادی آمریکا در چند سال اخیر، مانع از افزایش قیمت‌ها شده و کشور چین از این شرایط نهایت استفاده را کرده است اما به نظر می‌رسد این شرایط در بلندمدت ادامه نخواهد داشت. همچنین تنش‌های میان روسیه و اوکراین به نفع چین بوده و این کشور با تزریق منابع پولی، مانع از ایجاد شرایط بحرانی و یا ورشکستگی شرکت‌های بزرگ خود شده است؛ به همین دلیل چین به دنبال تغییر شرایط و افزایش قیمت‌ها نیست و این وضعیت برای شرکت‌های بزرگ تولیدکننده مس ناخوشایند است.

عوارض صادراتی

مرادی در ادامه به این نکته اشاره کرده است که: دولت ایران در این شرایط به منظور جلوگیری از خروج منابع با حداقل قیمت، بخشنامه جدیدی را ابلاغ کرده که طبق بند «ز» تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، صادرات مواد خام و نیمه‌خام مشمول مالیات به میزان ۲ درصد ارزش صادراتی کالا خواهد شد. اگرچه ممکن است تولیدکنندگان و فعالان بخش معدن این تصور را داشته باشند که منافع آنها در کوتاه‌مدت در نظر گرفته نشده اما در بلندمدت این موضوع به نفع اقتصاد کشور خواهد بود.وی در یادداشت خود آورده است: معادلات اقتصادی بسیار ساده است و اگر دو کفه ترازوی عرضه و تقاضا در تعادل باشند، قیمت‌ها منطقی خواهند بود اما یکی از پارادوکس‌هایی که در مقابل تولیدکنندگان داخلی وجود دارد، سازکارهای غیرمتعارف بورس کالای ایران و قیمت‌گذاری‌های دستوری است. قیمت مس عرضه شده در این تالار صنعتی، پایین‌تر از قیمت‌های جهانی است و قیمت‌گذاری دستوری باعث شده است تا باوجود وضع عوارض صادراتی، همچنان شاهد صادرات مس در قبال واردات کالای غیرضروری باشیم؛ واسطه‌گران نیز از این موضوع سوءاستفاده کرده و با خرید مس از بورس کالا، اقدام به فروش آن با قیمت‌های سلیقه‌ای می‌کنند. با صادرات مواد اولیه، تمام تبعات اجتماعی، سیاسی و محیط‌زیستی به ما تحمیل شده و منافع اقتصادی آن برای کشورهای خریدار است؛ در حالی که با تولید محصولات نهایی و صادرات آن، می‌توانیم ارزش افزوده بیشتری برای کشور ایجاد کنیم.

به زیان تولید

به باور وی، فروش مس با حداقل قیمت در بورس کالا به نفع تولیدکنندگان نیست و اصرار دولت بر عرضه مواد اولیه در این تالار صنعتی، باعث به وجود آمدن چنین شرایطی شده است. تنها راهکاری که می‌تواند مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان را ترغیب به خرید و عرضه محصولات در بورس کالا کند، قیمت‌گذاری محصولات بر اساس نظام عرضه و تقاضا است؛ در این صورت قیمت‌های تعیین شده معقولانه بوده و شرایط بازارهای داخلی بهبود خواهد یافت. لازم به ذکر است که یکی از عوامل دیگری که می‌تواند بر قیمت‌های داخلی تاثیرگذار باشد، نرخ دلار است زیرا با افزایش نرخ دلار شاهد هجوم خریداران برای خرید محصولات و افزایش قیمت‌ها هستیم.

در بخش پایانی این یادداشت آمده است: در حال حاضر نوسان شدید قیمت‌ها در بازارهای سرمایه، خودرو و سکه باعث شده است تا خریداران عجله‌ای برای خرید نداشته باشند. باید توجه کرد که اگر تراز تجاری منفی کشور تا پایان سال جبران نشود، مجددا نرخ دلار افزایش خواهد یافت اما به دلیل عدم تمایل مصرف‌کنندگان به خرید، تولیدکنندگان چاره‌ای جز فروش محصولات با قیمت‌های پایین‌تر نخواهند داشت.

سخن پایانی

اولین مرحله از سلسله رویدادهای ملی توسعه صنایع پایین‌دستی مس از طریق فراخوان ایده‌ها و طرح‌های قابل سرمایه‌گذاری در حوزه پایین‌دستی مس آغاز شده است. محورهای این رویداد شامل کاربرد مس در حوزه ساختمان، کاربرد مس در حوزه زیرساخت، کاربرد مس در حوزه مخابرات و الکترونیک، کاربرد مس در حوزه حمل‌ونقل، کاربرد مس در حوزه شیمیایی، کاربرد مس در حوزه انرژی‌های نو و کاربرد مس در حوزه صنایع غیر الکتریکی است.به نقل از ستاد نانو، متقاضیان برای شرکت در این طرح سرمایه‌گذاری می‌توانند طرح‌های خود را تا ۳۰ آبان جاری به دبیرخانه این ستاد ارسال کنند و نتیجه ارزیابی‌ها تا ابتدای آذر ۱۴۰۲ اعلام خواهد شد.

شرکت صنایع معدنی و صنعتی گل گهر

آگهی مناقصه عمومی
شماره ۱۴۰۲/۳۸/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد پروژه "تأمین تجهیزات، تولید محتوا، اجرا، آموزش و پشتیبانی مرکز آموزشی واقعیت مجازی" خود را از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وبسایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۲۱ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از محل اجرای موضوع مناقصه روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶ مقرر شده است. شایان ذکر است فرمت ضمانتنامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

شرکت صنایع معدنی و صنعتی گل گهر

آگهی مناقصه عمومی تجدید شده
شماره ۱۴۰۲/۲۷/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد "تامین تجهیزات و اجرای عملیات برق‌رسانی به پروژه انتقال و آبگیری باطله خطوط ۱ تا ۴ تو لید کنسانتره سنگ آهن" خود را به صورت EPC و از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط و دارای گواهینامه تأیید صلاحیت پیمانکاری معتبر با رتبه حداقل ۵ در رشته نیرو از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وب‌سایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۲۱ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از محل اجرای موضوع مناقصه و حضور در جلسه پرسش و پاسخ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۵ مقرر شده است و حضور در آن الزامی می‌باشد. شایان ذکر است فرمت ضمانتنامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

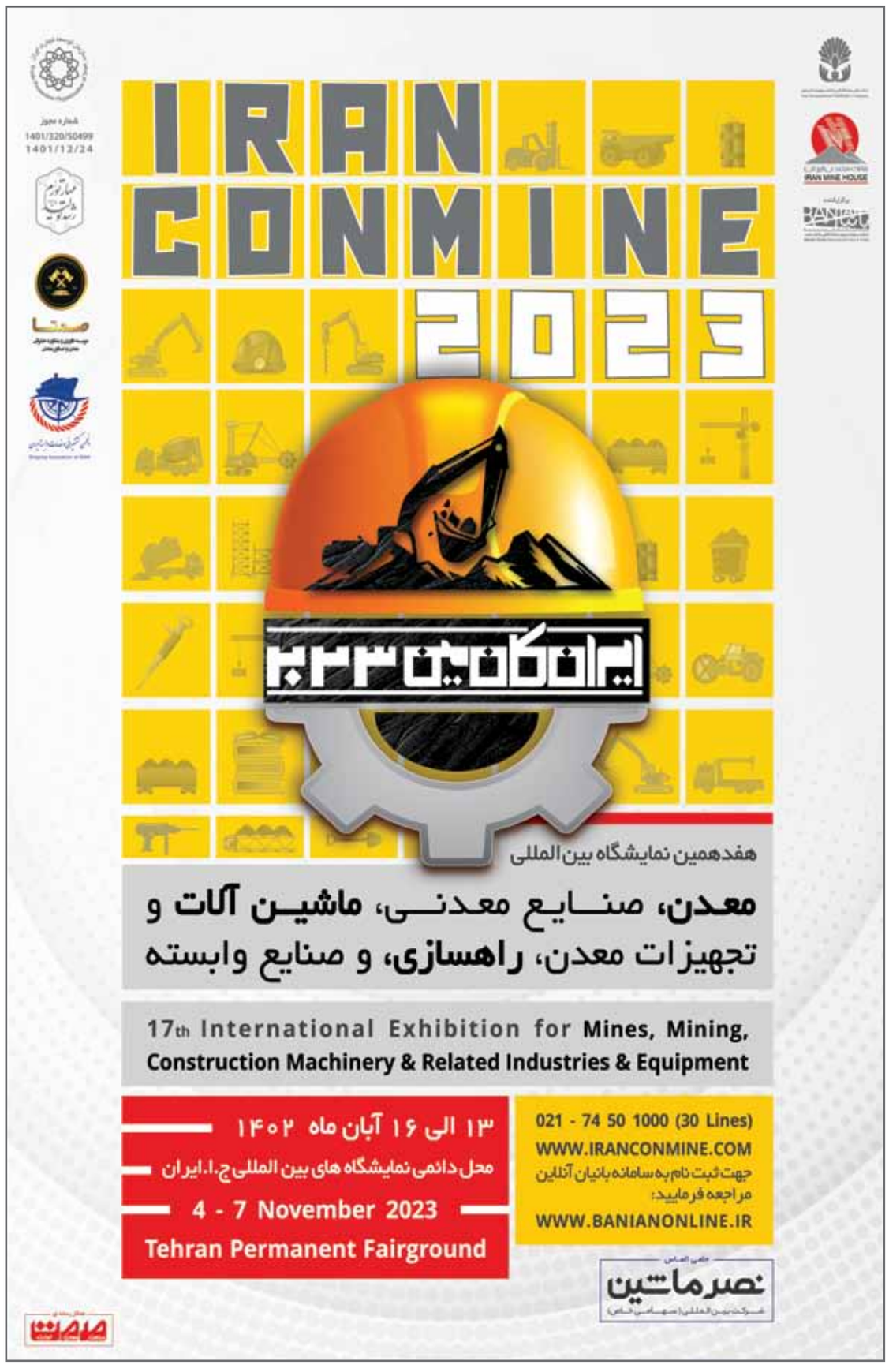
شرکت صنایع معدنی و صنعتی گل گهر

آگهی مزایده عمومی شماره ۱۴۰۲/۱۳/ز

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در نظر دارد "یکصد و چهل هزار (۱۴۰،۰۰۰) تن کنده سنگ‌آهن با عیار ۶۵.۰۰ درصد" را از اسکله بارکو بندرعباس با شرایط تحویل به صورت FOB از طریق برگزاری مزایده عمومی به فروش برساند. لذا متقاضیان می‌توانند به منظور دریافت اسناد مزایده و همچنین اطلاع از شرایط مزایده به وبسایت این شرکت به نشانی: www.geg.ir بخش مناقصه و مزایده مراجعه نمایند. لازم به ذکر است پاکات پیشنهادی می‌بایست حداکثر تا ساعت ۱۴:۰۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۵ به نشانی: دفتر کمیسیون معاملات مجتمع سیرجان (کیلومتر ۵۰ جاده شیراز) تحویل داده شود. تاریخ بازگشایی پاکات رأس ساعت ۱۰:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع سیرجان خواهد بود.

Analysis %		
Min	65.00	Fe
Max	1.2	FeO
Max	0.05	P
Max	0.01	S
Max	3.5	SiO2
Max	0.7	Al2O3
Max	0.9	CaO
Max	2.5	MgO
Ave 250		CCS(kg/p)
Min 90		8-16 mm%
Ave 5		-6 mm%
Max 4.0		A.I%
Min 95		T.I%
19-24		Prosity%
Min 90		Reducibility%

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

یادداشت

راه‌حل را بلدیم اما...

مجید معصومی گودرزی
کارشناس و فعال معدنی

اگـر تا دیـروز ثروت اصلی کشـور نفت بود، امـروزه این حقیقت آشـکار شده اسـت که ثروت عظیم دیگری به نام معـدن در اختیار داریم. خوشـبختانه با مشـخص شـدن تحریم‌گریزی و نقشی که معدن در بخش تولید ایفا می‌کند، این بخش موردتوجه بیشـتری قرار گرفته اسـت، اما نباید توجه‌هـا مقطعی و موقتی باشـد و آن را به چشـم منبعی درآمدی کوتاه‌مدت درنظرگرفت. برای بهره‌برداری از بخش معدن، باید نگاهی بلندمدت داشته باشیم و روی این دارایی سرشار کشور، سرمایه‌گذاری بیشتری انجام دهیم.

ایران در زمینه برخورداری از ذخایر معدنی جزو ۱۰ کشور برتر دنیا به‌شـمار می‌رود، اما همان‌طور بارها و بارها اشـاره شـده که در زمینه اکتشاف بسـیار ضعیف بوده‌ایم که علت عمده آن، ضعف تکنولوژی اسـت. متخصصـان ما در حوزه اکتشـاف بسیار توانمند هستند و به‌جرات می‌توان گفت در این زمینه در جهان حرفی برای گفتن داریم، اما متاسـفانه تا ابزاری وجود نداشته باشد، نمی‌توان کاری از پیش برد.

در مناطقی هم که اکتشـافات خوبی انجام شده است، در زمینه استخراج فعالیت قابل‌قبولی صورت نگرفته است، که بـاز هم علت اصلی، ضعف امکانات، تکنولوژی و زیرسـاخت است.

مشکل دیگری که امسال همچنان با آن دست به گریبان هسـتیم، کمبود تجهیزات اسـت. تجهیزات و ماشین‌آلاتی که ما در معادن به کار می‌بریم، کاملا مسـتهلک هسـتند، در نتیجه هزینه سـرباری ایجاد می‌کند. ضعف زیرساخت‌ها از جمله جاده و مسـیر دسترسـی، چالش دیگر معدنکاری اسـت. معمولا معادن در کنار جاده‌ها نیستند و در مناطقی دورافتاده واقع شده‌اند، بنابراین، توسعه جاده‌ها از ضروریات معدنکاری است.

کمبود انرژی به یکی دیگر از مشـکلات حاد فعالیت‌های صنعتی و معدنی تبدیل شـده و بـا محدودیت‌های موجود، نرخ مواد اولیه از محصول گران‌تر شده است.

یکی دیگر از آسـیب‌های جـدی که حوزه معـدن با آن روبه‌رو هسـتیم، این است که متخصصان کشورمان به‌دلیل مشـکلات فوق، رغبتی بـه فعالیت در این حـوزه ندارند و به‌راحتی نیروهای توانمند خود را از دست می‌دهیم.

همگی ما به این مشکلات واقفیم و اتفاقا راه‌حل آن را هم می‌دانیم، اما متاسفانه برنامه و اراده‌ای برای برون‌رفت ازاین بن‌بست‌ها وجود ندارد. مدیران هر روز طرح و برنامه‌ای ارائه می‌کنند و قول می‌دهند که مشـکلات را برطرف کنند، اما هنوز زمان عملی کردن قول‌ها نرسیده است.

بزرگ‌ترین دغدغه سیاست‌گذاران ما همواره افزایش میزان تولید فولاد بوده، زیرا این محصول محور توسـعه به‌شـمار مـی‌رود و در هـر جایی و هر صنعتی، از صنایع سـاختمان گرفتـه تا تولیدات دیگر، نخسـتین نیاز، محصولات زنجیره آهن و فولاد است.

اما به‌دلیل برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدتی که تا امروز صورت گرفته، فقط به انتهای زنجیره توجه شده است؛ در حالی که برای توسـعه این صنعت، باید کل زنجیره همزمان توسـعه پیدا کند.

رشـد متوازن، مهم‌ترین موضوعی است که در هر صنعتی باید موردتوجه قرار گیرد، اما همان‌طور که اشـاره شـد، در این زنجیره که از سـنگ‌آهن شروع می‌شود و به کنسانتره، گندلـه و آهن‌اسـفنجی، ذوب و ریخته‌گری و... می‌رسـد، توازن به‌هم‌خورده و به‌همین‌دلیل شبیه بدنی شده است که بخش‌های گوناگون آن از شکل طبیعی خود خارج شده‌اند. برای مثال، یک دست بزرگ‌تر و دست دیگر کوچک‌تر است. به‌طبع این شرایط مشکل‌آفرین است. در رشد متوازن، همه بخش‌ها باید به‌قدر اسـتعداد موردتوجه قرار گیرند و رشـد کنند.

در چند سـال گذشـته، به‌علت بالا بودن نرخ سنگ‌آهن، اوضاع و شرایط مطلوب بود، اما امروز نرخ جهانی سنگ‌آهن بسیار افت کرده است و قابل‌مقایسه با فولاد نیست. از این‌رو معدنداران واقعا روزهای سـختی را می‌گذرانند. از یک‌سـو، دولـت افزایـش درآمد فولادی‌هـا را ملاک سـنجش قرار می‌دهد و با این تصور که ابتدای زنجیره هم وضع به همین منوال اسـت، حقوق دولتی معادن را چندین برابر می‌کند و از سوی دیگر، همه هزینه‌های این بخش را باید به نرخ دلار انجام داد، اما محصول ریالی به‌فروش می‌رسد. به این ترتیب، روشـن است که همه معادن کوچک رو به تعطیلی می‌روند و تا امروز هم بسیاری از آنها به این سرنوشت دچار شده‌اند.

همان‌طور که اشاره شد، باید به این حوزه نگاه استراتژیک و بلندمدت داشـته باشیم. شاید معدن در ۲ یا ۳ سال اخیر رشـد قابل‌توجهـی را تجربه کرده و درآمد خوبی به‌دسـت آورده است، اما آیا این روند با مشکلات و کمبودهای موجود در سنوات بعدی هم ادامه خواهد داشت؟

از سـال ۹۵ به این‌سو، رشـد نرخ جهانی سنگ‌آهن باعث شـد که میل و رغبت بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این زمینه بیشـتر شود،اما امروز سـرمایه‌گذاری هم کاهش چشمگیری یافته است.

از طـرف دیگـر، روش‌هایی که ما برای اسـتخراج به کار می‌بریم، بسیار سـنتی و ناکارآمد است، اما نمی‌توانیم برای روزآمد کـردن فعالیت‌های خود ماشـین‌آلات و تکنولوژی نوین به کشـور وارد کنیم، زیرا مانع بزرگـی به نام «تولید داخل» سـر راه قرار گرفته اسـت. در حالی که هم صنعتگر و هم معدندار، مایل به اسـتفاده از تولیدات داخلی هستند، اما کارخانجات ماشین‌سـازی ما نمی‌توانند دستگاه‌هایی با مشـخصات موردنیاز تولید کنند. این مشـکلی بسیار بزرگ اسـت که زمینه دلسـردی عمیق بخش خصوصی را فراهم آورده و واقعیت این اسـت که در حال حاضر سرمایه‌گذاری هم وضعیت چندان مناسـبی نـدارد و اگر بخش خصوصی خود را عقب بکشد، روند سرمایه‌گذاری کاهش بیشتری پیدا می‌کند که بسیار نگران‌کننده است.

گفت‌وگو

گفت‌وگوی صمت درباره اهمیت و ضرورت استانداردسازی در بخش معدن

استاندارد، اعتبار می‌سازد

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

ظرفیت‌های بخش معدن کشـور آنقـدر رنگارنگ و غنی اسـت که می‌تواند این حوزه را به یکـی از بازیگران مهم و تاثیرگـذار در زمینـه اقتصـادی تبدیل کند، امـا برای این منظـور، معدن باید بتواند توانمندی‌های کم‌نظیر خود را در زمینه جذب سرمایه، ارزآوری و بی‌اثر کردن تحریم‌ها نشان دهد. کارشناسـان حوزه معدن معتقدند که برای حصول به ایـن هدف در گام اول باید ذخایر کشـور با زبان مشـترک معدنـی بـه دیگـر کشـورها و سـرمایه‌گذاران بین‌المللی شناسـانده شـود و آنچه معمـولا موجـب عدم‌موفقیت در میدان رقابت می‌شـود و سرخوردگی در این‌باره را به‌دنبال مـی‌آورد، ناهمگونـی اسـتانداردهای موجود در کشـور با استانداردهای معتبر بین‌المللی است.

می‌دانیـم که نخسـتین حلقه اقتصادی معدن، اکتشـاف اسـت و اگر این مرحله به‌شـکل سیسـتماتیک طی شود، بسیاری از خطاها رخ نمی‌دهد و بسیاری از سرمایه‌ها از بین نخواهد رفت، اما همان‌طور که اشـاره شد، استانداردسازی به‌ویژه در روش‌های اکتشـاف معـدن، یکـی از موضوعات مهم و مغفول‌مانده در این حوزه است.

گفت‌وگـوی امـروز صمت بـا آرش ابراهیم‌آبادی، اسـتاد دانشـگاه و فعال معدنی در زمینه اهمیت استانداردسـازی بخش معدن و زیان‌های حاصل از بی‌توجهی به این موضوع است.

◉ لطفـا درباره سـابقه ارزیابی منابع‌معدنی و اسـتانداردهای رایج توضیح کوتاهی بفرمایید.

سابقه شناخت و ارزیابی منابع‌معدنی به گذشته‌های دور برمی‌گردد. شـاید بتوان گفت به زمانی که انسـان کانسـارها و منابع‌معدنی را شـناخت و برای مصارفی چون سـاخت ابزار و سلاح استخراج کرد. در دوران باستان، ارزیابی منابع‌معدنی براساس نشانه‌های سطحی و مشاهدات بصری انجام می‌گرفت،اما در دوره‌های بعد که فعالیت‌های معدنی گسـترش بیشـتری یافت، معدنـکاران به‌دنبال نشـانه‌های قابل‌مشـاهده منابع‌معدنی مانند توده‌هـای معدنی، رگه‌های معدنی یا مناطق تغییرشـکل‌یافته بودند و پـس از یافتن ذخیره معدنی، با اسـتفاده از دستگاه‌های سـاده یا به‌صورت دسـتی، مواد معدنی را استخراج می‌کردند.

◉ روش‌های مدرن استاندارد منابع معدنی چگونه است؟

با پیشـرفت فناوری، روش‌ها و تکنیک‌های جدیدی برای اکتشاف و ارزیابی منابع‌معدنی پدید آمد و توسعه یافت. از جمله این روش‌ها می‌تـوان به برداشـت‌های زمین‌شناسـی به‌صورت سیسـتماتیک، نمونه‌بـرداری از مناطق دارای کانی‌زایی، بررسـی‌های ژئوفیزیکی و ژئوشیمیایی و حفاری گمانه‌های اکتشافی اشاره کرد.

همزمان با پیشـرفت این روش‌ها، نیاز به اسـتانداردهای مشترک بـرای ارزیابی و گـزارش منابع‌معدنی پدیدار شـد. این امر منجر به توسعه استانداردها و راهنماهای مشترک توسط سازمان‌هایی مانند سـازمان ملل متحد (UN)، سـازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)، جامعه مهندسین معدن، متالورژی و اکتشاف (SME) و... شد.

◉ مزایای این سیستم‌های استانداردسازی چیست؟

ایـن اسـتانداردها، راهنمایی برای مهندسـان و دسـت‌اندرکاران حـوزه معـدن به‌ویژه بخش اکتشـاف معدن اسـت کـه در زمینه ارزیابـی و ارائه گزارش پایان عملیات اکتشـافی شـرکت دارند. این اسـتانداردها، موضوعات مختلفی از قبیل نحوه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، تخمین و دسـته‌بندی ذخیره، الزامات گزارش‌دهی و ملاحظات محیطی را پوشـش می‌دهند. هدف از این استانداردها، اطمینان از شـفافیت، دقت و قابل‌مقایسه بودن ارزیابی منابع‌معدنی اسـت که برای سـرمایه‌گذاران، نظارت‌کنندگان و سایر ذی‌نفعان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

امروزه، ارزیابی و گزارش منابع‌معدنی یک فرآیند منظم و استاندارد شده است.

◉ مسـئولیت شـرکت‌ها و نهادهایـی کـه در این زمینـه فعالیت می‌کنند، چیست؟

از شـرکت‌ها و افرادی که در این زمینـه فعالیت می‌کنند، انتظار می‌رود که به این اسـتانداردها پایبند باشـند تا اعتبار و قابل‌اعتماد بودن ارزیابی‌های‌شان تضمین شود. این اعتمادآفرینی کمک می‌کند تا تصمیم‌گیری‌ها، علمی، آگاهانه و مسئولانه باشد و منافع هیچ‌یک از ذی‌نفعان در زمینه معدن و صنایع‌معدنی به‌خطر نیفتد.

◉ در حال حاضر اسـتانداردها و ضوابط معیـار در ارزیابی منابع و ذخایر معدنی کدامند؟

در کشـورها و مجامع علمـی گوناگون، ضوابط و اسـتانداردهای متفاوتی برای رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی به‌کار می‌رود. در سال ۱۹۹۱ میلادی انجمن معدن و متالورژی انگلستان (IMM) تعاریف جدیدی از ذخایر و منابع‌معدنی ارائه کرد. در سال ۱۹۹۴ گروهی از انجمن‌های معدنی و متالورژی (CMMI) اقدام به ارائه مجموعه‌ای از تعاریف بین‌المللی اسـتاندارد، برای معرفی منابع و ذخایر معدنی کردند.

الگوی این گروه، مجموعه قوانین گزارش‌نویسـی در معرفی منابع و ذخایر معدنی استرالیا، جورک (JORC) بود. این گروه متشکل از نمایندگانی از انستیتوهای معدن، متالورژی و اکتشاف ایالات‌متحده (SME)، معـدن و متالـورژی اسـترالیا (AUSIMM)، معـدن، متالورژی و نفت کانادا (CLM)، انگلسـتان (IMM) و کمیته ارائه رده‌بندی ذخایر و منابع‌معدنی افریقای‌جنوبی (SAIMM) بودند که به‌اتفاق، کمیته بین‌المللی ذخایر معدنی و گزارش‌نویسـی استاندارد (CRIRSCO) را تشکیل دادند.

همزمان با این گروه، کمیسـیون اقتصـادی اتحادیه اروپا (UN-ECE) مجموعـه معیارها و ضوابط طبقه‌بنـدی بین‌المللی منابع و ذخایر معدنی و سوخت‌های غیرنفتی را تحت‌عنوان رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی سازمان ملل متحد (UNFC) ارائه کرد.

در سال ۱۹۹۸ با برگزاری جلسه‌ای بین UN-ECE و CMMI توافق شـد که تعاریف ارائه‌شـده از طـرف UN-ECE با تعاریف CMMI هماهنـگ و تعاریـف CMMI خلاصـه و کوتاه‌تر بیان شـود. بدین‌ترتیب قرار شد، تعاریفی واقعی‌تر منطبق با واقعیت‌های بین‌المللی ارائه شود و مقبولیت بین‌المللی ضوابط CMMI افزایش پیدا کند.

به‌گونه‌ای که در نهایت ضوابط استانداردی برای رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی به‌دست‌آمد که در کشورهای استرالیا، افریقای‌جنوبی، امریکا، کانادا، انگلیس، ایرلند و اتحادیه اروپا موردپذیرش قرار گرفت. تشابه مجموعه قوانین و معیارهای این کشورها سرآغاز ارائه مجموعه قوانین بین‌المللی را فراهم سـاخت. مجموعه قوانین یادشده به‌دلیل به‌روز شـدن و تکمیل، هرچند وقت یک‌بار مورد بررسـی و بازبینی قرار می‌گیرند.

در ژوئیـه سـال ۲۰۰۰ میـلادی، مجموعه قوانیـن CMMI با همـکاری و هماهنگی اتحادیه اروپا (EFG)، انجمن زمین‌شناسـی لندن (GSL) و انسـتیتوی زمین‌شناسی ایرلند (IGI) به مجموعه ضوابط اروپایی رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی تبدیل شد.

به‌طورکلی رده‌بندی‌های منابع و ذخایر معدنی متعدد هسـتند،اما رده‌بندی و اسـتاندارد جورک یکـی از روش‌های متداول در ارزیابی و رده‌بندی ذخایر معدنی محسـوب می‌شـود و در حال حاضر تنها گزارش‌هایی که عوامل و محتوای آنها براساس استانداردهای جورک تدوین شده باشد، در سطوح بین‌المللی موردتایید است.

◉ رعایت این استانداردها چه اهمیت و ضرورتی دارد و آسیب‌های بی‌توجهی به آن چیست؟

افزایش توان و دانش فنی و پیشرفت‌های به‌وجودآمده در تجهیزات اکتشافی در اعماق بیشتر، می‌تواند مسیر را برای اکتشاف مواد معدنی در اعماق، با دقت بیشتر و قابلیت اعتماد بالاتر را فراهم آورد.بنابراین لازم است برای اسـتفاده از ذخایر معدنی که تاکنون دست نخورده باقـی مانده‌اند، برنامه‌ریزی گسـترده‌ای انجـام داد. این امر نیازمند سـرمایه‌گذاری و صرف هزینه اسـت و باید به‌صورت سیستماتیک با رعایت اسـتانداردهای جهانی در اکتشـاف و بهره‌برداری از ذخایر معدنـی صورت پذیرد تا این همگامی با اسـتانداردها، اثربخشـی و بهره‌وری لازم از بهره‌برداری از معدن و صنایع‌معدنی حاصل شـود. یک گزارش استاندارد باید بتواند تمام عملیات و کارهای قبلی را در یک چارچوب مشخص، منعکس کند و قابل‌استناد باشد.

هرگونه عدم‌رعایت و بی‌توجهی به این استانداردها موجب می‌شود تا علاوه بر ایجاد ناهماهنگی و از دسـت رفتن درک مشـترک میان کلیـه ذی‌نفعان، ابعـاد و مختصات فنی و اقتصـادی منابع و ذخایر معدنی به‌صورت شـفاف و با زبانی مشـترک ارائه نشـود و نتوان به اهداف مهمی چون سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع‌معدنی و کاهش ریسک در فعالیت‌های معدنی دست یافت.

◉ ایران از چه استانداردهایی پیروی می‌کند؟

در ایـران و همزمان با احداث کارخانه ذوب‌آهن اصفهان، مطالعات اکتشـاف منابع‌معدنی سنگ‌آهن و زغال‌سـنگ توسط شرکت‌های روسی آغاز شد. همین مسـئله موجب شد تا مدت‌ها استانداردهای روسی در ایران رواج داشته باشد. پس از گسترش فعالیت‌های معدنی و اکتشاف معادن بزرگی مانند معادن مس، استانداردهای اروپایی نیز در کشـور مورداسـتفاده و توجه قرار گرفت، اما تا به امروز، هیچ‌گاه به‌طورنظام‌منـد اقدامی برای پیوسـتن ایران بـه مجامع بین‌المللی رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی انجام نشده است.

در حـال حاضر نیـز الزام قانونی برای تهیه طرح‌های اکتشـافی و استخراجی معادن برمبنای استانداردهای بین‌المللی وجود ندارد.

در نشـریه شـماره ۳۷۹ سـازمان برنامه و بودجه پیشـنهاد شده اسـت که اسـتاندارد چارچوب سـازمان ملـل به‌عنوان اسـتاندارد اصلی رده‌بندی منابع و ذخایر معدنی در کشـور اسـتفاده شود، اما بررسـی‌های میدانی نشان می‌دهد که اسـتفاده از این استاندارد در تهیه عموم طرح‌های معدنی لحاظ نمی‌شود.

به‌تازگی در بسیاری از گزارش‌های مربوط به طراحی و برنامه‌ریزی معادن، از اسـتاندارد جورک اسـتفاده می‌شود و استفاده از آن رو به گسترش است.

◉ چرا تاکنون در پیوسـتن به مجامع بین‌المللی رده‌بندی منابع و ذخایرمعدنی کوتاهی شده است؟

به‌نظـر بنده، تاکنون هیـچ الزام قانونی وجود نداشـته و باید این الـزام برای طرح‌هـای معادن برمبنـای اسـتانداردهای بین‌المللی وجود داشـته باشد تا اسـتانداردها و ضوابط پذیرفته‌شده در مجامع بین‌المللـی به‌منظـور اخذ مجوزهای معدنی مانند گواهی کشـف و پروانه بهره‌برداری، جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، بهره‌مندی از تسهیلات بانک‌ها و وصول حقوق دولتی در نظر گرفته شود تا در نهایت زمینه پیوستن ایران به مجامع بین‌المللی فراهم شود.

◉ چـه مراکز یا نهادهایی مسـئول پیگیری این امر هسـتند و چه موانعی در این مسیر وجود داشته و دارد؟

از جملـه این نهادها و مراکز می‌توان به سـازمان نظام مهندسـی معدن از طریق انعقاد توافقنامه با سـازمان‌های بین‌المللی، سازمان برنامه و بودجـه و وزارت صمت از طریق تدوین ضوابط و معیارهای رده‌بندی ذخایر معدنی براساس استانداردهای به‌روز جهانی و تدوین اسـتانداردها در ایران با همکاری ایمیدرو، سـازمان ملی استاندارد، سـازمان زمین‌شناسـی و انجمن‌هـای بخش خصوصی بـا نظارت سازمان نظام مهندسی معدن اشاره کرد. از جمله موانع هم می‌توان به مشکلات مربوط به هماهنگی و همکاری همزمان و مستمر نهادها و سازمان‌های ذکرشده را بیان کرد.

◉ آیا زیرسـاخت‌های موجود امکان پیوستن به مجامع بین‌المللی را به کشور می‌دهد؟

با امکانات و زیرسـاخت‌های موجود، اگر اقدامات پیشـنهادی در سـوال قبل محقق شود، امکان پیوسـتن به مجامع بین‌المللی برای کشور وجود خواهد داشت.

◉ نظارت بر رعایت استانداردها برعهده چه نهادهایی قرار دارد؟

وزارت صمـت، سـازمان نظام مهندسـی معدن و سـازمان ملی استاندارد مسئولیت نظارت بر رعایت استانداردها را برعهده دارند.

> سابقه شناخت و ارزیابی منابع معدنی به گذشته‌های دور برمی‌گردد. شاید بتوان گفت به زمانی که انسان کانسارها و منابع‌معدنی را شناخت و آن را برای مصارفی چون ساخت ابزار و سلاح استخراج کرد

> اعتمادآفرینی کمک می‌کند تا تصمیم‌گیری‌ها، علمی، آگاهانه و مسئولانه باشد و منافع هیچ‌یک از ذی‌نفعان در زمینه معدن و صنایع‌معدنی به‌خطر نیفتد

سخن پایانی

معدنکاری بدون داشتن طرح تجاری استاندارد به‌معنای اتلاف منابع ملی است. بر فرض، اگر نرخ بازده داخلی (IRR) را بتوان به ۱۲۰ درصد رسـاند، معدنکاری بدون داشـتن طرح اقتصادی در نهایت بیش از ۴۰ درصد بازده نخواهد داشت و این یعنی اتلاف منابع ملی. آنچه تحت‌عنوان سـازمان نظام مهندسـی، سـازمان مدیریت و برنامه‌ریزی یا سـامانه بهین‌یاب و امثال آن ایجاد شـده اسـت، بدون استاندارد باعث هدررفت سرمایه ملی می‌شود. از آنجایی که در قانون، معادن به‌طورمشخص جزو انفال قرار گرفته‌اند، بنابراین کسـی حق ندارد به‌راحتی سرنوشت انفال را به‌دست سرمایه‌گذاری بسپارد که با پشتوانه یک تراکتور و یک منبع آب، درباره بخشی از ثروت ملی تصمیم‌گیری کند.

اینفوگرافی: سامان شرف‌الدین

گپ‌وگفت

مزیت بیشتر کالاهای قاچاق نسبت به تولیدات داخلی!

کیمیا ملکی: بارها از مسائل و مشکلات موجود در بازار لوازم خانگی گفتیم، اما ظاهرا گوش شنوایی نیست. یک روز صحبت از افزایش تولید محصولاتی است که سر تا پای بازارش را رکود فرا گرفته و روز دیگر سامانه‌های مختلفی معرفی می‌شوند تا چتر نجات این بازار باشند. در نهایت نیز هیچ یک راه به جایی نمی‌برند و بازار با همان سیستم همیشگی یکه‌تازی می‌کند. گاهی صحبت از مبارزه با قاچاق است و حرف از «سامانه ملی گارانتی» می‌شود که حضور لوازم خانگی در آن خبری کهنه است؛ سامانه‌ای که شاید بسیاری از مردم نام آن را برای نخستین بار می‌شنوند، اما آغاز به کار آن به سال ۹۹ بازمی‌گردد. این در حالی است که با گذشت ۵ سال از ممنوعیت واردات هنوز فروش علنی برندهای خارجی در ایران ادامه دارد. برخی از فعالان بازار معتقدند تولیدات داخلی نیاز بازار را به‌صورت کامل پوشش نمی‌دهد و تقاضا برای خرید کالاهای قاچاق زیاد است. با این حال باید باز هم منتظر تاثیرات وجود سامانه‌های مختلف بر بازار بود.

صمت درباره وضعیت حوزه لوازم خانگی به گپ‌وگفت با احسان فدایی، کارشناس این صنعت پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

◉ ایجاد سامانه‌های مختلف به‌منظور مقابله با قاچاق لوازم خانگی چه مقدار کارآیی دارد؟

ایجاد سامانه‌هایی برای مقابله با قاچاق بسیار خوب است، اما بررسی‌های میدانی و اطلاعات بازار نشان می‌دهد این سامانه‌ها ایراداتی دارند که همچنان باوجود آنها جنس قاچاق در بازار موجود است و به‌راحتی خرید و فروش می‌شود. اما فلسفه راه‌اندازی این سامانه‌ها باید به‌طور ریشه‌ای بررسی شود. وجود این سامانه‌ها زمانی معنا پیدا می‌کند که خریدار در ذهن خود کاملا به این نتیجه رسیده باشد که قرار است کالای اصل خریداری کند. بر این اساس او وارد سامانه‌ای می‌شود تا بتواند اصالت جنس موردنظر را استعلام کند. در این صورت مزیت رقابتی در کالای ایرانی و شرکتی نیز وجود دارد.

◉ بسیاری از مردم همچنان مایل به خرید لوازم خانگی خارجی هستند آیا این راهکارها چاره‌ساز است؟

قبل از هر چیز باید ذهن خریدار را نسبت به کالای ایرانی روشن کرد. همچنان در ذهن مخاطب و مشتری کالاهای شرکتی و داخلی مزیت رقابتی چندانی نسبت به کالای قاچاق ندارند. متاسفانه اکنون سهم زیادی از بازار در اختیار محصولات قاچاق است که به هیچ عنوان خدمات پس از فروش ندارند، اما همچنان مردم به‌علت تجربه خوبی که از خدمات پس از فروش آنها در سال‌های گذشته دارند، به همان امید اقدام به خرید محصول خارجی قاچاق می‌کنند.

همچنین مزیت‌های کالاهای قاچاق نسبت به تولیدات داخلی بیشتر است.کالای قاچاق یا غیرشرکتی از دو مزیت رقابتی بهره‌مند است؛ اول اینکه عمده این کالاها نام تجاری دارند که در ذهن مصرف‌کننده ایرانی، جای خوبی را اشغال کرده و مردم نسبت به آنها تجربه خوبی نیز دارند. در نتیجه به‌لحاظ برندینگ در جایگاه خوبی نسبت به برندهای ایرانی قرار دارند.

علاوه بر این موضوع نرخ نیز مطرح است که در بسیاری از مواقع محصولات برندهای خارجی قیمت‌هایی هم‌تراز یا حتی پایین‌تر از برندهای ایرانی دارند.

بی‌شک برندهای داخلی ما هنگامی می‌توانند در سبد خرید مردم قرار گیرند که قیمت‌های خود را باتوجه به شرایط اقتصادی کشور و فاصله قدرت خرید مردم از تورم که بسیار عمیق است، متناسب سازند.

◉ این موضوع که خدمات پس از فروش کالاهای ایرانی به اندازه کالاهای خارجی نیست، چه مقدار در خرید برندهای ایرانی تاثیرگذار است؟

مردم تجربه خوبی از خرید برندهای خارجی و خدمات پس از فروش آنها دارند.

باتوجه به اینکه در ۲ دهه گذشته برندهای معتبر بین‌المللی محصولات خود را در بازارهای کشور ارائه می‌کردند و ارائه‌دهنده سبک نوینی از خدمات پس از فروش بودند و اصولا در بازارهای رقابتی این موضوع رخ می‌دهد، سطح توقعات مردم بالا رفت و در سطح استانداردهای بین‌المللی قرار گرفت و این موضوع اصلا غیرمنطقی نیست.

◉ به‌نظر شما چه کم‌وکاستی‌هایی در خدمات پس از فروش محصولات داخلی وجود دارد؟

خدمات پس از فروش در بخش عمده‌ای از برندهای ایرانی ضعیف شده است.

بی‌شک هنگامی که با کاهش فروش مواجهیم و حاشیه سود پایین می‌آید، در ۳ بخش تحقیق و توسعه، تبلیغات و بازاریابی و خدمات پس از فروش دچار کم‌وکاستی‌هایی می‌شویم. واقعیت این است که در موضوع گارانتی و خدمات پس از فروش نه باید سیاه‌نمایی کرد و نه اینکه خیلی آرمان‌گرایانه به موضوع پرداخت.

واقعیت این است که شرکت‌های ایرانی نیز در بحث خدمات پس از فروش خوب کار کردند، اما نباید از آنها توقع همان خدمات پس از فروش شرکت‌های خارجی را داشته باشیم.

رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی در آینده‌ای نزدیک

شرط‌وشروط آزادسازی چیست؟

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

انحصار شرایطی است که پس از ممنوعیت واردات یک کالا با هدف حمایت از تولید شکل می‌گیرد؛ اتفاقی که در بازار خودرو رخ داد و باوجود پیامدهای آن به بازار لوازم خانگی نیز تعمیم یافت. از سال ۹۷ باشروع ممنوعیت واردات لوازم خانگی آن هم با این تفکر که تولید داخل می‌تواند بازار را تامین کند، به‌مرور انحصار به این بازار راه پیدا کرد و در نتیجه آن چندین بار نرخ محصولات لوازم خانگی به‌صورت کاملا خودسر افزایش یافت، این در حالی است که هر بار پس از اعلام افزایش نرخ توسط برخی از شرکت‌ها، سازمان حمایت اعلام می‌کرد این گرانی‌ها بدون مجوز است و شرکت‌های متخلف جریمه خواهند شد. در واقع ممنوعیتی که با هدف حمایت از تولید ایجاد شد، به‌عقیده بسیاری از کارشناسان باعث محدود شدن انتخاب مصرف‌کننده و در کل حق مصرف‌کنندگان در این‌گونه تصمیمات نادیده گرفته شده است. اما به‌تازگی عباس علی‌آبادی، وزیر صمت اعلام کرد: به‌منظور رقابت‌پذیر کردن کالاهای ایرانی، با رعایت تعرفه‌های مناسب، مجوز برای واردات لوازم خانگی ارائه خواهد شد. در نتیجه ظاهرا قرار است پرونده باز لوازم خانگی بالاخره بسته شود.

قصه از کجا آغاز شد؟

سال ۹۷ با تشدید تحریم‌های امریکا علیه ایران، ممنوعیت واردات لوازم خانگی آغاز شد. مهم‌ترین نکته در ممنوع کردن واردات این محصولات علاوه بر محدودیت‌های ارزی، حمایت از تولید داخل و کمک به توانمند شدن این صنعت اعلام شده بود؛ هدفی که پس از مدتی زیر سایه انحصار به‌وجود آمده محو شد و در نهایت این مصرف‌کننده بود که با افزایش قیمت‌های چندین باره باید قدرت خرید خود را بالا می‌برد. به‌عقیده برخی از فعالان این صنعت تعدد شرکت‌های تولیدی نمی‌گذارد مقوله انحصار در بازار لوازم خانگی ایجاد شود؛ این در حالی است که باتوجه به وضعیت تامین مواد اولیه و نوسانات قیمتی در بازار که در تامین مالی نیز مشکلاتی را به‌وجود می‌آورد، رقابت با تولیدکنندگان خارجی شدنی نیست. البته نکته قابل‌ذکر این است که پس از ممنوعیت واردات لوازم خانگی و خروج شرکت‌های خارجی از ایران همچنان تقاضا برای خرید این کالاها در بازار مشاهده می‌شود و در برخی از سایت‌های اینترنتی نیز لوازم خانگی خارجی به فروش می‌رسد. در هر حال تولیدکنندگان داخلی در این مدت سعی کردند خودشان را به‌گونه‌ای اثبات کنند تا مردم به سمت کالاهای ایرانی سوق پیدا کنند، اما این اتفاق جز با ارتقای کیفیت و همچنین تعیین قیمت‌های مطلوب نمی‌افتد.

با قاچاق مبارزه کنید

علیرضا شهیدی، دبیر انجمن لوازم صوتی و تصویری درباره اعلام جدید وزیر صمت مبنی بر اینکه امکان رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی وجود دارد در گفت‌وگو با صمت گفت: تولیدکنندگان با رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی مشروط به اینکه با قاچاق مقابله شود موافق هستند؛ این در حالی است که انجام واردات به‌صورت قانونی موجب افزایش سوءاستفاده قاچاقچیان خواهد شد، زیرا برخی از افراد از راه واردات تعدادی کالا از راه قانونی به واردات قاچاق کالا نیز می‌پردازند.

در کل خواسته تولیدکنندگان این است که شرایط به‌گونه‌ای پیش نرود که هم واردات آزاد باشد و هم شاهد افزایش قاچاق لوازم خانگی باشیم.

وی با تاکید بر ضرورت مبارزه با قاچاق لوازم خانگی بیان کرد: ۳۰ درصد نرخ فروش لوازم خانگی مربوط به پرداخت‌های دولتی است؛ در حالی که قاچاقچیان هیچ گونه پرداخت دولتی ندارند.

دبیر انجمن لوازم صوتی و تصویری با بیان دو مشکل اصلی صنعت لوازم خانگی اظهار کرد: چالش‌های اصلی صنعت لوازم خانگی، تامین ارز و قیمت‌گذاری دستوری است.

اگر تولیدکننده‌ای ببیند تولیدش با زیان همراه است، قطعا دیگر تولید نخواهد کرد؛ اقدام عاقلانه هم این است که هیچ کالایی با زیان تولید نشود.

دولت هزینه‌های سربار، دستمزد و... را بالا برده؛ پس باید اجازه دهد نرخ کالا در فضای رقابتی تعیین شود.

▣ نیازی به قیمت‌گذاری دستوری نیست

شهیدی با تاکید بر ضرورت حذف قیمت‌گذاری دستوری در بازارهای رقابتی بیان کرد: باتوجه به اینکه بازار لوازم خانگی با بیش از ۲۰۰ تولیدکننده به‌شدت رقابتی است، بازار و فضای رقابت، خود می‌تواند تعیین‌کننده نرخ باشد. در واقع اکنون بازار کاملا رقابتی شده و کالا به‌وفور وجود دارد؛ در نتیجه دیگر نیازی به قیمت‌گذاری دستوری نیست. باید به این موضوع هم توجه داشت که حذف قیمت‌گذاری دستوری از افزایش قیمت‌های جهشی جلوگیری خواهد کرد.

▣ ارزانی در کار نیست

دبیر انجمن لوازم صوتی و تصویری درباره تغییر نرخ لوازم خانگی در بازار پس از رفع ممنوعیت واردات بیان کرد: تغییر قیمت‌ها در بازار به نرخ ارز بستگی دارد، چراکه قیمت مواد اولیه موردنیاز تولید لوازم خانگی براساس نرخ ارز محاسبه می‌شود و رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی خیلی تاثیرگذار نیست. با این حال در نهایت به‌واسطه رفع ممنوعیت واردات شاهد تنوع کالایی در بازار لوازم خانگی و افزایش انگیزه تولیدکنندگان برای ارتقای کیفیت و تعیین نرخ مناسب برای محصولات‌شان خواهیم بود.

> تولیدکنندگان با رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی مشروط به اینکه با قاچاق مقابله شود موافق هستند

واردات، به‌شرط تولید برای صادرات

اکبر پازوکی، رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی تهران درباره احتمال رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی به صمت گفت: فعالان حوزه لوازم خانگی، به‌ویژه فروشندگان با ممنوعیت واردات لوازم خانگی نه موافق هستند و نه مخالف، بلکه معتقدند که اگر ظرفیت تولید کالایی در کشور وجود دارد، نباید وارد شود؛ در نتیجه واردات باید به‌شرط تولید برای صادرات باشد. در واقع باید هر کالایی که در کشور امکان تولید آن وجود ندارد، وارد شود و از سوی دیگر با حمایت از تولیدکننده او را تشویق به صادرات کرد. وی با اشاره به افزایش بی‌رویه قاچاق و تاکید بر مبارزه با آن بیان کرد: متاسفانه باوجود ممنوعیت واردات لوازم خانگی شاهد ورود بسیاری از کالاهای این حوزه از طریق کولبری، ته‌لنجی و... هستیم، اما راهکار این است که تاجران با نظارت بر کولبران و واردات ته‌لنجی و... کالایی را وارد کنند که امکان تولید آن در کشور نیست. با این روش می‌توان بر ارزهایی که برای واردات کالا خرج می‌شود نیز نظارت کرد.

▣ صادرات ضعیف لوازم خانگی

پازوکی با اشاره به صادرات ضعیف در حوزه لوازم خانگی اظهار کرد: در صادرات لوازم خانگی ضعیف هستیم، زیرا مواردی چون ثابت بودن نرخ مواد اولیه و نرخ دلار اصولی مهم در صادرات است که ما از آن بی‌بهره‌ایم. در نتیجه صادرات لوازم خانگی باوجود افزایش تولید متاسفانه به حدی نیست که بتوان روی ارزآوری این محصولات تولیدی حساب کرد.

▣ بانک‌ها خرده‌فروشان را دریابند

رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی تهران با تاکید بر وضعیت بد فروشندگان لوازم خانگی گفت: نقدینگی و قدرت خرید مردم در این بازار کاهش یافته و حتی بسیاری از خریداران در صنف ما به سمت خرید کالا به‌صورت قسطی رفته‌اند؛ این در حالی است که خرده‌فروشان سرمایه آنچنانی ندارند که کالای خود را به‌صورت قسطی بفروشند. حضور و فعالیت مال‌های بزرگ لوازم خانگی که امکان فروش شرایطی را فراهم کرده‌اند هر روز بیشتر از روز قبل موجب کسادی بازار ما می‌شود و دولت نیز هیچ تدبیری برای مدیریت این شرایط صورت نمی‌دهد. امروزه متاسفانه با به‌وجود آمدن اصطلاح «اگر قسطی بخری بردی» تمایل مردم به خرید اقساطی بسیار زیاد شده است. از سوی دیگر بانک‌ها به‌جای سرمایه‌گذاری در بخش تولید، اعطای تسهیلات را به سمت خرید برده‌اند.

این در حالی است که توزیع‌کنندگان و فروشندگان لوازم خانگی برای اینکه بتوانند محصولات خود را به فروش برسانند حتی از سود خود کم می‌کنند و حتی برخی از کالاها را به نرخ خرید خود از کارخانه می‌فروشند.

وی در ادامه افزود: در حال حاضر فروشگاه‌های بزرگ، خرده‌فروشان را از بین می‌برند و سوال این است که چرا اعتباری که بانک‌ها به فروشگاه‌های بزرگ می‌دهند نصیب خرده‌فروشان نمی‌شود؟ این در حالی است که در خرده‌فروشی‌های راسته امین‌حضور ممکن است هر ۱۵ روز یک بار کالایی به فروش برسد و اصناف خرده‌فروش سرمایه آنچنانی ندارند که کالای خود را به‌صورت قسطی بفروشند.

▣ گرانفروشی نداریم

رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی تهران با تاکید بر اینکه گرانفروشی ازسوی فروشندگان نیست، گفت: ما محصولاتی را عرضه می‌کنیم که تولیدکنندگان آن را تولید کرده‌اند و نقشی در قیمت‌گذاری این محصولات نداریم. اگر گرانی وجود دارد باید چیزی که باعث آن شده را پیدا کرد. ما گرانفروشی نداریم، بلکه گرانی کالا داریم. شاید برخی تصور کنند گران شدن کالاها به‌نفع تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان است، در حالی که هیچ توزیع‌کننده و تولیدکننده‌ای نه‌تنها از افزایش قیمت‌ها سود نمی‌برد، بلکه ضرر می‌کند، چرا که سرمایه‌اش را از دست می‌دهد.

پازوکی در بیان مشکلات موجود در صنعت لوازم خانگی افزود: مشکل اصلی ما نبود برنامه‌ریزی و ثبات نرخ در مولفه‌هایی است که دولت تعیین‌کننده نرخ آنها است؛ به‌بیان دیگر به ریال حقوق می‌دهیم، اما فولاد و مس را هنگام فروش در بورس به دلار می‌فروشیم. مگر به کارگران به دلار حقوق داده می‌شود؟ همچنین با خرده‌فروشی فولاد ارزآوری می‌کنند؛ در صورتی که ارزآوری حاصل از صادرات محصول نهایی بیشتر است.

▣ قیمت‌ها تغییر نمی‌کند

رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی تهران درباره کاهش نرخ لوازم خانگی پس از رفع ممنوعیت واردات بیان کرد: زمانی با کاهش قیمت‌ها روبه‌رو خواهیم شد که امنیت اقتصادی داشته باشیم؛ در نتیجه رفع ممنوعیت واردات دردی را از بازار دوا نمی‌کند و بهتر است دولت به‌جای این تصمیمات کمی پای درددل تولیدکنندگان و اصناف بنشیند.

> اگر ظرفیت تولید کالایی در داخل وجود دارد، نباید وارد شود؛ واردات باید به‌شرط تولید برای صادرات باشد

سخن پایانی

مشکلات گوناگون از سال ۹۷ با شروع ممنوعیت واردات گریبان‌گیر صنعت لوازم خانگی شده و حال با اعلام خبر خوش امکان واردات لوازم خانگی ازسوی وزیر صمت می‌توان کمی به این بازار امیدوار بود. در هر حال فعالان این حوزه معتقدند رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی دردی از مشکلات این صنعت دوا نخواهد کرد و همچنان در روی پاشنه بی‌برنامگی می‌چرخد؛ مشکلی که هزاران مشکل را با خود به همراه می‌آورد و تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و در نهایت مصرف‌کننده را در خطر می‌اندازد. خطر بازار راکد!

افزایش بهره‌وری در صنعت ساختمان، تاثیر بسزایی بر اقتصاد دارد

بهره‌وری، مقوله‌ای فراموش‌شده

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

به‌اعتقاد بیشتر کارشناسان، بهره‌وری بخش مسکن ایران پایین است. در واقع، میزان بهره‌وری و دریافتی مسکن نسبت به میزان هزینه‌ای که بابت آن صرف شده، ناچیز است. در این راستا باید به بررسی بهره‌وری پایین مسکن در کشور و راهکارهای افزایش بهره‌وری بیشتر توجه شود. به‌طورکلی مقوله بهره‌وری موضوع روشنی برای عموم نیست و سطوح مدیریتی جامعه نیز از موضوع بهره‌وری و اهمیت آن آگاهی اندکی دارند.

در بخش مسکن، سال‌ها است که شاخص‌های بهره‌وری مسکن در وزارت مسکن و شهرسازی به‌طورمستمر تدوین می‌شوند و مورد تحلیل قرار می‌گیرند. با این حال، حجم و نوع مسائل مرتبط با مسکن به‌گونه‌ای است که نتایج این تلاش‌ها اجرایی نمی‌شود. بهره‌وری و توسعه، ۲ روی یک سکه هستند. توسعه‌یافتگی به‌معنی استفاده بهینه از سرمایه، نیروی کار، انرژی، مواد اولیه، زمین و مدیریت است. از این‌رو، موانع موجود در راه افزایش بهره‌وری، چه در بخش مسکن و چه در سایر بخش‌ها، همان موانع و مشکلاتی است که در راه توسعه‌یافتگی وجود دارد. موانع اقتصادی نظیر نبود مقیاس اقتصادی در تولید مسکن، کاهش توان مالی در خانوارهای میان‌درآمد و کم‌درآمد برای خرید مسکن، نبود راه‌های متعدد برای سرمایه‌گذاری و عدم‌جذابیت نسبی سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌ها به‌ویژه بخش‌های تولیدی، از عمده این موارد به‌شمار می‌روند. صمت در این گزارش بهره‌وری در صنعت ساختمان را بررسی کرده است.

سهم موثر بهره‌وری در برنامه‌های توسعه

هر ساختمانی دارای ۳ مرحله زمانی است: تولد و طراحی، اجرا و ساخت و نهایت بهره‌برداری و زمانی که درباره این ۳ مرحله صحبت می‌شود، بهره‌وری در هر ۳ مرحله می‌تواند مفهوم داشته باشد. وقتی موضوع بهره‌وری در صنعت ساختمان مطرح می‌شود، باید تمام وجوه ساختمان‌سازی را لحاظ کنیم. از سوی دیگر، باید بستری که در آن ساختمان قرار می‌گیرد، یعنی شهر را نیز در نظر گرفت. وقتی موضوع بهره‌وری در ساختمان مطرح می‌شود، نمی‌توان به موضوع شهر و جایگاهی که ساختمان دارد، کم‌توجهی یا بی‌توجهی کرد. در برنامه‌های چهارم تا ششم توسعه مقرر شده بود که ۳۱ تا ۳۵ درصد رشد تولید ناخالص داخلی از بهره‌وری حاصل شود،اما متاسفانه این موضوع محقق نشد و توجه کافی به بهره‌وری در حوزه‌های مدیریت منابع انسانی و سرمایه، بهره‌وری سرمایه و انرژی و بهره‌وری در ساخت‌وساز صورت نگرفته، در حالی که این مقوله مهم باید موردتوجه قرار گیرد. در برنامه ششم توسعه در بخش ساختمان پیش‌بینی شده بود که ۲.۸ واحد درصد رشد داشته باشد، در حالی که این میزان در ۴ سال اول این برنامه، منفی ۱.۳ درصد بوده؛ یعنی نه‌تنها بهره‌وری در صنعت ساختمان رشد نداشته، بلکه رشد منفی داشته است.

صنعت ساختمان نقش بسزایی در توسعه، اقتصاد، ایجاد اشتغال و رفاه عمومی دارد. از سوی دیگر، بهره‌وری، سهم موثر و تعیین‌کننده‌ای در برنامه‌های توسعه داشته است؛ اما متاسفانه عدم‌توفیق آنچه در برنامه‌های توسعه پیش‌بینی شده، به‌صورت عام در بهره‌وری و به‌صورت‌خاص در بهره‌وری صنعت ساختمان یکی از نگرانی‌های جدی کشور بوده و هست.

سهم پوچ ساخت‌وساز در بهره‌وری

سعید آسویار، نایب‌رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی انبوه‌سازان در رابطه با نقش بهره‌وری در صنعت ساختمان کشور به صمت توضیح داد: متاسفانه شاخص بهره‌وری صنعت ساختمان کشور ما در مقایسه با معیارهای جهانی بسیار وضعیت بغرنجی دارد و در حال طی کردن ترازهای منفی است. اکنون در زمینه منابع انسانی، حمل‌ونقل، مدیریت، قانون‌گذاری و سرمایه‌ای به بهره‌وری مناسب نرسیده‌ایم.

وی در ادامه افزود: بیشترین عاملی که باعث این موضوع شده، قوانین و استانداردهای غلط اجرایی است که روند توسعه را از صنعت ساختمان، دور نگه داشته است. میزان صنعتی بودن شیوه‌های ساختمانی، میزان کاربرد مصالح بومی و بهینه‌سازی‌شده، میزان عمر مفید، پایایی و پایداری ساختمان‌ها، بهینه‌سازی مصرف انرژی، بهینه‌سازی تاسیسات مکانیکی، برقی و... موضوعاتی است که نیاز به بررسی و برنامه‌ریزی دارد تا با بهره‌وری بهتری مورداستفاده قرار گیرد.

در کنار موضوعات یادشده، بسیاری از تکنولوژی‌های به‌روز دنیا به‌علت تحریم‌های غرب و قیمت‌های سرسام‌آور برای کارگاه‌های تولیدی به‌صرفه نیست و حتی اگر بودجه تجهیز کردن کارگاه‌های ساختمانی موجود باشد، موضوع آموزش به کارگران برای استفاده از این تجهیزات معضل دیگری است که نیاز به همفکری و چاره‌اندیشی بخش خصوصی و دولت دارد.

نایب‌رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی انبوه‌سازان تصریح کرد: در حال حاضر جز چند کلانشهر بزرگ در بقیه استان‌ها، مصالح ساختمانی از شهرهای دیگر آن هم با فاصله بسیار زیاد انتقال پیدا می‌کند که این موضوع نیز با بهره‌وری در تضاد است.

همچنین، به‌علت نبود نیروی کار متخصص بسیاری از کارگران ساختمانی از مهاجران کشورهای اطراف هستند که هیچ تخصصی در امر ساخت‌وساز ندارند و اگر سازه‌ای بخواهد این‌گونه بنا شود، مسلما با ایراداتی همراه است، این ایرادات در حالی وجود دارند که مهندسان سازه نقش خود را به‌خوبی ایفا کنند و از تخصص لازم برخوردار باشند که اگر غیر از این باشد، دیگر کار به ایرادات کم و زیاد ختم نمی‌شود، چراکه ساختمان‌هایی ساخته می‌شوند که نه مهندسان و نه کارگران، هیچ دانشی برای ساخت‌وساز آنها ندارند و چه‌بسا چنین ساختمان‌هایی در همان ابتدای ساخت، ریزش کنند و خسارت‌های مالی و جانی بسیاری برجای گذارند.

صنعت ساختمان نقش بسزایی در توسعه، اقتصاد، ایجاد اشتغال و رفاه عمومی دارد

نقش دولت در بهره‌وری صنعت ساختمان

آسویار در رابطه با نقش دولت در توسعه بهره‌وری در صنعت ساخت‌وساز به صمت توضیح داد: در بحث ساختمان و مسکن، دولت باید زمین را با نرخ مناسب یا به‌صورت اقساط در اختیار مردم و سازندگان قرار دهد تا با کاهش هزینه‌های ساخت به تولید و بهره‌وری ساخت‌وساز کمک کند؛ اما این اقدام نیز با وقفه‌های پی‌درپی به‌انجام نرسید،زیرا به دلایل مختلف، بیشتر زمین‌های مناسب و بلامعارض از دسترس خارج شده است.

وی عنوان کرد: در بیشتر کشورهای دنیا، دولت برای ساخت‌وساز تنها نقش نظارتی و حمایتی دارد و به‌طورمستقیم در ساخت حضور پیدا نمی‌کند، اما متاسفانه در کشور ما بعد از این همه سال، کشمکش بر سر تولید مسکن وجود دارد و هنوز دولتمردان به این باور نرسیده‌اند که ساخت مسکن برعهده دولت نیست و این کار باید به‌دست انبوه‌سازان، سازندگان و در نهایت خود مردم اجرایی شود، نه اینکه با وضع قوانین غلط و مداخله‌جویانه، تولید و ساخت‌وساز را با رکود مواجه کنند.

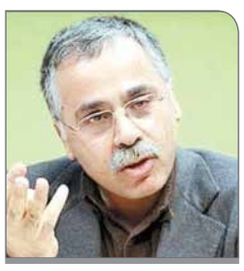
نایب‌رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی انبوه‌سازان در پایان گفت: زمانی که بازار بزرگی مانند مسکن به چالش می‌خورد، عوامل زیادی در آن دخیل هستند، بنابراین هم مشکلات اقتصادی و هم سوءمدیریت تاثیر زیادی در شرایط فعلی گذاشته‌اند. زمانی که تولید جایگاه خود در اقتصاد را از دست می‌دهد، تورم عمومی و در نهایت، رشد نرخ نهاده‌های ساختمانی منجر به رشد نرخ تمام‌شده و رشد نرخ مسکن می‌شود.

این موضوع نه‌تنها امسال، بلکه در تمام سال‌های گذشته نیز رخ داده است و موضوع جدیدی نیست.

زوایای گوناگون بهره‌وری در ساختمان

فرزین یزدانی، کارشناس بازار مسکن به صمت گفت: مفهوم بهره‌وری مسکن را می‌توان از زوایای گوناگون موردسنجش قرار داد. در برخی از مفاهیم بهره‌وری در مسکن چیزی جز امکان کسب سود از عملیات ساخت مسکن و فراهم کردن شرایط انباشت پایدار سرمایه نیست. از این زاویه، نرخ بازدهی اقتصادی در ۲ مقوله نرخ سودآوری در نگهداری زمین و نرخ سودآوری در ساخت مسکن می‌تواند ملاک سنجش بهره‌وری قرار گیرد. در هر دوره زمانی که نرخ بازدهی در ساخت بالاتر از نرخ بازدهی در معاملات زمین باشد، بهبود بهره‌وری در ساخت مسکن ایجاد می‌شود.

متاسفانه ابزارها و سیاست‌های موردنیاز برای افزایش بهره‌وری در دستگاه سیاست‌گذاری منسجم نشده است. برای مثال، تصویب قوانین مالیاتی به‌منظور کاهش جریان سوداگرایانه در دست وزارت اقتصاد است، سیاست‌های اعتباری را بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار تعیین می‌کند، مدیریت زمین در دست مجموعه‌ای از دستگاه‌ها از وزارت مسکن تا شهرداری‌ها قرار دارد. از سوی دیگر، مداخلات غیرقانونی ناشی از قدرت سیاسی و اقتصادی در نوع بهره‌برداری از زمین، وضعیت نظام مدیریت زمین را بغرنج‌تر کرده است.

متاسفانه ابزارها و سیاست‌های موردنیاز برای افزایش بهره‌وری در دستگاه سیاست‌گذاری منسجم نشده است

راهکارهای ارتقای بهره‌وری بخش مسکن

یزدانی افزود: بدین‌ترتیب، مجموعه‌ای از مشکلات مدیریتی در عمل مانع کارکرد بهینه بخش مسکن شده است؛ اما اینکه چرا به بهره‌وری در بخش مسکن اهمیت داده نمی‌شود، سوالی است که پاسخ آن را باید از مسئولان پرسید. راهکارهای ارتقای بهره‌وری بخش مسکن را می‌توان با ایفای نقش موثر از طرف دولت در بازار زمین شهری به‌منظور ایجاد ثبات در بازار، ارزیابی کرد و در مالیات بر عایدی سرمایه در بخش املاک و مستغلات به‌منظور کاهش معاملات سوداگرانه، تجمیع سیاست‌های حمایتی مسکن، ارتقای صنعت ساخت و تولید انبوه مسکن با تکیه بر کاهش نوسانات نرخ زمین، ایجاد نظام تامین اعتبار مسکن متناسب با وضعیت گروه‌های کم‌درآمد و تلاش برای کاهش فعالیت‌های رانت‌جویانه در بازار زمین و مسکن از طریق عدم‌صدور مجوزهای رانتی جویا شد.

وی در پایان گفت: برای رفع موانع موجود و افزایش بهره‌وری مسکن، تجهیز حرفه‌ای سرمایه، استفاده بهینه از زمین‌های شهری و برنامه‌ریزی بلندمدت برای تامین مصالح ساختمانی باکیفیت پیشنهاد می‌شود.

امید است با بهبود مدیریت ساخت‌وساز و ایجاد مدیریت بهره‌برداری و نگهداری و آموزش و ارتقای مهارت و دانش فنی ساخت، بتوان بهره‌وری مسکن در کشور را افزایش داد.

سخن پایانی

تامین ارتباط مفید و موثر بین تمامی بخش‌ها در راستای تضمین بهره‌وری عملیات بسیار حائزاهمیت است. پیش از هر چیز، ارتباط مستمر بین بخش‌های مختلف شرکت ساختمانی نشان می‌دهد که تمامی اعضا درک درستی از نقش خود دارند. این امر باعث به‌حداقل رساندن سوءتفاهم‌ها و خطاهای عملیاتی قابل‌اجتناب خواهد شد. باید یک جریان ثابت ارتباطی در تمامی سطوح ساخت‌وساز اعمال شود.

این موضوع شامل معماران، مهندسان، پیمانکاران، مدیران پروژه، کارکنان و کارگران مقیم کارگاه می‌شود. این برقراری ارتباط همچنین تضمین‌کننده کار مفید بیشتری خواهد بود.

صاحبان کسب‌وکارها در صنعت ساختمان، در صورتی که بخواهند سطح کارآیی خود را به‌حداکثر برسانند، باید خود را ملزم به افزایش کارآیی در عملیات بدانند، چراکه شرایط کارگاه‌های ساختمانی غیرقابل‌پیش‌بینی است و در یک روند منظم، اقدامات باید در زمان درست اعمال شوند تا بتوان بهره‌وری در عملیات را به‌حداکثر رساند.

همه افراد درگیر در پروژه نیز باید هنگام اعمال سیاست‌های جدید از خود انعطاف نشان دهند، زیرا کارگران ممکن است درباره هر پیشنهادی عکس‌العمل منفی نشان دهند. هدف از تمامی استراتژی‌هایی که موردبحث قرار گرفت، افزایش در کارآیی کلی پروژه است. زمانی که این گام‌ها توسط یک تیم پرتلاش و باانگیزه عملی شوند، این قابلیت را پیدا می‌کنند تا هر پروژه‌ای را سرعت بخشند و نتایجی به‌مراتب بهتر و مناسب‌تر ارائه دهند و در عین حال، در زمان و هزینه صرفه‌جویی کنند.

یادداشت

بازار ملک شفاف نیست

حسین عبده تبریزی
کارشناس اقتصاد

می‌دانیم که امروز بخش مسکن به کالای پس‌اندازی و سرمایه‌گذاری تبدیل شده و در واقع محصولی مصرفی و برای بلندمدت است و کمتر محصولی وجود دارد که کاربری مصرفی برای بلندمدت داشته باشد. املاک و مستغلات نزدیک‌ترین محصول به بازار مالی و کالایی است که ویژگی یک محصول مالی را دارد و یک طبقه دارایی محسوب می‌شود. پس از تحولات مهمی که از سال ۲۰۰۰ در اقتصاد جهانی رخ داد، صندوق‌های بازنشستگی و سرمایه‌گذاری این فرصت را پیدا کردند که در این بازار و این بخش از اقتصاد سرمایه‌گذاری کنند.

در کشور ما پس از سال ۹۷ گرایش‌ها به بازار املاک و مستغلات شدت گرفت و ادامه پیدا کرده، به‌طوری‌که پی‌درپی، نرخ مسکن و املاک صعودی بوده است. از اساس در چند ماه گذشته در حالی که معاملات مسکن قابل‌توجه نبوده، اما قیمت‌ها افزایش یافته است.

در برخی شهرها و مناطق، شاهد رشد حبابی نرخ مسکن هستیم. برای مثال، نرخ مسکن طی ۴ سال گذشته تا ۱۰برابر افزایش یافت و سوال اصلی این است که چرا باوجود نبود نقدینگی و کم شدن توان خرید مردم، نرخ مسکن همچنان رو به رشد بوده است؟

موضوع این است که در حوزه مصرف مسکن در کشور با بحران مواجهیم و علت ناتوانی خرید مسکن در شهرهای بزرگ این است که اولا به مردم تسهیلات مناسب اعطا نمی‌شود و دوم اینکه از اساس مردم توان پرداخت اقساط وام‌ها را ندارند. در حال حاضر نرخ خانه حداقلی در تهران بیش از ۳ میلیارد تومان است و ۹۵ درصد مردم این توان خرید را ندارند.

زمانی که در این بخش دولت به بن‌بست می‌رسد، شروع به اجرای طرح‌های مسکن دولتی می‌کنند، اما دیگر منابعی برای طرحی مانند مسکن مهر را در کشور ندارد و راه‌حل‌های کاهش مشکلات مسکن در کشور ساده و راحت نیستند.

قیمت مسکن در ایران یا کشورهایی مانند سوریه گاهی بالاتر از متوسط نرخ مسکن در کشورهای اروپایی است.

املاک این ویژگی را دارد که از سقف قیمتی هم بیشتر افزایش پیدا کند و به‌همین‌دلیل، در شهری مانند دمشق که مشکلات این کشور از ایران هم بیشتر است، گران‌ترین قیمت‌ها در بخش مسکن وجود دارد و نرخ مسکن در دمشق از متوسط قیمت‌ها از اروپا بیشتر است.

معمایی وجود دارد، مبنی بر آنکه اقتصاددانان از رشد بسیار بالای نقدینگی شکوه می‌کنند، در حالی که وقتی با کسب‌وکارها صحبت می‌کنید، از نبود نقدینگی سخن می‌گویند!

حجم بالای نقدینگی مطابق آمار غیرقابل‌انکار است، اما مهم‌ترین مسئله آن است که نقدینگی وارد بخش واقعی نشده و به‌جای آن، دارایی‌ها را هدف قرار داده است؛ بنابراین، فضای کلان اقتصادی شرایطی داشته که اقتصاد رشد نکرده و نقدینگی تنها منجر به تورم سنگین بازار ملک شده است. اگر نرخ یک زمین هزار برابر هم شود، حتی یک شغل هم به اقتصاد اضافه نمی‌شود.

بالا رفتن هزینه ساخت یکی دیگر از عوامل افزایش نرخ مسکن است که البته به‌تنهایی نمی‌تواند این سطوح قیمتی را توضیح دهد. سومین منبع جهش قیمت‌ها، معاملات صوری است که گاهی با هدف پولشویی انجام می‌شود.

در این نوع معامله، بدون آنکه حتی پولی بین افراد جابه‌جا شود، مالکیت تغییر می‌کند و با اینکه این نوع معامله درصد کمی از کل معاملات مسکن است، بر نرخ سایر املاک اثرگذار است. به‌عبارت دقیق‌تر، در این معاملات صوری به‌دلیل آنکه توسط مصرف‌کننده واقعی انجام نمی‌شود، قیمت‌های بالاتری ثبت می‌شوند.

عامل چهارم، مسئله کمبود زمین در تهران است. تمرکز امکانات در تهران و نبود زمین کافی، باعث می‌شود نرخ زمین به‌عنوان بخش اصلی بهای تمام‌شده املاک بالا می‌رود. این موضوع به سایر شهرها نیز سرایت پیدا می‌کند و تورم عجیب ملک را رقم می‌زند.

نبود اطلاعات شفاف از بازار ملک، پنجمین متهم بالا رفتن قیمت‌ها است. اینکه نمی‌دانیم عرضه و تقاضای واقعا چقدر است، چه تعداد خانه خالی وجود دارد و چه کسانی در حال معامله ملک هستند، بر قیمت‌ها اثرگذار است و منجر به رشد افسارگسیخته نرخ مسکن می‌شود.

یادداشت

حمل‌ونقل کشور، نیازمند اصلاحات است

غلامرضا شیران
کارشناس شهرسازی

حمل‌ونقل کشـور گرچـه تاحدودی توسـعه یافته، اما نیازمند اصلاحاتی نیز هسـت. ما مثل هر کشـور دیگری از امکانات زیربنایی حمل‌ونقـل دریایی، هوایی و زمینی برخوردار هستیم. از آنجایی که عواقب و تاثیرات انسانی، اقتصـادی، زیسـت‌محیطی و روحی و روانـی در بخش حمل‌ونقل زمینی بسـیار زیاد و این امر نیازمند بازنگری و دقت بیشـتر در این عرصه است؛ برای مثال، در شهرها نیاز داریم که آرامش بیشتری داشته باشیم، دسترسی‌ها راحت‌تـر باشـد، ضایعـات ترافیکی کاهش پیـدا کند و مرگ‌ومیر جاده‌ای در بیرون از شـهرها و درون شـهرها کمتر شـود. به تناسب مشـکلات ترافیکی، نیاز داریم که تاثیرات زیسـت‌محیطی ترافیک مثـل آلودگی‌های هوا، صوتی و بصری و روحی ـ روانی و... نیز کاهش پیدا کند.

در بیرون شهرها نیازمند افزایش ایمنی هستیم؛ یعنی نیـاز داریـم که شـیوه حمل‌ونقل جـاده‌ای و خودرویی به‌سمت حمل‌ونقل ریلی سـوق پیدا کند؛ اینکه ایستگاه قطـار به‌راحتی و وفور همه‌جا در دسـترس مـردم قرار بگیرد. با شـیوه موجود، مردم کمتر رغبت به استفاده از خطوط ریلی دارند، چراکه فاصله ایستگاه‌ها یا پایانه‌های ریلی زیاد اسـت. در زمینه حمل‌ونقل جاده‌ای نیاز داریم که ساخت‌وسازهامان موضوعات ترافیک را در برگیرد.

به‌طورکلی، توسعه و ساخت‌وساز، نیازمند توجه به وجوه ترافیک و حمل‌ونقل است. معنا و مفهوم آن این است که در کنار ایسـتگاه‌های ریلی، در کنـار بخش‌های پرتردد بی‌آرتی، اتوبوسرانی، بناهای تجاری، اداری و مسکونی بنا شود تا نیاز مردم به حمل‌ونقل کاهش پیدا کند.

اکنـون مهم‌ترین مشـکل موجود، عمر بـالای ناوگان حمل‌ونقلی کشور است که این موضوع جابه‌جایی کالاها را با مشـکل مواجـه می‌کند. کامیون‌های کشـنده یک سـرمایه مفید برای ما هستند، پس در نظر داریم ناوگانی را به کشور وارد کنیم تا وضعیت ما در این موضوع بهبود پیدا کند.

مسـئله اصلی پروژه‌ها، داخلی‌سازی آنها است، بنابراین بایـد این موضـوع موردتوجه قرار بگیـرد، از این‌رو ما با مقداری مشـاوره می‌توانیم به نتایج مطلوب دسـت پیدا کنیم. پروژه قطار سریع‌السـیر مشکلات مالی ندارد، بلکه دچـار چالش‌های نهادی بوده که ما را با مشـکل مواجه کرده است.

همچنیـن، در بعـد شهرسـازی نیاز اسـت کـه ما از ساخت‌وسـازهای ترکیبی اسـتفاده کنیم که مردم برای رسـیدن به فرصت‌های شـغلی، تجـاری، خریدوفروش، بهداشـتی و درمانی و آموزشـی نیاز نباشـد، مسیرهای طولانی را طی کنند. اینها موضوعاتی اسـت که باید روی آنها دقت کنیم و بپذیریم که کشور ما در این موضوعات، دچار ضعف اسـت. نظام مهندسی کشور با دفتر مقررات ملـی سـاختمان ۲۲ مبحث را تولید کرده اسـت و طی سال‌های گذشـته موفق بوده‌ایم تا مبحث ۲۳ یا ترافیک در سـاختمان و بیرون ساختمان، یعنی تاثیرات ترافیکی ساختمان‌ها را نیز بررسی کنیم. فرهیختگان کشور نیازها را متوجه شدند و این بحث مراحل آخر را سپری می‌کند. تمامی موارد به لطف خدا و به‌همت فرهیختگان کشـور، اعضای شـورای تدویـن و گروه تخصصـی ترافیک نظام مهندسی کشـور و مهندسان ترافیک کشور آماده و تهیه شـده است و مراحل خاص خود را طی می‌کند. ان‌شاءالله بیش از پیش، شـاهد برطرف شـدن گره‌هـای ترافیکی، راه‌بندان‌ها، آلودگی هوا و موضوعاتی از این دست باشیم. امید می‌رود جامعه حمل‌ونقل و شهرسازی بیش از پیش به این موضوعات توجه کند.

در بررسی طرح جامع حمل‌ونقل کشور نمایان شد

ایستگاه فرسوده توسعه!

عکس: آیدا فریدی

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

طـرح جامع حمل‌ونقل کشـور، سـندی اسـت کـه طبق قانون احکام دائمی برنامه‌های توسـعه کشـور، برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت کشـور در زمینه توسعه زیرسـاخت‌های حمل‌ونقل در همه بخش‌هـا باید برپایه آن تدوین شود. طرح جامع حمل‌ونقل به‌عنوان مهم‌ترین سند بالادسـتی برنامه‌ریزی و توسعه زیرسـاخت‌های حمل‌ونقل کشـور در سـال‌های میانـی دهـه ۶۰ هجری خورشـیدی موردتوجـه ویژه قـرار گرفت، اما به علـل گوناگون تاکنون به‌سـرانجام نرسـیده، اما در چند سـال اخیـر به‌طورخاص و ویـژه در دسـتور کار معاونـت حمل‌ونقـل وزارت راه و شهرسازی قرار گرفته است.

به‌گفته معاون حمل‌ونقل وزیر راه و شهرسـازی، در تلاش اخیر برای تدوین سند طرح جامع از توان مراکز برتر علمی و دانشگاهی و مهندسین مشاور با بالاترین رتبه‌ها در حوزه راه و حمل‌ونقل به‌صورت توامان اسـتفاده شده و این طرح به‌صورت سیستماتیک در ۳ بخش در حال پیشرفت است. فاز اول آن با عنـوان پیش‌بینی تقاضا تا افق ۱۴۱۴ به اتمام رسـیده و به‌عنوان ورودی فاز دوم با رویکرد تعیین شبکه بهینـه حمل‌ونقـل در شـیوه‌های مختلف مورداسـتفاده و براسـاس شاخص‌ها و معیارهای حمل‌ونقلی، زیست‌محیطی و اقتصادی طراحی شده و در مراحل پایانی قرار دارد.

همزمان با پیشـرفت فاز دوم، فاز سـوم با عنوان طراحی تلفیقی شـبکه حمل‌ونقل زمینی هوایی و دریایی در دست اجراسـت که ماحصل آن، طراحی شـبکه‌ای یکپارچه برای جابه‌جایی بار و مسـافر در شـکل بهینه آن است. صمت در این گزارش مزایا و چالش‌های تدوین طرح جامع حمل‌ونقل را از نگاه کارشناسان بررسی کرده است.

ضرورت همکاری سازمان‌ها در توسعه حمل‌ونقل

طبـق اعلام وزارت راه و شهرسـازی، اسـناد متعـددی همچون سیاسـت‌های کلـی در بخـش حمل‌ونقـل، قانون احـکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، قانون توسعه حمل‌ونقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت، سـند ملی آمایش سرزمین و سـند آمایش مراکز لجسـتیک کشـور به‌عنوان اسـناد بالادسـتی آن موردبررسی قرار گرفته اسـت. مسلما با همکاری و کوشش سازمان‌های زیرمجموعه و گروه‌های مشاور اعم از شرکت‌های مهندسین مشاور و دانشگاه‌ها، فرآیند مطالعات طرح جامع حمل‌ونقل کشور تکمیل و بستر مناسب برای برنامه‌ریزی و مدیریت کلان حوزه حمل‌ونقل فراهم می‌شود.

باتوجـه بـه اینکه هر کشـوری در دنیا به وسـیله حمل‌ونقل آن پیشـرفت کرده اسـت، می‌توان از اهمیت این موضوع باخبر شـد. در بسـیاری از کشورها عصر تکنولوژی و پیشـرفت به‌همراه ایجاد جاده‌ها و به‌ویژه مسیرهای ریلی آمد و همراه با پیشرفت حمل‌ونقل صنعت شکل جدیدی گرفت. به‌طورکلی ایجاد خطوط جدید ریلی و جاده‌ای برمبنای طرح جامع حمل‌ونقل کشور بنا شده است؛ طرحی که در آن تمامی زیرسـاخت‌های موجود در نظر گرفته شده و برای پروژه‌ها، هزینه‌های نگهداری نیز از هزینه‌های احداث بیشتر می‌شوند. بنابراین، برای بروزرسـانی این طرح‌ها، باید علاوه بر بودجه‌ای که برای احداث یک پروژه صرف می‌شـود، برای نگهداری آن نیز در نظر گرفته شـود. به‌همین‌دلیل، ضرورت دارد که با تمرکز بر چند پروژه عمرانی و حمل‌ونقل مشخص، از هدررفت سرمایه‌های ملی جلوگیری شود.

پروژه‌های پوچ برای هیچ!

ضیایی خاطرنشـان کرد: طـرح جامع حمل‌ونقل یک برنامه اسـت که پروژه‌های عمرانی کشـور را دسـته‌بندی و سـازمان‌ها و نهادهای تصمیم‌گیـری و اجرایی را ملزم بـه بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی می‌کند. در کشور ما، بسیاری از پروژه‌های عمرانی به‌صورت سیاسی و غیربهینه انجام و به‌طورمقطعی بودجه‌ای برای آنها اختصاص داده می‌شـود، اما در نهایـت هیچ اقدامـی انجام نمی‌گیرد و این پروژه‌هـا تنها منجر به هدررفت بودجه کشور می‌شوند. این پروژه‌ها در بلندمدت هیچ سودی برای کشـور به‌همراه ندارند. متاسفانه، این مشکل در حوزه فرودگاه‌ها، راه‌آهن، حمل‌ونقل دریایی و توسعه بنادر به‌وفور مشاهده می‌شود. وی توسعه بخش حمل‌ونقل کشوری نقشه‌راه کشیده شده است؛ هرچند این طرح‌ها معمولا آن‌طور که باید و شاید در کشور اجرا نمی‌شوند. طرح بزرگ راه‌های تهران ـ شـمال از این دسـت طرح‌ها است که سال‌هاسـت در دسـت اجرا است. طرح‌های بسـیاری هم در حوزه راه‌های شهری و روسـتایی در حال اجراست که هرکدام باتوجه به موقعیـت خود با وقفه زیادی روبه‌رو شـده‌اند. ضـرورت دارد تا در تمامی طرح‌های حمل‌ونقل کارشناسـان به‌وسیله مشورت‌هایی که می‌دهند، زمینه اجرای طرح‌های موفق‌تر را فراهم کنند.

طرح جامع، آینه موفقیت حمل‌ونقل کشور است

علی حسـینی، رئیس پیشـین کمیسـیون حمل‌ونقل اتاق ایران و فعال اقتصادی در حوزه لجسـتیک، پیرامـون طرح جامع حمل‌ونقل کشـور به صمت گفت: بهره‌وری حمل‌ونقل در کشـور موضوعی است که در سـال ۱۴۰۰ در اتاق بازرگانی ایران موردبررسـی قرار گرفت و تحقیق و پژوهش‌های متعـددی درباره ارتباط طرح جامع حمل‌ونقل با سـهم نرخ تمام‌شـده و حوزه لجسـتیک انجام گرفت که با مطالعه آنها می‌توانیم دورنمای مناسـبی از مشکلات حمل‌ونقل در بخش‌های مختلف به‌دست بیاوریم. طرح جامع حمل‌ونقل در بسیاری از کشورها به بهره‌برداری رسـیده و موفقیت‌های زیادی در این زمینه به‌دسـت آمده اسـت، اما اینکه چرا ما نمی‌توانیم این طرح را بعد از ۲۰ سـال به‌طورکامل اجرایی کنیم، دلایل متعددی دارد.

وی در ادامـه افزود: طرح مذکور تمام زوایای توسـعه حمل‌ونقل را شـامل می‌شـود و به ما نشـان می‌دهد که در چه حوزه‌هایی ضعف و نیـاز به برنامه‌ریزی داریم. مسـلما با بررسـی، تحقیق و تفحص بر چالش‌های موجود بهترین تصمیم‌گیری برای آینده حمل‌ونقل کشور گرفته می‌شـود که البته این برنامه‌ریزی‌هـا هم به‌صورت بلندمدت و هم به‌شـکل کوتاه‌مدت اسـت. شکی نیسـت که اجرایی شدن چنین طرح‌هایی به رشـد و توسعه کشـور کمک می‌کند و بودجه سنواتی و برنامه‌های ۵ ساله توسعه را در مسیر بهتری قرار می‌دهد.

ادغام وزارت راه و شهرسازی اشتباه بود

رئیس پیشین کمیسـیون حمل‌ونقل اتاق ایران با بیان اینکه دولت برای پیشبرد برنامه‌های توسـعه، نیاز مبرمی به طرح‌های جامع دارد تـا بـا دید بازتری نسـبت به حل مشـکلات اقدام کند، افـزود: بنده اعتقاد دارم که یکی از مشـکلات ما در ایـن حوزه به ادغام وزارت راه و شهرسـازی مرتبط اسـت، چراکه وزارت راه و شهرسـازی در عمل بـه موضوع حمل‌ونقـل نگاه درجه دوم دارد. یکـی از چالش‌هایی که صاحبان و فعالان حمل‌ونقل در تمام شـیوه‌ها بر آن تاکید دارند، این اسـت که وزارت راه و شهرسـازی در حوزه حمل‌ونقل کشـور تحرک مناسبی ندارد و نمی‌تواند این بخش را به‌خوبی مدیریت کند.

وی خاطرنشـان کرد: متاسـفانه ضعف در برنامه‌ریزی کشـور ما را به‌جایی کشانده که در همه ناوگان‌های حمل‌ونقل دچار ضعف هستیم که با بررسی آنها درمی‌یابیم که ما در هیچ‌یک از بخش‌های حمل‌ونقل ریلی، دریایی، جاده‌ای و هوایی سـرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی جامعی نداریم. در چنین شـرایطی، می‌طلبد که ما نه‌تنها در حوزه حمل‌ونقل بلکه در تمام حوزه‌ها، طرح جامع داشـته باشیم تا با سرعت بیشتری بتوانیـم ضعف‌های موجود را به نقطـه قوت تبدیل کنیم. بنده در این سـال‌ها طرح جامـع حمل‌ونقل را بارها مرور کـرده‌ام، اما به‌ندرت به مـوردی برخورده‌ام که یک طرح به مرحله اجرا رسـیده و به اهدافش جامه‌عمل پوشانده باشد.

ضعـف در حمل‌ونقـل بین‌المللی آشکار است

ایـن فعـال اقتصـادی در حـوزه لجسـتیک با تاکید بـر این نکته که کشـور ما در حمل‌ونقل بین‌المللی نیـز ضعف‌هـای زیادی دارد؛ بـه صمت توضیح داد: ما نیـاز داریم تا سیستم حمل‌ونقل را در بخش بین‌المللی نیز تقویت کنیم، زیرا خیلی از کشـورهای همسـایه کامیون‌های ما را به مرز خـود راه نمی‌دهند. همچنیـن، تحریم‌هـای غرب نیز در روند رشـد و توسـعه سیسـتم حمل‌ونقل ما بی‌تاثیر نبوده و در بسـیاری از مواقع سد راهی در مسیر پیشرفت‌مان شده است.

وی در پایان یادآور شـد: نیاز اسـت که کشـور ما برای ساماندهی جامعه حمل‌ونقل در یک بازده ۵ تا ۱۰ ساله بازنگری مناسبی صورت دهد؛ زیرا حمل‌ونقل موضوعی است که مرتب در حال بروزرسانی است و ما نباید از دنیا عقب بمانیم. از سـوی دیگر، حمل‌ونقل بین‌المللی ما می‌تواند با توانمندسازی کریدورهای شمال ـ جنوب و شرق ـ غرب به اهداف بزرگی دست پیدا کند. امید است با توجه مسئولان و هماهنگی نهادهای مختلف با یکدیگر، حمل و نقل در کشور ما توسعه یابد.

تمرکز بودجه بر پروژه‌های عمرانی

علـی ضیایی، کارشـناس حمل‌ونقـل به صمت گفت: طـرح جامع حمل‌ونقل یکی از ضرورت‌های حوزه لجسـتیک در کشـور ما است و باید به آن اهمیت داد. این نکته را مسئولان می‌توانند در سازمان برنامه و بودجه بهتر بررسـی کنند. در سال‌های گذشـته، مبالغ قابل‌توجهی در حـدود ۱۵۰ تا ۱۸۰ هـزار میلیارد تومان به‌عنوان بودجه توسـعه بخش عمرانی و زیرسـاختی تصویب و اعطا شده اما بخش قابل‌توجهی از ایـن بودجه در پروژه‌های مختلف صرف شـد و متاسـفانه عملکرد خاصی نداشـت، زیرا به‌صـورت بهینه در موارد موردنیاز صرف نشـد. به‌عنوان‌مثـال، در حال حاضر برای اجرای تنهـا ۳۸پروژه راه‌آهنی در خطوط جدید با مشـکلاتی روبه‌رو هسـتیم، در حالی کـه تعداد کل پروژه‌های راه‌آهن در کشور بیش از ۱۲۰پروژه است. وی در ادامه افزود: ما در حال بودجه‌بندی برای چنین طرح‌هایی هستیم که با استفاده از یک زمان‌بندی ساده، می‌توانیم تا ۷۰ تا ۸۰ سال زمان برای اتمام کامل آنها را تخمین بزنیم. این طرح‌ها به‌صورت سالانه با دریافت بودجه‌های کوچک به‌تدریج پیشـروی می‌کنند. بـا افزایش مدت زمان اجرای این پروژه‌ها، هزینه‌های نگهداری نیز از هزینه‌های احداث بیشتر می‌شوند. بنابراین، برای بروزرسـانی این طرح‌ها، باید علاوه بر بودجه‌ای که برای احداث یک پروژه صرف می‌شـود، برای نگهداری آن نیز در نظر گرفته شـود. به‌همین‌دلیل، ضرورت دارد که با تمرکز بر چند پروژه عمرانی و حمل‌ونقل مشخص، از هدررفت سرمایه‌های ملی جلوگیری شود.

پروژه‌های پوچ برای هیچ!

ضیایی خاطرنشـان کرد: طـرح جامع حمل‌ونقل یک برنامه اسـت که پروژه‌های عمرانی کشـور را دسـته‌بندی و سـازمان‌ها و نهادهای تصمیم‌گیـری و اجرایی را ملزم بـه بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی می‌کند. در کشور ما، بسیاری از پروژه‌های عمرانی به‌صورت سیاسی و غیربهینه انجام و به‌طورمقطعی بودجه‌ای برای آنها اختصاص داده می‌شـود، اما در نهایـت هیچ اقدامـی انجام نمی‌گیرد و این پروژه‌هـا تنها منجر به هدررفت بودجه کشور می‌شوند. این پروژه‌ها در بلندمدت هیچ سودی برای کشـور به‌همراه ندارند. متاسفانه، این مشکل در حوزه فرودگاه‌ها، راه‌آهن، حمل‌ونقل دریایی و توسعه بنادر به‌وفور مشاهده می‌شود. وی افزود: حمل‌ونقـل و ترانزیت یکی از زمینه‌های اشـتغالزا در اقتصاد است و به اجرای پروژه‌های مختلف کمک می‌کنـد. در حال حاضـر، میلیون‌ها نفـر از ایـن حـوزه به‌عنـوان منابع درآمدزایی بهـره می‌برند. از آنجا که موقعیت جغرافیایی مـا فرصت بزرگی را برای بهره‌برداری از این حوزه فراهم کرده اسـت، نادیده گرفتن این فرصت‌ها منجر به از دست دادن فرصت‌های مناسـب در توسـعه اقتصادی، برقراری روابط بین‌المللی و ایجاد هزاران شغل مناسب خواهد شد. ضیایی در پایان گفت: متاسفانه، در کشور ما اقدامات زیادی برای اجرای پروژه‌های عمرانی انجام گرفته اسـت، اما جز چند تجربه موفق، نتیجه‌ای به‌دسـت نیامده است. این اقدامـات باعث بار سـنگینی بر دولت می‌شـوند و نیازمند ورود بخش خصوصـی با تحریک‌هایی که در اختیار آن قرار می‌گیرد، به این زمینه می‌شوند.

سخن پایانی

توسـعه حمل و نقل یا دیر به اجرا در می‌آید یا اصلا با اسـتانداردها همخوانـی ندارد یـا به‌عبارتی طرح‌ها را بـدون در نظر گرفتن اصول ساخت و حتی زیرسازی به سرانجام می‌رسانند که بعد از مدتی راه‌ها یا تخریب می‌شـوند یا نشسـت می‌کنند و علاوه بر آسیب رساندن به وسـایل‌نقلیه خطرآفرین هم خواهد بـود. این امر درباره خطوط ریلی هم صادق اسـت. در صورتی که طرح‌هـای حمل‌ونقل ریلی به‌دور از اسـتانداردها اجرا شود، احتمال خطرات جدی و حوادث پیش خواهد آمـد. در بحث حمل‌ونقل هوایی نیز می‌توان به سـاخت فرودگاه‌های ایمن و گسـترش طرح‌های حمل‌ونقل هوایی اشـاره کرد. همچنین، نوسازی ناوگان هوایی نیز یکی از موارد مهم در بحث توسعه حمل‌ونقل محسوب می‌شود که متاسفانه باتوجه به مسئله تحریم‌ها شرکت‌های هواپیماسـازی بزرگی همچون بوئینگ و ایرباس از همکاری با کشور ما امتناع می‌کنند.

در تمامـی این طرح‌هـای مطرح‌شـده، امکان اختلافـات در کار پیمانکاران یا مشـکلاتی در طرح‌های اجراشده به‌وجود بیاید. همواره محل اختلاف هستند و امکان شکایات در این امور وجود دارد. در این راستا ما به‌وسیله کارشناس حمل‌ونقل و ترابری به کمک شما می‌آییم و می‌توانیم طرح‌های شما را کارشناسی کنیم.

توسـعه ارتباطات در پیشبرد فعالیت‌های حمل‌ونقل موجب شده تا امروزه تبادلات و حمل‌ونقل نقش مهمی در اقتصاد و بازرگانی کشورها داشـته باشد، اما وجود محدودیت‌هایی باعث شده است تا کشورهایی مانند ایران، بر حمل‌ونقل ریلی و جاده‌ای تمرکز کنند؛ چراکه بدیهی اسـت، اسـتفاده محض از حمل‌ونقل دریایی غیرممکن اسـت و پس از انتقـال کالاها به بنادر دریایی، باید از شـیوه‌های دیگر حمل‌ونقل برای رسـاندن آنها به مقصد استفاده شود. این امر خود باعث افزایش ترافیک کالا و کاهش فضا شـده اسـت و در نتیجه، ضرورت نوسازی زیرساخت‌ها و اصلاح ساختار موجود احساس می‌شود.

وزارت راه و شهرسازی در حوزه حمل‌ونقل کشور تحرک مناسبی ندارد و نمی‌تواند این بخش را به‌خوبی مدیریت کند

در کشور ما اقدامات زیادی برای اجرای پروژه‌های عمرانی انجام گرفته، اما نتیجه‌ای به‌دست نیامده است

بررسی چالش‌های اشتغال در برنامه هفتم توسعه نشان داد

بازار کار نیازمند رفع موانع ورود زنان و جوانان

امیرعباس آذرموند: **یکی از مهم‌ترین مسائل کشور در سال‌های گذشته نرخ بالای بیکاری به‌ویژه برای جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بوده است. به‌همین‌دلیل در ۲ دهه اخیر رشد اشتغال‌محور برنامه‌های توسعه بوده و برنامه هفتم نیز با همین استدلال هدف کمی یک میلیون اشتغال در سال را هدف گذاری و در ماده ۶ این لایحه سعی کرده است، سمت تقاضای بازار کار تحریک شود. این ماده متمرکز بر رویکرد حمایتی اشتغالزایی و تامین معیشت از طریق نهادهای عمومی غیردولتی با هماهنگی وزارت کار و با تاکید بر پرداخت منابع ارزان‌نرخ است که با تحقق رشد ۸ درصدی اقتصادی که در برنامه موردتاکید قرار گرفته، سازگاری ندارد. همچنین، باتوجه به خلأ فصل اشتغال نسبت به رویکرد توسعه‌ای اشتغال و بی‌توجهی به رفع چالش‌های مهم بازار کار از قبیل سهم بالای اشتغال غیررسمی، عدم‌توازن منطقه‌ای، جنسیتی و.... ارائه پیشنهادات الحاقی در این موارد، می‌تواند در تکمیل و اصلاح این فصل موثر باشد.**

ابهام در سبک ورود برنامه هفتم به موضوع اشتغال

در لایحه برنامه هفتم توسعه یک فصل به‌عنوان اشتغال ارائه و ایجاد یک میلیون شغل در سال هدف‌گذاری شده است و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌عنوان متولی ایجاد و توسعه کسب‌وکار خرد و خانگی، تعیین شده و در سطح عملیاتی نهادهای توسعه‌ای غیردولتی دارای مدل و شبکه تسهیلگری، به‌عنوان مجری معرفی شده‌اند، اما تعداد و میزان اشتغال ایجادشده از این محل، مشخص نشده است و معلوم نیست آیا این نوع اشتغالزایی، یک میلیون شغل را ایجاد می‌کند یا خیر و اینکه آیا متضمن تحقق رشد ۸ درصدی اقتصاد در برنامه هست یا نه؟ همین موضوع امکان نظارت بر اجرای این ماده را کمرنگ می‌کند. از سوی دیگر، این سبک ورود برنامه هفتم توسعه به موضوع اشتغال، در مقایسه با تبصره ۱۸ قوانین بودجه سنواتی، از نظر ساختار اجرایی (تغییر متولی و مجری)، رویکردی (تاکید بر رویکرد حمایتی)، نظام تامین مالی و نظارتی کاملا متفاوت است.

چالش‌ها و اولویت‌های بازار کار

بازار کار چون دیگر بازارها، چالش‌ها و اولویت‌های خاص خود را دارد و از آنجایی که این بازار عرصه تعامل خانوار به‌عنوان نیروی کار و بنگاه‌های اقتصادی به‌عنوان موتور رشد اقتصادی است، هم از نظر تامین معیشت و رفاه فرد و خانوار و هم از نظر تامین رشد اقتصادی در مرکز توجه قرار دارد.

براین‌اساس، باید در برنامه هفتم توسعه در جایگاه سند سیاست‌گذاری میان‌مدت، هدف‌گذاری صحیحی درباره رفع چالش‌های این حوزه پیش‌بینی شود.

به‌گزارش صمت، بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد که بازار کار کشور از ابتدای دهه ۹۰ از شوک‌های مختلف داخلی و بین‌المللی متاثر شده که در اثر این شوک‌ها، هم سمت تقاضا و هم سمت عرضه بازار کار به‌شدت آسیب دیده است.

براین‌اساس لازم است در احکام پیشنهادی برنامه هفتم توسعه این تحولات مدنظر قرار گیرد و از بطن آن، مهم‌ترین چالش‌ها استخراج شود و در نهایت با پیش‌بینی تداوم وضعیت موجود، تصویری از بازار کار در سال‌های برنامه هفتم توسعه داشته باشیم.

بحران‌های اصلی اشتغال در دهه ۹۰

تجربه نشان داده که بخشی از تحولات بازار کار ناشی از شوک‌های بیرونی است که تا مدتی روند متغیرهای بازار کار دستخوش تغییر می‌شود و با تخلیه شوک، دوباره به مسیر قبل خود باز می‌گردد. آثار شوک ناشی از کرونا و برگشت متغیرهای بازار کار به روند پیش از شوک، مصداق این است. این نوع تحولات بیشتر نیازمند سیاست‌گذاری کوتاه‌مدت و ویژه دوره است. نوع دیگر تحولات بازار کار، متاثر از چالش‌های مزمن و درمان‌نشده در بازار کار است که رفع آن، نیازمند سیاست‌گذاری‌های درست در میان‌مدت و کوتاه‌مدت است. در این مقوله، نقش برنامه‌های توسعه پررنگ می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، انتظار بر این است که در برنامه توسعه هفتم رفع یک یا چند چالش مزمن بازار کار هدف قرار بگیرد و اثربخشی سیاست به‌کار گرفته شده، بررسی شود.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که در یک دهه گذشته، مهم‌ترین چالش‌های بازار کار، عدم‌توازن منطقه‌ای، جنسیتی، عدم‌تطابق شغلی و نرخ بالای بیکاری جوانان و تحصیلکردگان و فقدان نظام جامع آمار و اطلاعات بازار کار است. در حالی که بررسی احکام برنامه هفتم توسعه نشان می‌دهد که درباره رفع این چالش‌ها، تدابیر خاصی اتخاذ نشده و بدیهی است که بدون توجه و سیاست‌گذاری صحیح، عمق و شدت این چالش‌ها در سال‌های آینده نیز بیشتر می‌شود.

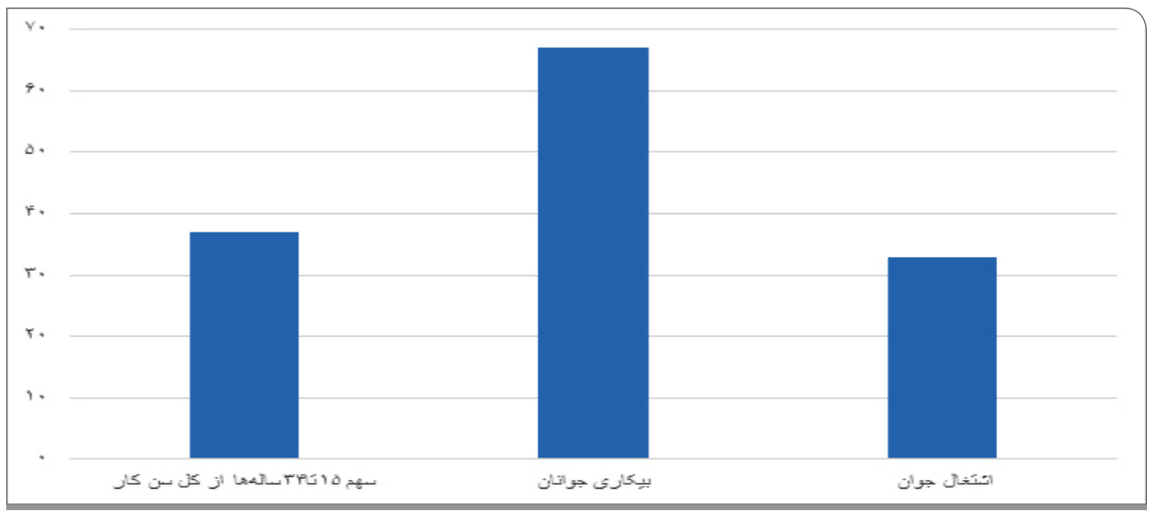
تبعیض جنسیتی و منطقه‌ای

استان‌های کشور از نظر نوع بخش و فعالیت اقتصادی، رشد، اندازه بنگاه‌ها و بهره‌وری نیروی کار در شرایط یکسان قرار ندارند. به‌این ترتیب، براساس ساختار متفاوت تولید، نوع و ماهیت مشاغل و به‌تبع آن، وضعیت رفاهی و معیشتی مناطق متفاوت است. باوجود این شرایط، قانون کار بدون هیچ انعطافی نسبت به نوع و اندازه بنگاه و نوع گروه هدف اعمال می‌شود که ناشی از اعلام سراسری مزد است.

هرچند درک بازاری و دست‌راستی از اقتصاد، تصور می‌کند با کمتر تعیین کردن نرخ حداقل دستمزد در شهرهای مختلف، امکان کاهش بیکاری و افزایش تولید به‌وجودخواهد آمد؛ اما به این نکته توجه نمی‌کند که هم‌اکنون نرخ مهاجرت از شهرستان‌ها به پایتخت زیاد است و اگر بنا باشد دستمزدی که تعیین می‌شود، در شهرهای بزرگ بیشتر باشد، انگیزه مهاجرت هم بیشتر می‌شود. ضمن اینکه دستمزد فعلی پرداختی نیز با حداقل هزینه‌های زندگی فاصله معناداری دارد و در هیچ‌کدام از استان‌های کشور نمی‌توان با حداقل دستمزد مصوب سراسری، هزینه‌های متوسط یک خانواده را به‌نحوی تامین کرد که بالای خط فقر قرار بگیرد.

توجه نکردن به نقش زنان به‌عنوان عامل تولید در رشد اقتصادی، اشتغالزایی پایین زنان و نادیده گرفتن این بخش از جمعیت در سن کار، موجب شده است که همواره نرخ مشارکت زنان پایین و در حد یک‌پنجم نرخ مشارکت مردان باشد. این در حالی است که باوجود تحقق بالاترین میزان مشارکت مردان در اقتصاد، ما همچنان نیازمند رونق تولید و رشد اقتصادی هستیم. بنابراین، اقتضای این دوره ایجاب می‌کند که به ظرفیت زنان و افزایش مشارکت زنان در اقتصاد، به‌عنوان عامل دیگر تولید، توجه ویژه‌ای شود و این ضرورت سیاست‌گذاری در این‌باره را نشان می‌دهد. به همین دلیل، انتظار این است که در برنامه هفتم توسعه، راهکار افزایش مشارکت اقتصادی و سهم زنان در تحقق رشد ۸ درصدی اقتصاد مدنظر قرار بگیرد.

از دیگر چالش‌های موجود در بازار کار ایران، نرخ بالای بیکاری جوانان است. در حال حاضر ۳۷درصد از جمعیت در سن کار را جوانان ۱۵ تا ۳۴ساله تشکیل می‌دهند و در حدود ۶۷درصد جمعیت بیکار و ۳۳درصد از شاغلان را این گروه سنی شامل می‌شوند. میزان بیکاری و مشارکت اقتصادی این گروه سنی، از این‌رو که در سن میانی سیکل زندگی و مهم‌ترین سن برای فعالیت، خلق ارزش‌افزوده و پس‌انداز هستند، بسیار مهم است.

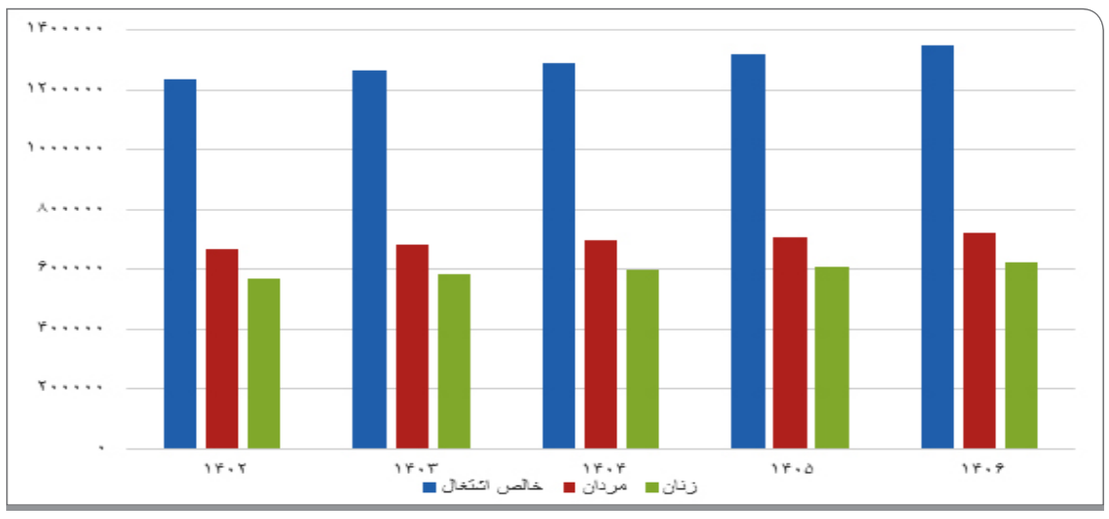
بیکاری شدیدتر جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی

در بسیاری از کشورها برای مقابله با بیکاری و اشتغالزایی جوانان، اقداماتی انجام گرفته که یکی از این محورها، استراتژی تعیین حداقل دستمزد براساس سن است. به این معنی که با هدف جذب نیروی کار جوان، حداقل مزد برای این گروه‌ها نسبت کمتری از حداقل دستمزد کلی در نظر گرفته شود. جالب این است که نویسندگان چنین تحلیلی به این نکته توجه ندارند که در کشورهای غرب اروپا، این روش برای جوانانی است که تحصیلات عالیه ندارند و حداقل دستمزد نیز توان تامین حداقل‌های یک زندگی را دارد. سرکوب مزدی که در کشور انجام شده، هم‌اکنون انگیزه اشتغال مولد را به‌اندازه زیادی از بین برده است. چالش نهادینه‌شده دیگر، عدم‌سیاست‌گذاری مناسب آموزشی، فقدان ارتباط میان صنعت و دانشگاه و عدم‌تطابق شغلی در گروه جوان و قشر تحصیلکرده است، به‌طوری‌که در ۱۰ سال گذشته بیکاران فارغ‌التحصیل در حدود ۴۰ درصد از بیماران کل کشور بوده‌اند و در عین حال، سهم شاغلان این گروه از کل شاغلان در حدود ۲۵ درصد است. در این حالت، سیاست‌های اصلاحی دولت از قبیل اصلاح و تقویت خدمات کاریابی و استخدامی، آموزش بازار کار و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و... می‌تواند نقش موثری در اصلاح این مشکلات داشته باشد. اطلاعات بازار کار در ارائه علامت درست به سیاست‌گذاران برای تصمیم‌گیری، کاهش هزینه شغل‌یابی برای نیروی کار و بنگاه‌ها، افزایش انطباق بین عرضه و تقاضای بازار کار، کاهش هزینه مبادله، افزایش کارآیی نظام آموزشی و سایر سیاست‌های تنظیمی بازار کار نقش مثبتی دارد. این در حالی است که در حال حاضر آسیب‌شناسی نظام اطلاعات بازار کار ایران نشان می‌دهد که این حوزه دارای چالش‌های گوناگونی از جمله فقدان الگو و راهبرد مشخص درباره سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و سازماندهی آماری، نبود متولی مشخص، پراکندگی و موازی‌کاری، فقدان مکانیسم نظارتی و فقدان تکلیف قانونی مصرح برای همکاری و هماهنگی میان نهادهای متولی آمار و اطلاعات بازار کار است.

▣ چشم‌انداز آتی بازار کار

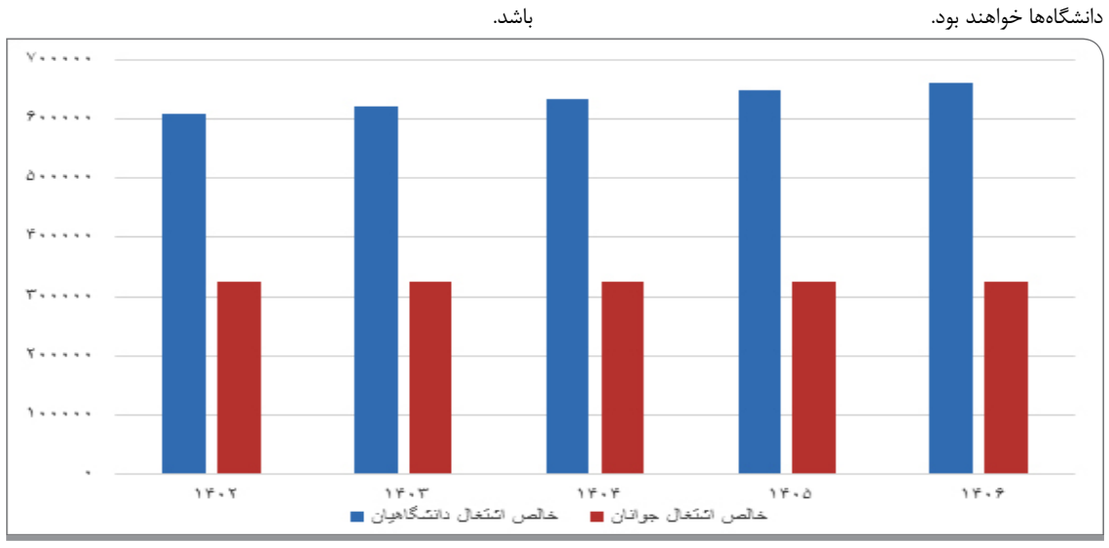
بررسی‌های مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد که در فاصله سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ حدود ۴.۳ میلیون نفر به جمعیت در سن کار افزوده شد که از این تعداد ۳.۵ میلیون نفر به جمعیت فعال و باقی به جمعیت غیرفعال اضافه شدند. بررسی ساختار افزایش جمعیت فعال در دوره مذکور حاوی واقعیت‌های مهمی است. بخش عمده‌ای از افزایش جمعیت فعال در این دوره مربوط به زنان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بوده است. نتایج بررسی‌های این مرکز نشان می‌دهد که تحولات مذکور نشأت‌گرفته از یک تغییر بنیادی در بازار کار و تغییر تصمیم جوانان برای ورود به بازار کار و خارج نماندن از بازار کار به‌منظور تحصیلات، خانه‌داری یا علل دیگر است.در حالی که با وقوع شوک کرونا از انتهای سال ۹۸، روند مذکور متوقف شد. مشخصه بارز این دوران، تحولات بخش عرضه بازار کار و افزایش نرخ مشارکت بوده و سمت تقاضا نیز تغییر خاصی نداشته است، به‌طوری‌که همچنان شاهد گسستگی میان رشد اقتصادی و نرخ اشتغال هستیم و با آنکه در این دوره، به‌طورمیانگین سالانه ۶۰۰ هزار نفر به تعداد شاغلان اضافه می‌شود، اما اشتغال ایجادشده در بنگاه‌های زیر ۵ نفر کارکن، ناپایدار است. بنابراین، باتوجه به اینکه پیش‌بینی می‌شود تغییر خاص یا محسوسی در شرایط تقاضای بازار کار در سال‌های آینده نداشته باشیم، می‌توان فرض کرد که در صورت عدم‌تحمیل شوک خارجی، عرضه بازار کار همچنان به روند خود قبل از شوک کرونا ادامه بدهد و روند نرخ مشارکت مشابه سال‌های ۹۳ تا ۹۸ باشد.

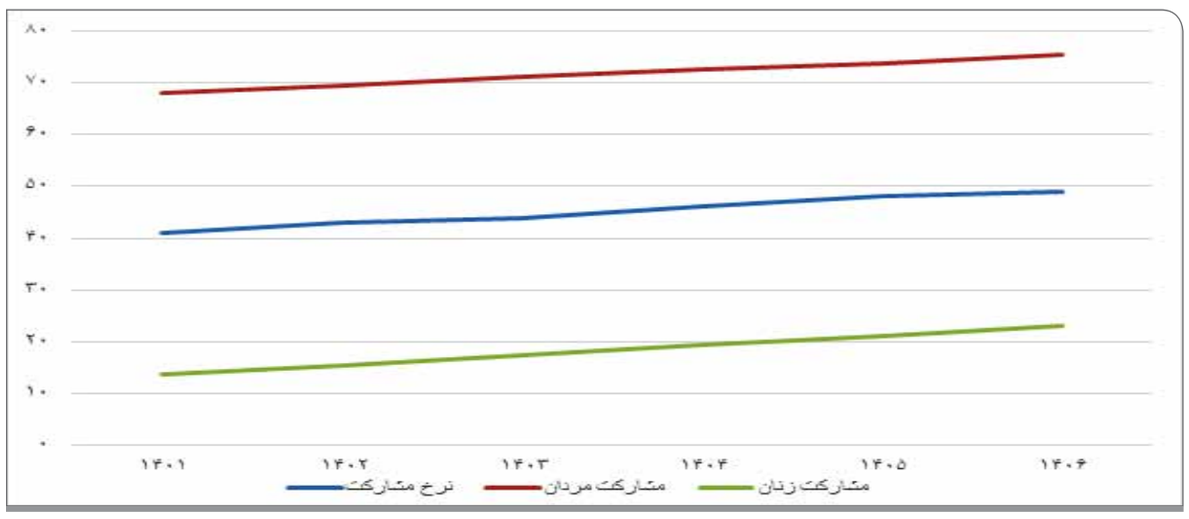
بنا بر این مفروضات، جریان جمعیت ورودی به بازار کار باید روند افزایشی داشته باشد، به این ترتیب که اگر روند نرخ مشارکت گروه‌های مختلف جمعیتی مشابه دوره ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ باشد، اقتصاد ایران در سال‌های آینده به‌شکل متوسط سالانه نیازمند ایجاد شغل برای یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر است که حدود نیمی از این تعداد باید مشاغل مربوط به زنان باشد.

همچنین براساس برآورد این جدول جنس جمعیت ورودی به بازار کار در سال‌های آینده نیز مشابه سال‌های پیش، بیشتر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها خواهند بود.

در چنین شرایطی، برنامه هفتم لازم است راهکارهای مشخصی برای مواجهه با جمعیت مذکور و ایجاد زمینه اشتغال برای آنها داشته باشد.

یک اقتصاددان در گفت و گو با صمت:

تورم کنترل نشده است

یک عضو انجمن اقتصاددانان ایران درباره میزان موفقیت دولت سیزدهم در کنترل نرخ تورم می‌گوید: «در حال حاضر نرخ تورم سالانه حدود ۴۵ درصد است و نرخ تورم نقطه به نقطه هم اندکی کمتر از ۴۰ درصد. گزارش آخر مرکز آمار ایران هم نشان می‌دهد تورم ماهانه در مهر به ۲.۳ درصد رسیده است. اینها مصادیقی هستند از اینکه سیاست‌گذاران کشور ما هنوز در زمینه کنترل نرخ تورم موفق نبوده‌اند و شرایط کشور نیز هیچ شباهتی به اقتصادی که به سمت رونق یا ثبات می‌رود، ندارد و به‌نظر می‌رسد همه چیز روی لبه تیغ قرار دارد.»

پیمان مولوی، کارشناس اقتصاد کلان، تاکید می‌کند: «ما نیاز داریم اقتصاد خود را از بند مشکلات سیاسی بیرون بکشیم. اقتصاد ایران به‌شدت سیاست‌زده شده و برای اینکه به روند نرمال خود بازگردد نیاز دارد که نفت خود را بفروشد و درآمدهای حاصل از آن را به کار بگیرد؛ در غیر این صورت شاهد کسری منابع نسبت به هزینه‌ها خواهیم بود و استفاده از روش‌های بهینه‌تر هم نمی‌تواند از این ناترازی دخل و خرج جلوگیری کند.»

آنچه در ادامه می‌خوانید مشروح گفت‌وگوی صمت با این اقتصاددان است.

◉ در ماه‌های اخیر رئیس کل بانک مرکزی و دولتمردان بر کاهش رشد تورم تاکید فراوانی دارند. به‌طور خاص بانک مرکزی مدعی است کاهش نرخ تورم (ولو اینکه فعلا بسیار اندک است) ناشی از کاهش رشد نقدینگی است. واقعا آمارهای پولی و رسمی ارائه‌شده بیانگر کاهش نرخ تورم در آینده نزدیک است؟

من فکر می‌کنم ارقام و آمارهای رسمی گوناگونی وجود دارند که خلاف این را نشان می‌دهند، به همین دلیل چندان نباید به ادعاهایی که مسئولان طرح می‌کنند، توجه کرد. براساس همین آمارهای پولی که بانک مرکزی منتشر می‌کند، تا پایان خرداد امسال، نرخ رشد پایه پولی بیش از ۴۱ درصد بوده است؛ رقمی که می‌تواند بغرنج بودن شرایط را به تصویر بکشد.

آخرین گزارش‌های منتشرشده نشان می‌دهد پایه پولی رشد بیش از ۱۵ درصدی نسبت به رشد نقدینگی داشته و بارها در ادبیات اقتصادی عنوان شده شدت اثرات تورمی رشد پول و پایه پولی به‌مراتب بیش از دیگر اجزای نقدینگی است و این امر تا جایی است که گاه به آن پول پرقدرت هم می‌گویند؛ به این ترتیب وابستگی بزرگی میان نرخ پایه پولی و نرخ رشد نقدینگی وجود دارد. خطر این مسئله به اندازه‌ای جدی است که به‌طور اجمالی می‌توانم بگویم اگر این وضعیت را کنترل نکنند، پس از گذشت مدت زمانی حدود ۶ ماه، رشد نقدینگی می‌تواند از کانال فعلی به کانال ۳۰ تا ۳۵ درصدی وارد شود و دیگر روش‌های امروز نمی‌تواند رشد پایه پولی و نقدینگی و متعاقب آن تورم را کنترل کند.

◉ چقدر می‌توان پذیرفت که دولتمردان امروز در کنترل نرخ تورم موفق بوده‌اند؟

چنانچه نرخ تورم و کاهش آن را صرفا در مقایسه با سال گذشته یا ابتدای سال ۱۴۰۱ در نظر بگیرند شاید بتوانند دستاوردی برای خود بسازند، اما بدون‌شک اگر معیار را وضعیت جهانی و نیازهای اقتصاد کشور برای رسیدن به یک شرایط مطلوب در نظر بگیرند، توفیقی مشاهده نمی‌شود؛ همان‌طور که وقتی تورم یکی دو سال گذشته را با تورم دو سه سال آخر دهه ۹۰ مقایسه کنیم هم به روشنی مشخص می‌شود که کنترلی در این زمینه وجود نداشته است.

در حال حاضر نرخ تورم سالانه حدود ۴۵ درصد است و نرخ تورم نقطه به نقطه هم اندکی کمتر از ۴۰ درصد. در ۳ ماه گذشته نیز هرگز نرخ تورم ماهانه به کمتر از ۲ درصد نرسیده و گزارش اخیر مرکز آمار ایران هم نشان می‌دهد تورم در مهر نه‌تنها کاهش نیافت، بلکه به ۲.۳ درصد رسیده است. به‌باور من اینها مصادیقی بارز هستند از اینکه سیاست‌گذاران کشور ما هنوز در زمینه کنترل نرخ تورم موفق نبوده‌اند و شرایط کشور نیز هیچ شباهتی به اقتصادی که به سمت رونق یا ثبات می‌رود، ندارد و به‌نظر می‌رسد همه چیز روی لبه تیغ قرار دارد.

◉ چرا شاخص‌های کلان و وضعیت اقتصاد ایران را نابسامان و به‌اصطلاح روی لبه تیغ می‌دانید؟

به این دلیل واضح که رشد نقدینگی در کشور ما کنترل شده، اما به‌جای اینکه این امر را با کاهش کسری بودجه محقق کنند، اقداماتی را در دستور کار گذاشتند که به‌سرعت می‌تواند به ضد خود تبدیل شود و ناگهان شرایط را دگرگون کند. به‌طور مثال برای اینکه نقدینگی مانند گذشته رشد نکند، نرخ ضریب فزاینده پولی را کاهش دادند که به‌معنای کاهش سرعت پول و اثر آن بر تورم است، به همین دلیل اثرات پول خلق‌شده مانند گذشته بر تورم شدید نیست، اما نباید فراموش کنیم که در همین مدت زمانی، بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی رشد بیش از ۳۸ درصدی داشته که بسیار نگران‌کننده است.

این در حالی است که تحریم‌ها هرچند در زمینه‌هایی مانند امکان فروش نفت ایران، اندکی ساده گرفته می‌شوند، اما روی کاغذ و از نظر حقوقی چیزی تغییر نکرده است. در این شرایط کافی است در سال آینده به‌جای جو بایدن، یک جمهوریخواه و دست‌راستی مانند دونالد ترامپ روی کار بیاید که بانک مرکزی هر چه رشته کرده را پنبه کند و به‌سرعت جهش قیمت‌ها در کشور رکوردشکنی کنند. ترامپ برجام را که معاهده‌ای بین‌المللی با حضور ۷ کشور بود کنار گذاشت؛ پس توافق فعلی که شفاهی است را به‌مراتب راحت‌تر می‌تواند کنار بگذارد و دیگر کشور به‌جای فروش روزانه یک‌ونیم میلیون بشکه نفت باید به فروش ۳۰۰ هزار بشکه عادت کند.

در این شرایط تورم کشور دیگر در کانال ۴۰ درصدی و حتی ۵۰ درصدی باقی نخواهد ماند و در اولین فرصت شتاب خواهد گرفت و به ارقامی بی‌سابقه خواهد رسید. تورم نیز به‌سرعت عدالت اجتماعی و رفاه عمومی را دچار مشکل می‌کند و همزمان با مبهم کردن افق اقتصاد، به کاهش چشمگیر سرمایه‌گذاری منجر خواهد شد.

◉ اقدامی که در داخل باید روی آن حساب کرد، برای شرایط امروز کدام است؟

واقعیت این است که بخش مهمی از مشکلاتی که در اقتصاد کشور ما وجود دارد، محصول ضعف‌های جدی در داخل کشور است و نمی‌توان و نباید آن را گردن کسانی دیگر یا دولت‌های خارجی انداخت. با این همه چنان کفگیر اقتصادمان به ته دیگ خورده که امروز باید رفع هر مانعی در مقابل فروش نفت، بازگرداندن درآمد آن به کشور و همچنین کاهش واقعی ریسک اقتصادی را در دستور بگذاریم، وگرنه هیچ شانسی برای رشد اقتصادی و گذار به مسیر توسعه‌یافتگی نخواهیم داشت.

◉ یعنی با نظر برخی که ریشه تورم را سیاست‌های پولی می‌دانند، مخالف هستید؟

این حرف به‌طور کلی درست است. میلتون فریدمن، اقتصاددان طرفدار بازار آزاد امریکایی این را گفته که در نهایت تورم یک مسئله پولی است و به‌طور طبیعی رفع آن با اصلاح سیاست‌های پولی ممکن خواهد بود. این حرف اشتباهی نیست و من آن را نفی نمی‌کنم، اما در شرایطی که امروز کشور ما در آن قرار گرفته، با اصلاح سیاست‌های پولی بعید است بتوانیم نرخ تورم را به‌نحوی شایسته کنترل کنیم. هرچند اصلاح سیاست‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در بخش پولی می‌تواند به بهبود روند اقتصادی کمک کند، اما این اقدام امروز دیگر کافی نیست. ما باید اقتصاد خود را از بند مشکلات سیاسی بیرون بکشیم. اقتصاد ایران به‌شدت سیاست‌زده شده و برای اینکه به روند نرمال خود بازگردد نیاز دارد که نفت خود را بفروشد و درآمدهای حاصل از آن را به کار بگیرد؛ در غیر این صورت کسری منابع نسبت به هزینه‌ها وجود خواهد داشت و استفاده از روش‌های بهینه‌تر هم نخواهد توانست از ناترازی دخل و خرج جلوگیری کند.

◉ رئیس سازمان برنامه و بودجه ادعا می‌کند با تداوم شرایط فعلی کسری منابع ۳۰ درصدی رخ خواهد داد. این سازمان وظیفه‌ای در قبال کنترل کسری بودجه ندارد؟

این یک مسئله حیاتی است که برخی نهادها در داخل کشور ما دچار دگردیسی در عملکرد خود شده‌اند. سازمان برنامه در تمام کشورهای جهان وظیفه برنامه‌ریزی، تدوین بودجه و یافتن اولویت‌های اقتصاد را دارد و حول همین مسائل فعالیت می‌کند، اما در ایران سازمانی با ابعاد سازمان برنامه و بودجه تبدیل شده به یک اداره کل که در بهترین حالت به حسابداری می‌پردازد و پول‌ها را از یک سمت به سمت دیگر منتقل می‌کند. این ربطی به وظایف توسعه‌ای و برنامه‌ریزی اقتصادی که به‌طور عمومی از چنین سازمان‌هایی انتظار می‌رود، ندارد.

در اقتصاد جهان امروز، یافتن اولویت‌ها یک مسئله تخصصی و کارشناسی است که زمان و هزینه زیادی می‌برد و سازمان برنامه وظیفه رسیدگی به این موارد را دارد. به‌طور مثال بررسی اینکه در ایران کدام بخش از زیرساخت‌های اقتصادی دچار مشکل شده و باید در آن سرمایه‌گذاری شود تا پیشران توسعه باشد، یکسره به فراموشی سپرده شده است. طبیعی است که وظیفه یک سازمان برنامه‌ریزی اقتصادی، حسابداری نیست و چنین کاری را اداره‌کل‌های مربوطه با مدیرانی که تخصص‌شان تنها حسابداری است، انجام می‌دهند.

در حال حاضر ما در کشور مشکلات بسیاری داریم؛ از جمله اینکه دولت باوجود افزایش نیافتن حقوق کارمندان و بازنشستگان به اندازه نرخ تورم، همچنان در تامین بودجه دچار مشکل است و ارقام کسری بودجه نگران‌کننده هستند. این در حالی است که بدنه کارمندی دولت نسبتا بزرگ است، اما کارآیی آن بسیار کمتر از انتظار است. از سوی دیگر، پرواضح است که در دوره تحریم، دولت دچار کسری منابع می‌شود، به همین دلیل نمی‌تواند پروژه‌های عمرانی خود را سر وقت مقرر، به بهره‌برداری برساند. این امر از یک طرف هزینه‌های عمرانی را افزایش می‌دهد و از سوی دیگر چون آن پروژه دیرتر به بهره‌برداری می‌رسد، امکان درآمدزایی از آن بنا بر پیش‌بینی‌ها محقق نمی‌شود. این نیز به خودی خود موجب می‌شود کسری بودجه تشدید شود و حتی هنگامی که تمام پروژه‌های عمرانی را رها می‌کنند و بودجه‌ای به آن اختصاص نمی‌دهند هم کسری بودجه به‌شدت بالا است.

این چرخه در کشور به‌وجود آمده و من فکر می‌کنم تا زمانی‌که مسئله تحریم‌ها برطرف نشود، ادامه خواهد داشت، به همین دلیل می‌توان گفت حتی همین سازمان برنامه هم تبدیل به بخشی از مشکل شده است. سازمانی که نمی‌تواند به وظایف ذاتی خود عمل کند، در یافتن

اولویت‌های کشور هم دچار مشکل خواهد بود و کاری از دست آن بر نمی‌آید. تغییر این نظام برنامه‌ریزی در شرایطی ممکن خواهد بود که هدف را به‌درستی انتخاب کنیم. این سازمان در ۱۴ سال اول فعالیتش، میان سال‌های ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۲ عملکردی درخشان داشته و آن دوران را می‌توان دوره طلایی آن نامید. همچنین میان سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۳ هم این سازمان عملکردش تا حدودی استاندارد بود و فعالیت‌هایی را صورت داده که در کل قابل‌دفاع هستند. من فکر می‌کنم باید اصلاحات ساختاری به‌گونه‌ای باشد که شرایط را چون گذشته کند.

◉ اشاره کردید که امروز در بیشتر کشورهای جهان سازمان‌های برنامه وظیفه اولویت‌بندی دارند. در کشورهای سوسیالیستی این سازمان بسیار بزرگ و قدرتمند بود. عملکرد سازمان برنامه ایران مشابهتی با این کشورها دارد؟

این درست است که من طرفدار اقتصاد بازار آزاد هستم و با رویکرد مارکسیستی و سوسیالیستی به اقتصاد، مخالفم، اما نباید فراموش کنیم که این کشورها با سازمان‌های برنامه بزرگ و متمرکز برای سال‌ها و دهه‌های متمادی رشدهای وحشتناک و ممتد از خود ثبت کردند و موفق شدند تمام ساحت‌های اقتصاد خود را اداره کنند و در توسعه نیروی انسانی یا صنایع سنگین موفقیت فراوانی داشتند. این در حالی است که اقتصاد ما هرگز با رشد ممتد پس از انقلاب، مشابه کشورهای کمونیستی، روبه‌رو نبوده است. حتی اگر سال‌های نسبتا موفق‌تر اقتصاد کشور را بررسی کنیم، متوجه می‌شویم این رشد در سال‌هایی رخ داده که روابط کشور با جهان مناسب بوده و امکان ورود درآمدها به کشور و سرمایه‌گذاری دولتی در زیرساخت‌ها وجود داشته است؛ نیازی که امروز هم در کشور ما وجود دارد و با رفع تحریم‌ها می‌توانیم به آن دست پیدا کنیم.

◉ گفتید اگر ترامپ دوباره ساکن کاخ سفیدشود کار اقتصادمان دشوار می‌شود. با حفظ وضعیت فعلی و لحاظ کسری بودجه ۷۵۰ هزار میلیارد تومانی در سال جاری، تورم در ۱۴۰۳ چقدر خواهد شد؟

اگر دونالد ترامپ راهی کاخ سفید نشود و فردی مانند بایدن سکان امور را در واشنگتن داشته باشد که نخواهد جلوی فروش فعلی نفت را بگیرد، باتوجه به نرخ رشد نقدینگی حدود ۳۰ درصدی که کشور دارد و با فرض رشد اقتصادی ۳ تا ۴ درصدی، تورم ایران در کانال ۴۰ تا ۴۵ درصد باقی خواهد ماند.

◉ حال اگر رئیس‌جمهوری بعدی امریکا بخواهد دوباره به فشار حداکثری روی بیاورد، تورم چقدر خواهد شد؟

در این صورت ۱۰ تا ۱۵ درصد بر شدت جهش قیمت‌ها افزوده خواهد شد که نرخ تورم سالانه را بین ۵۵ تا ۶۰ درصد تثبیت خواهد کرد.

صمت چالش‌های صادرات دانش‌بنیان را بررسی کرد

وجهه مخدوش ایران در صادرات فناوری

عکس: آیدا فریدی

«سهم دانش‌بنیان‌ها از کل صادرات کشور کمتر از ۲ درصد است» این گزاره جمله‌ای بود که چندی پیش معاون ارتقای کسب‌وکارهای بین‌المللی سازمان توسعه تجارت ایران درباره میزان صادرات دانش‌بنیان‌ها گفت. در واقع براساس آمار معاونت علمی و فناوری اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری که درباره ارزش صادراتی شرکت‌های دانش‌بنیان منتشر شد، ارزش کالاهای صادراتی این حوزه در سال ۱۴۰۱ بیش از یک میلیارد دلار برآورد شده که کمتر از ۲ درصد کل صادرات کشور است و در شأن حوزه دانش‌بنیان نیست. به‌گفته قنادزاده، برخی شرکت‌های دانش‌بنیان هنوز به بلوغ لازم برای ورود و ماندگاری در بازارهای صادراتی نرسیده‌اند و از ۹ هزار شرکت دانش‌بنیان در کشور کمتر از ۵۰۰ شرکت صادرات‌محور هستند. صمت در این گزارش به مهم‌ترین چالش‌های صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان پرداخته است.

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

مسیر هموار حضور در نمایشگاه‌های خارجی

حسن قاسمی یزدآبادی، فعال در زمینه تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان در گفت‌وگو با صمت درباره چالش‌های صادرات محصولات شرکت‌های دانش‌بنیان گفت: جای خالی حمایت‌های دولتی در صادرات به‌ویژه برای دانش‌بنیان‌ها به‌شدت احساس می‌شود، چراکه در بسیاری موارد باوجود مصوبه‌های قانونی به‌منظور تسهیل فرآیند صادرات، با معضلاتی نظیر کمبود بودجه مواجه می‌شویم. ناگفته نماند که مشوق‌های صادراتی از سوی معاونت علمی و صندوق نوآوری و شکوفایی برای بیشتر دانش‌بنیان‌ها اعمال شده و چالش دیگر مربوط به بازاریابی است. بیشتر شرکت‌های نوپا نیازمند حمایت دولت برای حضور در نمایشگاه‌های خارجی هستند، زیرا باوجود نرخ دلار و تورم‌های اخیر، در عمل، راه برای حضور در نمایشگاه‌های خارجی برای بازاریابی و تعاملات بین‌المللی غیرممکن می‌شود یا هزینه زیادی را می‌طلبد.

راه برای کلاهبرداری خارجی‌ها باز است

قاسمی در ادامه، درباره نبود روش پرداخت LC که راه را برای کلاهبرداری خارجی‌ها باز می‌گذارد، گفت: معضل اصلی و مهم دانش‌بنیان‌ها در تجارت بین‌الملل، نبود حمایت‌های حقوقی دولت است. متاسفانه در ایران امکان پرداخت‌های بین‌المللی امن نظیر LC وجود ندارد. بیشتر مدیران بانک‌های کشور، آشنایی با شیوه پرداخت LC ندارند، چراکه ۴ دهه می‌شود که این روش پرداخت بین‌المللی حذف شده است. اگر این روش را به‌کار بگیریم، می‌توانیم با هر تاجری در هر جای دنیا بدون ترس از ضرر و زیان از طرف مقابل، همکاری کنیم. به‌عبارت‌روشن‌تر، اگر تاجری هم در آن سوی دنیا بخواهد ضرری به تاجر دیگر بزند یا کلاهبرداری کند، این روش پرداخت، مانع می‌شود.

وی افزود: بیشتر تاجران نوپا در کشور، به‌دلیل نبود این روش پرداخت مجبور هستند با یک نگرش اعتمادی دست به فعالیت و معاملات بین‌المللی بزنند. تاجران زیادی در کشور ما بوده‌اند که به‌دلیل نبود روش پرداخت LC در نظام بانکی ضرر کرده و متاسفانه نتوانسته‌اند، پیگیری کنند.

به‌گفته قاسمی، فرض کنید یک شرکت خارجی، پولی را که قرار است به طرف قرارداد ایرانی بدهد، نداده است و طرف ایرانی دستش به هیچ‌جا بند نیست، در حالی که در بیشتر کشورهای دنیا اگر چنین اتفاقی بیفتد، به‌صورت سیستماتیک تمامی هزینه‌ها از شرکت خاطی و در بستر قانونی دریافت می‌شود، حتی خدمات کنسولی در وزارت خارجه ایران هم نمی‌تواند راه به جایی ببرد و معمولا به کشور مقصد ارجاع داده می‌شود.

لازم به توضیح است که LC یک روش پرداخت بین‌المللی امن است که تضمین‌کننده مراودات بین‌المللی تاجران محسوب می‌شود. در واقع، نوعی معاملات بانکی است. در این روش پرداخت، دوطرف قرارداد، اجازه عدول از قوانین را ندارند و تاجری نمی‌تواند خارج از قانون تجارت بین‌الملل دست به فرآیندی بزند.

توان رقابت در بازارهای جهانی را نداریم

امیررضا نیکان، رئیس مرکز تجارت ایران در عراق، ایران را کشوری فاقد چهره صادراتی دانست و گفت: ایران چهره‌ای صادرکننده در جهان ندارد، چراکه تاکنون صادرات‌محور نبوده است. به‌همین‌دلیل در اغلب کشورهای دنیا عنوان ساخت ایران را نمی‌شناسند. منظور از شناخت، تصوری است که عموم مردم جهان از برندهای معروف یک کشور دارند. برای مثال، امروزه اغلب مردم دنیا با عناوینی نظیر ساخت آلمان یا ساخت چین آشنایی دارند، اما ساخت ایران هنوز در فرهنگ زبانی دنیا جا نیفتاده که این ناشی از ضعف‌های عمیق در فرآیند صادرات کشور است. وی افزود: اغلب کشورها ایران را با کالاهایی نظیر زعفران و فرش می‌شناسند و البته نفت اصلی‌ترین کالایی است که ایران صادر می‌کند. در واقع، اغلب کشورهای دنیا ایران را به‌عنوان صادرکننده نفت می‌شناسند. به‌عبارت‌روشن‌تر، صادرات کالا به مقیاس وسیع در کشور منوط به این دست از کالاها است که اغلب مبتنی بر مکان هستند و کمابیش ارزش‌افزوده قابل‌توجهی ندارند، اما وقتی صحبت از دانش‌بنیان و صادرات کالاهای فناورانه می‌شود، یعنی اکوسیستم فناوری در کشور توانسته باشد با کاربرد علم و فن کالاهایی با ارزش‌افزوده بالا در حد استانداردهای جهانی تولید کند و توانایی رقابت در بازارهای جهانی را هم داشته باشد. گام نخست در توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان، باید شناساندن ایران به‌عنوان کشوری باشد که توان فناورانه کافی در تولید برخی کالاها را دارد. در واقع، فرآیندی می‌طلبد تا شرکت‌های دانش‌بنیان خود را در مجامع بین‌المللی بشناسانند. به گفته نیکان، متاسفانه اغلب مردم دنیا دید واقعی از پیشرفت‌های فناورانه در ایران ندارند و رفع این معضل، وظیفه نهادهای دولتی و حمایتی از شرکت‌های دانش‌بنیان است که تلاش کنند با همکاری رسانه‌ها چهره کشور را از فضای محصور صادراتی که تنها به کالاهایی نظیر فرش، زعفران، نفت و پتروشیمی اختصاص دارد، دور کنند.

گمنام چو دانش‌بنیان

این فعال دانش‌بنیان گفت: تاکنون بالغ بر هزار هیات خارجی برای شناخت شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی به کشور آمدند که درصد اندکی از آنها نسبت به اکوسیستم نوآوری و فناوری در کشور آشنایی نسبی داشتند و اغلب تصوری از پیشرفت‌های موجود در ایران نداشتند. اینجاست که باید به نقش بی‌بدیل رسانه در نظام تجاری کشورها پی برد. متاسفانه چهره ایران در برخی رسانه‌های دنیا مخدوش است و کشوری جنگ‌طلب شناخته شده‌ایم. علاوه بر آن، به‌دلیل مشابهت املایی واژه ایران با عراق در زبان انگلیسی؛ همین امر موجب شده که اغلب اخبارهای این دو کشور در کنار یکدیگر به‌صورت تعمدی آورده شود. مجموع این دلایل باعث شده است تا صادرات محصولات فناورانه رشد چندانی پیدا نکند. تا زمانی که نام ایران در کنار منازعات سیاسی منطقه خاورمیانه آورده شود، پیشرفت‌های فناورانه و دیگر کالاهای همراه با ارزش‌افزوده، فرصت حضور و رشد در بازارهای بین‌المللی را پیدا نمی‌کنند.

فقدان فرهنگ صادرات در کشور

نیکان گفت: معضل بعدی که سد راه توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان شده است، به توانمندی کم فعالان در این اکوسیستم ارتباط دارد. باتوجه به اینکه فعالان در نظام تولید، شناخت دقیقی از فرآیند استاندارد صادرات ندارند، توان دانش‌بنیان‌ها هم در صادرات کالاهای‌شان کافی نیست. در اصل تعریف صادرات در ایران اشتباه جا افتاده است. نمونه واضح توانایی در صادرات کالا را می‌توان در مجموعه سامسونگ دید. این مجموعه که تقریبا شهرت جهانی دارد، علاوه بر هزینه‌های زیاد برای تبلیغات متنوع در کشورهای مختلف، زیرساخت‌های قوی صادرات را دارد. با اینکه چند سالی می‌شود واردات کالاهای این شرکت در کشور ممنوع شده است، اما همچنان دفتر آن در تهران فعال است و بازار ایران را رصد می‌کند.

تسهیلات یا هدررفت سرمایه

وی افزود: نمی‌توان عنوان صادرات را به خریدهای خارجی اطلاق کرد. اینکه فردی خارجی محصولی را از یک شرکت ایرانی بخرد و پولش را بدهد، صادرات نیست، چراکه فرآیند صادرات مقدماتی دارد؛ نظیر مطالعه بازار هدف، تدوین نقشه خروجی، حضور در بازار صادراتی که یکی از مهم‌ترین مراحل آن است. حال باتوجه به اینکه دلار با ریال بسیار متفاوت است، هزینه‌های زیادی را می‌طلبد. برای مثال، نمی‌توان نام صادراتی را روی آن شرکت پتروشیمی که به یک عراقی محصول می‌فروشد، گذاشت. در واقع، هرگاه در عراق نمایندگی تأسیس کرد و تیمی را برای رصد بازار گماشت و توانست نرخ و بازار را مدیریت کند، صادرات انجام داده است.

به گفته نیکان؛ این چالش‌ها برای شرکت‌های دانش‌بنیان نمود بیشتری دارد، چراکه اغلب شرکت‌ها در فضایی تقریبا ایزوله رشد کرده‌اند و با حمایت‌های تسهیلاتی راهی بازارهای جهانی می‌شوند که در اغلب موارد، شکست می‌خورند. در حقیقت، یکی از چالش‌هایی که در بحث صادرات محصولات دانش‌بنیان وجود دارد، این است که هیچ‌گونه ارزیابی صادراتی از دانش‌بنیان‌ها انجام نمی‌گیرد و رتبه مشخصی به آنها داده نمی‌شود، یعنی شرکت‌ها در حوزه توانمند بودن صادراتی ارزیابی نمی‌شوند؛ این ارزیابی‌ها می‌تواند شامل یک کارت ویزیت دوزبانه تا راه‌اندازی یک دفتر اداری در کشورهای همسایه باشد.

وی در ادامه گفت: شاید در نگاه نخست، تسهیلات دولت به شرکت‌های دانش‌بنیان به‌ویژه آنهایی که موفق به حضور در نمایشگاه‌های خارجی می‌شوند، امری مثبت و سودبخش باشد، اما تا زمانی که زمینه صادرات و ارکان یک صادرات استاندارد در کشوری فراهم نباشد، تخصیص تسهیلات سرمایه هدر دادن است. ناگفته نماند که این چالش‌ها نه‌تنها برای دانش‌بنیان‌ها بلکه برای اغلب شرکت‌های تولیدی وجود دارد. در واقع، تنها ۴ شرکت تولیدی در ایران صادراتی هستند و ۹۶ درصد اصلا صادراتی نیستند. متاسفانه فرهنگ صادراتی نداریم و اشتباه جا افتاده است.

کارگزاران فناوری، نیازمند کمک‌های دولتی

نیکان افزود: فرآیند دقیق صادرات، منوط به انجام فرآیندهای بازاریابی و بازارسازی است که در گام نخست، باید واژه ساخت ایران جا بیفتد و بعد بتوان بازارسازی و بازاریابی کرد. فعالیت کارگزاران فناوری ایران در کشورهای مختلف باید براساس اصول صادرات باشد، یعنی ۳ فرآیند ایران برندینگ، بازارسازی و بعد بازاریابی در کشورها انجام شود و برای انجام این مراحل، هزینه‌های دولتی باید پشت آن باشد. به‌اعتقاد من، مطالعه مدل‌های جهانی، کمک زیادی به توسعه صادرات محصولات ایرانی به‌ویژه دانش‌بنیان‌ها می‌کند. از میان تجارب جهانی، ترکیه و چین جزو مدل‌های موفق هستند و اگر می‌خواهیم صادرات‌مان در دنیا قوی شود، باید راهی را که چین و ترکیه پیموده‌اند، طی کنیم. روند برندینگ این کشورها براساس سیاست از تولید به مصرف بود که به‌طورمستقیم به مردم محصولات را می‌فروختند. بنابراین، در مرحله نخست نباید دانش‌بنیان‌ها به‌دنبال تجار و بازرگانان باشند، چراکه تجار و بازرگانان مانند تیغ دولبه هستند، زیرا در برخی مواقع، فرآیند صادرات را با قیمت‌های حداکثری با شکست مواجه می‌کنند. در نهایت، مراکز فروش از تولید به مصرف در کشورها، منجر به رشد صادرات بسیاری از کشورها شده که این امر موجب دشوار شدن رقابت در نرخ، برای محصولات مشابه می‌شود، به‌همین‌دلیل یکی از سیاست‌هایی که می‌توان در بحث صادرات پیگیری کرد، ایجاد مراکزی برای فروش کالا از تولید به مصرف است.

> معضل اصلی و مهم دانش‌بنیان‌ها در تجارت بین‌الملل، نبود حمایت‌های حقوقی دولت است. متاسفانه در ایران امکان پرداخت‌های بین‌المللی امن نظیر LC وجود ندارد

> گام نخست در توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان، باید شناساندن ایران به‌عنوان کشوری باشد که‌توان فناورانه‌کافی در تولید برخی کالاها را دارد

سخن پایانی

باتوجه به موارد یاد شده، بازاریابی تخصصی یکی از چالش‌های صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان است و بسیاری از بازاریاب‌ها توجهی به بازارسازی ندارند و اولویت‌های بازاریابی محصولات های‌تک را نمی‌شناسند. به‌گفته اغلب کارشناسان، شرکت‌های دانش‌بنیان از همان ابتدا باید محصول خود را با دید بین‌المللی تولید کنند، این روند در طراحی محصول نیز تاثیرگذار است، زیرا شرکت‌ها تنها به رسیدن به مرحله فروش فکر می‌کنند، در حالی‌که تنها رسیدن کافی نیست.

یادداشت

روایتی از یک پارادوکس

امیرحسین برنایی، فعال حوزه تجاری‌سازی تولیدات دانش‌بنیان

از آنجایی‌که دانش‌بنیان‌ها برمبنای دانش و فن روز فعالیت می‌کنند، معمولا تمرکزشان بر تولید باکیفیت است تا فروش بالا. شاید تزریق زیاد سرمایه به این شرکت‌ها در هر قالبی آنها را معتاد به دریافت سرمایه کند و همین سبب شود تا در نهایت، راه فروش در بازار را نیابند. بنابراین، ارائه وام و تسهیلات مالی به یک تعادل استاندارد نیاز دارد. خوب است بخشی از سرمایه به صندوق پژوهش استانی اختصاص داده شود که تاحدی این اتفاق افتاده، اما باز هم درگیر روندهای سخت بروکراتیک است که همه‌چیز دوباره به تهران می‌رسد و باید مدیران پایتخت‌نشین تاییدیه بدهند.

از این‌رو کمبود اعتبارات مالی تنها معضل دانش‌بنیان‌ها نیست. قطعا بودجه‌ریزی بیشتر و سرمایه‌گذاری می‌تواند کمک‌کننده باشد؛ اما باید در نظر بگیریم که آیا رشد اعتبارات، تناسب کافی با تورم را دارد یا خیر؟ هرچند شعار امسال مهار تورم است، اما معضلات اقتصادی تنها به کمک شعار اصلاح نمی‌شوند و نیازمند یک برنامه بلندمدت هستند. مهار تورم یک روند است که باید در بستر زمان‌بندی چندساله اتفاق بیفتد و به‌نتیجه برسد. گفتنی است، مولفه‌های اثرگذار بر تورم طیف وسیعی از موضوعات را در بر می‌گیرد. یکی از آنها به سیاست خارجی کشور بر می‌گردد که متاسفانه کمتر به آن پرداخته شده، اما واقعیتی غیرقابل‌انکار است. در واقع، اگر روابط خوبی با قدرت‌های اقتصادی دنیا نداشته باشیم، فشار بر تولید و معیشت همچنان ادامه دارد و اگر سیاست خارجی شرایط منطقی‌تری را رقم بزند، می‌تواند در مسیر مهار تورم کمک کند.

بی‌شک نرخ سنگین تورم، کمر دانش‌بنیان‌های کوچک و تازه‌تاسیس را می‌شکند و نهادی نظیر صندوق نوآوری و شکوفایی هنوز تدبیری برای حمایت از این شرکت‌ها که پشتوانه مالی ندارند و از طرفی، صاحب دانش و فناوری هستند، نیندیشیده است. اگر تا ۳ سال پیش با ۲۰۰میلیون تومان، امکان توسعه یک شرکت تازه‌تاسیس دانش‌بنیان فراهم بود، امروز با ۲ میلیارد تومان هم نمی‌شود، راه به‌سوی تولید و رشد و توسعه برد . به هر حال، منابع مالی که در نظر گرفته می‌شود، باید متناسب با نیاز شرکت‌ها باشد و فقط به قول‌های عمل‌نشده منتهی نشود. در کل، دانش‌بنیان‌های زیادی وجود دارند که به‌دلیل قول‌های عمل‌نشده مدیران بالادستی در اکوسیستم نوآوری آسیب‌های جدی و منهدم‌کننده‌ای دیده‌اند. در واقع، وقتی مدیر یا مسئول در نهادی قول تامین اعتبار به دانش‌بنیان‌ها را می‌دهد، باید تحت هر شرایطی پرداخت شود، نه آنکه تنها با گفتن واژه متاسفم، صاحبان شرکت‌های دانش‌بنیان را راهی کنند.

تجربه نشان داده است که دانش‌بنیان‌ها در مسیر تامین مالی نیازهای خود همیشه درگیر بروکراسی دست‌وپاگیر بودند و هستند. علاوه بر آن، نقدی هم بر برخوردها و نوع نگاه اداری این نهاد وارد است، در برخی موارد نگاه از بالا به پایین به دانش‌بنیان‌ها در روند دریافت وام و تسهیلات وجود دارد. گویا در جریان ارائه تسهیلات به شرکت‌های دانش‌بنیان، لطف بزرگی رخ می‌دهد، در حالی که وظیفه نهادی نظیر صندوق نوآوری و شکوفایی، کمک مالی به این اکوسیستم است.

در کل، باید دید آیا معضل اصلی در اکوسیستم دانش‌بنیان کمبود بودجه است یا ساختار معیوب تامین سرمایه ایراد دارد؟ اگر به این سوال پاسخ داده نشود، همان داستان همیشگی بدهکار شدن دانش‌بنیان‌ها و عدم‌رشد و توسعه آنها روایت می‌شود. سیستم ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان در نهادهای تامین مالی نظیر صندوق نوآوری و شکوفایی حاکی از یک نگرش کلی و معمولا براساس دارایی‌های مشهود است. متاسفانه تاکنون هیچ‌گاه ندیدیم که دانش‌بنیان‌ها را در نهادهای تامین مالی براساس دارایی‌های نامشهود و ارزش فناوری ارزیابی کنند. وقتی هنوز نگرش به دارایی‌های شرکت‌های دانش‌بنیان طبق وثیقه‌های ملکی است نه دستاوردهای فناوری؛ چگونه می‌توان از افزایش تولید به‌واسطه سرمایه‌گذاری صحبت کرد.

متاسفانه ساختار نهادهای حمایتی از اکوسیستم دانش‌بنیان در اعطای وام و تسهیلات به شرکت‌ها فرقی با نهاد دیگری نظیر بانک ندارد، چراکه معمولا شرکت‌هایی با توانمندی بالای مالی و پولدار، توانایی دریافت وام دارند؛ اما به‌دلیل اینکه اعتبارسنجی دقیقی از دانش و فناوری وجود ندارد، شرکت‌هایی که توان پایین مالی دارند، معمولا محروم از تسهیلات می‌شوند. در نهایت، ساختار بروکراتیک در این اکوسیستم باید شکل دیگری به خود بگیرد و از طرفی هم، شرکت‌های دانش‌بنیان براساس دانش فنی خود اعتبارسنجی شوند تا منابع در کانال واقعی خود قرار بگیرد و استقلال عمل بیشتری به صندوق‌های پژوهش و فناوری استان‌ها در کنار نظارت دقیق داده شود، تا در مجموع اتفاقات خوبی را شاهد باشیم. در غیر این صورت، افزایش تخصیص سرمایه و بودجه بیش از آنکه دل را قرص کند، آن را می‌لرزاند.

چهره

خروج بانک‌های دولتی از زیاندهی

وزیر اقتصاد با اشاره به برگزاری مجامع سالانه بانک‌های دولتی اعلام کرد: تمام بانک‌های دولتی جز بانک سپه که به‌دلیل اثرات ناشی از ادغام ۴ بانک و موسسه مالی دیگر، مشکلاتی را در سال‌های گذشته داشت، از زیاندهی خارج شدند. به گزارش تسنیم، خاندوزی ضمن بیان این مطلب افزود: در طول سال‌های برنامه ششم توسعه و حتی قبل از آن میزان زیاندهی بانک‌های دولتی به این شکل بوده که در سال ۹۵، ۶ بانک دولتی زیانده بودند و مجموعه بانک‌های دولت ۱۹ هزار میلیارد تومان زیان تولید کرده بودند. در سال ۹۶ هم ۹ بانک دولتی زیانده بودند با مجموع ۲۸ هزار میلیارد تومان، سال ۹۷ هم ۱۱ بانک زیانده داشتیم که جز دو بانک بقیه بانک‌ها وضعیت ناترازی داشتند و ۹ هزار میلیارد تومان زیان خلق کردند.

وزیر اقتصاد ادامه داد: در سال ۹۸ نیز ۶ بانک زیانده با مجموع ۱۵ هزار میلیارد تومان زیان داشتیم. در سال ۹۹ هم ۵ بانک با مجموع ۱۴ هزار میلیارد تومان سود سال نسبتا موفقی را رقم زدند. در سال ۱۴۰۰ هم ۴ بانک زیانده کشاورزی، توسعه تعاون، ملی ایران و سپه داشتیم که مجموعا بانک‌های دولتی ۵۰۰ میلیارد تومان زیان داشتند. در سال ۱۴۰۱ جز بانک سپه تمام بانک‌های دولت از وضعیت زیاندهی خارج شدند و ۷۰ هزار میلیارد تومان سود خالص در عملکرد شبکه بانکی کشور ثبت شد. وی در پاسخ به این پرسش که چه اقداماتی برای خروج بانک‌های دولتی از زیان انجام شد، متذکر شد: همواره تلاش و تاکید رئیس‌جمهوری بر انضباط مالی و قانونمندی بوده که به این منظور پرهیز از پرداخت‌های غیرقابل پذیرش از حوزه حسابرسی و استانداردهای حسابداری کشور و تذکرات مکرر به مدیران بانک‌های دولتی مبنی بر اینکه حق ندارند از قواعد تخطی کنند و هزینه‌های خود را در بخش‌های غیرتولیدی بالا ببرند، پیگیری شد. خاندوزی عنوان کرد: مجموعه انضباط‌های سختگیرانه‌ای که صورت گرفت، کمک کرد که جز یک بانک، تمام بانک‌های دولتی از زیاندهی خارج شوند و تاکید دولت نیز بر این است که تنها بانک باقیمانده به سمت خروج از زیاندهی برود.

نظرگاه

عوامل ورشکستگی بانک‌ها

عباس پورخسروی، کارشناس امور بانکی درباره عواملی که منجر به ورشکستگی بانک‌ها می‌شود در گفت‌وگو با صمت گفت: قانون ورشکستگی، مبتنی بر قانون تجارت است. طبق این قانون چنانچه شخص حقیقی یا حقوقی فعال در حوزه تجارت، از تادیه دیون و وجوهی محوله ناتوان شود، ورشکستگی محقق می‌شود.

وی با اشاره به سرمایه ثبتی بانک‌ها گفت: طبق قانون و باتوجه به سرمایه ثبت‌شده در ترازنامه‌های بانکی، تعدادی از بانک‌ها هم‌اکنون نیز ورشکسته محسوب می‌شوند، اما قانون ورشکستگی بر آنها اعمال نشده است.

این کارشناس امور بانکی افزود: در ایران ورشکستگی یک بانک، موجب ورشکستگی سایر بانک‌ها نیز می‌شود، اما در کشورهای دیگر این‌گونه نیست. همان‌طور که ورشکستگی دو بانک بزرگ در امریکا اتفاق افتاد، اما این اتفاق بر بانک‌های دیگر تاثیری نگذاشت.

پورخسروی گفت: اگر ساختار کنونی بانکداری تغییر کند، از ورشکستگی بانک‌ها جلوگیری خواهد شد. همچنین تا زمانی که ارتباط ما با سیستم بانکداری دنیا برقرار نشود، تحولات چندانی در سیستم بانکی کشور رخ نخواهد داد. تا زمانی که ارتباط‌مان با دنیا قطع است با مشکلات متعددی روبه‌رو خواهیم بود.این کارشناس امور بانکی به بحث کفایت سرمایه اشاره کرد و گفت: نسبت کفایت سرمایه بانک‌ها باید حداقل ۸ درصد باشد، اما در ایران رقم این شاخص در بسیاری از بانک‌ها منفی یا کمتر از ۸ درصد است.پورخسروی ادامه داد: در استانداردهای کمیته بال، حداقل نسبت کفایت سرمایه بانک‌ها و موسسات اعتباری، ۱۲ درصد تعیین شده، اما بانک مرکزی ایران حداقل این شاخص را ۸ درصد تعیین کرده است.وی افزود: نخستین بار نرخ کفایت سرمایه در سال ۱۹۸۸ میلادی توسط کمیته نظارت بر بانکداری بازل (کمیته بال) به دنیا معرفی شد. براساس تعریف علمی نسبت کفایت سرمایه، این نسبت حاصل تقسیم سرمایه پایه (طبق تعریف ارائه‌شده در آیین‌نامه مربوط به سرمایه پایه) به مجموع دارایی‌های موزون‌شده به ضرایب ریسک حسب درصد (طبق تعریف ارائه شده در ماده ۵ این آیین‌نامه) است. به‌گفته این کارشناس بانکی، نسبت کفایت سرمایه ملاکی برای تحلیل وضعیت و سنجش ثبات مالی بانک‌ها و موسسات مالی است. این نسبت نشان می‌دهد بانک‌ها تا چه میزان می‌توانند به‌وسیله سرمایه خود ریسک‌های موجود را پوشش دهند و از خطرهای احتمالی مانند ورشکستگی یا ناتوانی در انجام تعهدات جلوگیری کنند و طبق قانون مقدار آن حداقل ۸ درصد است. پورخسروی با تاکید بر ضرورت اصلاح روند اعمال مقررات بانکی افزود: تصویب ناگهانی و مداوم مقررات و بخشنامه‌های جدید چالش‌های زیادی برای بانک‌ها ایجاد می‌کند. این کارشناس امور بانکی به اقدامات بانک‌ها پس از ورشکستگی اشاره کرد و گفت: تکلیف بانکی که ورشکست می‌شود کاملا روشن است. پس از ورشکستگی باید طلبکاران شناسایی شوند و کلیه دارایی‌های بانک ورشکسته برآورد شود. سپس یک مدیر برای تسویه انتخاب می‌شود و بدهی‌های ورشکسته را از محل فروش دارایی‌ها پرداخت خواهد کرد؛ مگر آنکه یک قانون خاص برای ورشکستگی بانک‌ها وضع شود.

وی تصریح کرد: قانون فعلی قدیمی است و به همین منظور باید یا یک قانون جدید توسط مجلس به تصویب برسد یا قانون موجود اصلاح شود.

ضرورت برخورد با بانک‌های مشکل‌دار

ناترازها به صف شوند!

گروه بانک و بیمه
editor@smtnews.ir

بیش از یک ماه از مهلت بانک مرکزی به بانک‌های ناتراز گذشته و هنوز خبری از انحلال یا رفع مشکل ناترازی این بانک ها منتشر نشده است. بانک‌های ناتراز بانک‌هایی هستند که کفایت سرمایه آنها از حداقل استاندارد پایین‌تر است و زیان انباشته سنگین در صورت‌های مالی آنها دیده می‌شود و چالشی برای اقتصاد کشور محسوب می‌شوند.

طبق گفته‌های رئیس دولت و رئیس بانک مرکزی این بانک‌ها تا شهریور فرصت اعمال اصلاحات داشتند و برخورد با این بانک‌ها در دستور کار بانک مرکزی بوده و هست؛ برخوردی که البته کم‌وکیف آن چندان مشخص نیست، اما محمدرضا فرزین، رئیس کل بانک مرکزی و احسان خاندوزی وزیر اقتصاد، همچنان بر آن تاکید دارند. موضوع بانک‌های ناتراز در برنامه هفتم توسعه هم موردتوجه قرار گرفته و رئیس دولت نیز در جریان تقدیم لایحه برنامه هفتم به مجلس شورای اسلامی، وضعیت بانک‌های ناتراز و نحوه برخورد با آنها را تشریح کرد. برخی از کارشناسان نیز معتقدند در جریان بررسی برنامه هفتم توسعه و در آستانه تدوین بودجه ۱۴۰۳، تعیین‌تکلیف بانک‌های ناتراز باید با جدیت بیشتری دنبال شود.

یکی از موضوعات موردتوجه در برنامه هفتم توسعه رفع مشکل بانک‌های ناتراز است و رئیس دولت نیز در جریان تقدیم لایحه برنامه هفتم به مجلس وضعیت بانک‌های ناتراز و نحوه برخورد با آنها را تشریح کرد.

سید ابراهیم رئیسی در این زمینه گفت: بانک‌ها سه دسته‌اند؛ یکی بانک‌های سالم و خوب، دوم بانک‌هایی که دارای مشکل هستند، اما امکان اصلاح و احیا دارند و سوم بانک‌های مشکل‌دار که امکان اصلاح ندارند و در نتیجه از گردونه نظام پولی بانکی حذف خواهند شد. با موسسه پولی و بانکی که به مقررات تن نمی‌دهند نمی‌توان مسیر را ادامه داد و باید این وضعیت متحول شود و این در برنامه کاری دولت تعریف شده است. با این همه، وضعیت بانک‌های ناتراز هنوز تغییری نکرده و باید دید سیاست بانک مرکزی در مقابل این بانک‌ها چیست و پرونده بانک‌های ناتراز چه زمانی بسته می‌شود. براساس آمارها، بدهی ماهانه بانک‌ها به بانک مرکزی رشد ۱۲درصدی داشته که حکایت از تقاضای بانک‌ها برای منابع بیشتر دارد. در واقع این بانک‌ها با سرمایه‌گذاری‌های ناموفق زمینه‌ساز ناترازی خود شده‌اند. همچنین آمارها نشان می‌دهد بدهی بانک‌های ناتراز به بانک مرکزی در سال ۱۴۰۱، حدود ۱۶۰ درصد رشد داشته است.

دسته‌بندی بانک‌ها در ۳ گروه

بانک‌هایی با هزاران میلیارد زیان انباشته

براساس آمار، چند سالی است که بانک‌های دولتی در صدر بانک‌های ناتراز کشور قرار دارند، اما ناترازی یعنی چه؟ کف نسبت کفایت سرمایه بانک‌ها براساس مقررات بانک مرکزی و البته استانداردهای بین‌المللی ۸ درصد است. کارکرد اصلی نسبت کفایت سرمایه حمایت از بانک در برابر زیان‌های غیرمنتظره و نیز حمایت از سپرده‌گذاران و اعتباردهندگان است. بنا بر این تعریف، بانکی که نسبت کفایت سرمایه پایین‌تر از ۸ درصد داشته باشد، یک بانک ناتراز به شمار می‌رود و وجود چنین بانکی برای سپرده‌گذاران و اقتصاد یک کشور چالش و حتی خطر محسوب می‌شود. باید توجه داشت نسبت پایین و حتی منفی کفایت سرمایه به‌معنی به‌خطر افتادن حیات بانک‌های غیراستاندارد است، زیرا با پایین یا منفی بودن نرخ کفایت سرمایه ریسک بانک افزایش پیدا می‌کند و حتی ممکن است با تشدید این ریسک، سپرده‌های مردم هم به خطر بیفتد. دلیل آن هم روشن است؛ سرمایه بانک ریسک را پوشش نمی‌دهد. براساس قانون، بانک‌ها هر ۵ سال یک‌بار می‌توانند سرمایه خود را از محل تجدیدارزیابی دارایی‌ها بدون پرداخت مالیات افزایش دهند. از بین ۸ بانک دولتی، ۴ بانک تا سال ۱۴۰۰ از این امکان قانونی استفاده کرده و تا ۲ سال آینده دیگر حق استفاده از این فرصت قانونی را ندارند. این یعنی شرایط بانک‌های ناتراز دولتی بیش از پیش نگران‌کننده شده است.

کارشناسان بانکی و اقتصادی مواجهه با این ابرچالش را ضروری می‌دانند. آنها تاکید می‌کنند دولت باید ضمن برخورد با بانک‌های ناتراز و اصلاح رویه آنها جلوی ضرر بیشتر به اقتصاد کشور را بگیرد و از سوی دیگر با بها دادن به بانک‌های خصوصی و موفق مسیر سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی آنها را تسهیل کند، زیرا هرقدر بانک‌های ناتراز در اقتصاد کشور نقشی مخرب ایفا می‌کنند، بانک‌های تراز و موفق می‌توانند با سرمایه‌گذاری در حوزه‌های گوناگون در مسیر رشد اقتصادی گام‌های بزرگی بردارند.

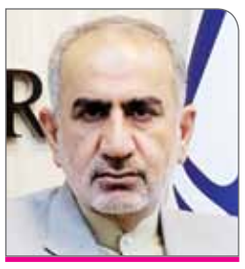
ادامه حیات ناترازها!

بانک‌های زیانده که با استانداردهای اعلام‌شده ازسوی بانک مرکزی و استانداردهای جهانی فاصله بسیار دارند، چه بانک‌هایی هستند و چگونه تاکنون به حیات خود ادامه داده‌اند؟

کارشناسان تاکید دارند در کنار بانک‌های ناتراز، بانک‌های ترازی نیز وجود دارند که سرمایه‌گذاری‌های گسترده زیرساختی نیز انجام دادند و همین سرمایه‌گذاری‌ها موجب عملکرد مثبت آنها در نظام بانکی و اقتصاد شده است.در مقابل وضعیت بانک‌های دولتی زیان انباشته سنگین را نشان می‌دهد. براین‌اساس طبق صورت‌های مالی، مجموع سود و زیان انباشته تلفیقی برخی بانک‌های دولتی، سپه، مسکن، کشاورزی، پست بانک، صنعت و معدن و توسعه صادرات تا پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۱۰۹ هزار میلیارد تومان زیان بوده است؛ این یعنی سرمایه‌گذاری‌های این بانک‌ها و عملیات توسعه‌شان نیز نه‌تنها سودده نبوده، بلکه زیان سنگین در پی داشته است؛ درست خلاف بانک‌هایی مثل پاسارگاد و دیگر بانک‌های با تراز مطلوب. همچنین میانگین نسبت کفایت سرمایه ۸ بانک دولتی ۱.۱ درصد است. ۶ بانک عملا پایین‌تر از شاخص ۸ درصد به فعالیت خود ادامه می‌دهند، ۴ بانک هم کفایت سرمایه منفی دارند که وضعیت آنها را بسیار نگران‌کننده می‌کند. در این میان وضعیت بانک سپه با نسبت کفایت سرمایه منفی ۲۳ از همه بانک‌ها بدتر است.

وضعیت اغلب بانک‌های نیمه‌دولتی و خصوصی نیز تعریفی ندارد و آنها هم با ناترازی زیاد روبه‌رو هستند.

افزایش اختیارات بانک مرکزی برای اصلاح ساختار

عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس گفت: اگر بانک‌های ناتراز کفایت سرمایه نداشته باشند، یا باید نسبت به افزایش سرمایه خود اقدام کنند یا اینکه در جهت انحلال این بانک‌ها اقدام خواهد شد.

جعفر قادری در گفت‌وگو با مهر، با اشاره به تصویب قانون بانک مرکزی، گفت: با قانون جدید، بانک مرکزی استقلال بیشتری پیدا کرده و حوزه نظارت آن هم ارتقا یافته است. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: در قانون بانک مرکزی سازکارهای لازم پیش‌بینی و قدرت عمل زیادی به رئیس کل بانک مرکزی و مجموعه‌های مرتبط با بانک مرکزی داده شده و قطعا تمهیداتی در نظر گرفته می‌شود تا این قانون به‌طور دقیق و کامل اجرایی شود. نماینده مردم شیراز در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: یکی از عوامل مهمی که منجر به افزایش پایه پولی می‌شود و افزایش نقدینگی را به‌دنبال دارد، افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی است. زمانی که بانک‌های تجاری از منابع بانک مرکزی اضافه‌برداشت دارند، پایه پولی را بالا می‌برند و به‌تبع آن حجم نقدینگی زیاد و تورم تشدید می‌شود. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلام با بیان اینکه تاکنون بانک مرکزی آن‌طور که باید این امکان را نداشت که با بانک‌های ناتراز و متخلف برخورد کند، تصریح کرد: الان و در قانون جدید بانک مرکزی این امکان برای بانک مرکزی فراهم شده که با بانک‌های ناتراز برخورد کند. اگر بانک‌های ناتراز کفایت سرمایه نداشته باشند، یا باید نسبت به افزایش سرمایه خود اقدام کنند یا اینکه در جهت انحلال این بانک‌ها اقدام خواهد شد. این اختیار هم به بانک مرکزی داده شده که با اعضای هیات مدیره و هیات عامل این بانک‌ها برخورد کند.

ورشکستگی دومینوار، کل اقتصاد را گرفتار می‌کند

محمدرضا براتی عراقی، کارشناس امور بانکی درباره عواملی که منجر به ورشکستگی بانک‌ها می‌شود در گفت‌وگو با صمت گفت: اعمال سیاست‌های دستوری از دلایل اصلی ورشکستگی بانک‌ها به‌شمار می‌رود. تا زمانی که دولت به بانک‌ها به‌عنوان یک دیگ غذا نگاه می‌کند که هر زمان دلش خواست، کمی از محتویات آن بردارد، مشکلات و چالش بانک‌ها ادامه دارد. وی با تاکید بر اینکه یکی از عوامل ورشکستگی بانک‌ها، سیاست‌های نادرست دولت‌هاست، گفت: همه ارکان دولت در بانک‌ها دخالت کرده و برای رفع بخشی از مسائل از محل منابع بانک‌ها تامین مالی می‌کنند. این کارشناس امور بانکی با اشاره به مکلف شدن بانک‌ها به پرداخت تسهیلات دستوری گفت: تسهیلات دستوری یا تکلیفی از عوامل دیگری است که به ورشکستگی بانک‌ها دامن می‌زند. به‌طور مثال دولت بانک‌ها را مکلف به پرداخت تسهیلات به فلان سازمان با هدف حل بحران اقتصادی سازمان می‌کند، اما در زمینه بازپرداخت این تسهیلات شفاف‌سازی نمی‌شود و این موضوع، بانک‌ها را با مشکلات متعددی روبه‌رو می‌کند.

وی اظهار کرد: عامل دیگر مدیران منصوب دولت در نظام بانکی هستند. این مدیران با هدف تامین منافع افراد، منصوب می‌شوند و این موضوع خود عامل مهمی در ورشکست شدن بانک‌ها به‌شمار می‌رود.

براتی عراقی با اشاره به اینکه صنایع مختلف با خطر ورشکستگی روبه‌رو هستند، گفت: بانک آینه تمام‌نمای جامعه است.

بانک به‌عنوان منظم‌ترین سازمان در کشور با سیاست‌گذاری‌های نادرست ورشکست می‌شود؛ چه برسد به سازمان‌هایی که هیچ گونه نظارتی روی آنها نیست و به هیچ وجه هم پاسخگو نیستند.

وی افزود: مهم‌ترین اتفاق مالی سال‌های اخیر ورشکستگی صندوق‌های بازنشستگی کشور است که بانک‌ها نیز از این موضوع تاثیر می‌گیرند و این امر باعث افزایش حجم نارضایتی در کشور می‌شود.

این کارشناس امور بانکی «از بین رفتن اعتماد مردم» را یکی از مهم‌ترین نتایج ورشکستگی بانک‌ها دانست و گفت: ورشکستگی بانک‌ها، به اعتماد مردم نسبت به نظام پولی و مالی کشور خدشه وارد می‌کند. اگر بگویند به‌طور مثال در سازمان X اختلاس صورت گرفته، جامعه نمی‌لرزد، اما دستبرد یا ورشکستگی بانک موضوعی همه‌گیر است که جامعه را به لرزه در می‌آورد. وی تصریح کرد: مسائل اقتصادی پس از چند سال حل و فصل می‌شوند، اما وقتی اعتماد از بین برود، بهبود اوضاع و بازگشت به شرایط اعتمادساز سخت خواهد بود.

بانک‌ها نان اعتماد مردم را می‌خورند. مردم به‌واسطه اعتمادی که به بانک‌ها دارند، در بانک سرمایه‌گذاری می‌کنند و خدشه به این اعتماد، عواقب جبران‌ناپذیری خواهد داشت.

براتی عراقی با تاکید بر اینکه امکان پیشگیری از ورشکستگی بانک‌ها وجود ندارد، گفت: ورشکستگی بانک‌ها مانند دومینویی است که به تمام صنایع کشور می‌رسد و همه را دچار ورشکستگی می‌کند.

وی افزود: فرق بانک با سایر ارگان‌ها این است که اگر به‌طور مثال شرکت فولاد ورشکسته شود، قسمتی از مردم جامعه درگیر آن می‌شوند، اما وقتی بانک ورشکسته می‌شود کل جامعه درگیر آن می‌شوند و این موضوع تبعات فراوانی دارد.

براتی عراقی گفت: بانک مرکزی در همه جای دنیا ناظر و سیاست‌گذار است و در امور بانکی دخالت نمی‌کند، اما در ایران در زمینه مقررات بانکی، بانک مرکزی حرف اول و آخر را می‌زند و در تمام مسائل ریز و درشت دخالت می‌کند. وی با اشاره به عدم استقلال بانک مرکزی تاکید کرد: بانک مرکزی باوجود اینکه در امور بانک‌ها دخالت می‌کند، از خود هیچ گونه اختیاری ندارد، زیرا این نهاد تنها ابلاغ‌کننده نظرات دولت است؛ بنابراین برای حل این مشکل چاره‌ای جز استقلال بانک مرکزی نیست. براتی عراقی سیاست‌های اقتصادی را به یک ساختمان تشبیه کرد که بانک در طبقه اول آن قرار دارد. به‌گفته وی در ایران طبقه بانک کاملا روی آب قرار دارد و هر لحظه ممکن است فرو بریزد. وی افزود: از آنجایی که صنایع کشور متاثر از سیستم بانکی هستند، فروپاشی بانک‌ها بر صنعت جامعه تاثیرگذار خواهد بود.

این کارشناس امور بانکی دلیل عقب‌ماندگی و بحران بانک‌ها را موضع‌گیری آنها در امور سیاسی دانست و گفت: مهم‌ترین عامل ورشکستگی بانک‌ها نبود بهره‌وری است. از سوی دیگر باتوجه به توسعه فناوری و اجرای آنلاین بسیاری از عملیات بانکی، بانک‌ها می‌توانند با یک‌سوم افراد موجود کار کنند و دوسوم باقیمانده در واقع غیر از بار هزینه‌ای، آورده‌ای برای نظام بانکی ندارند.

سخن پایانی

ورشکستگی بانک‌ها مسئله‌ای است که روز به روز به‌دلیل بحرانی بودن وضعیت اقتصاد کشور فراگیرتر می‌شود و غفلت از آن، اثرات جبران‌ناپذیری برجای خواهد گذاشت. ورشکست شدن بانک‌های ایران دلایل گوناگونی دارد که به‌گفته برخی از کارشناسان تسهیلات تکلیفی، مشکلات تامین نقدینگی و نبود شفافیت در دارایی واقعی از مهم‌ترین این دلایل است و همواره در محور توجه کارشناسان امور بانکی و اقتصاددانان قرار دارد. باید توجه داشت که نسبت پایین و حتی منفی کفایت سرمایه به معنی به‌خطرافتادن حیات بانک‌های غیراستاندارد است. چرا که در چنین شرایطی با پایین یا منفی بودن نرخ کفایت سرمایه ریسک بانک افزایش پیدا می‌کند و حتی ممکن است با تشدید این ریسک، سپرده‌های مردم هم به خطر بیفتد. دلیل آن هم روشن است؛ سرمایه بانک ریسک را پوشش نمی‌دهد.

بانک‌ها هر ۵ سال یک‌بار می‌توانند سرمایه خود را از محل تجدیدارزیابی دارایی‌ها بدون پرداخت مالیات افزایش دهند

تاکنون بانک مرکزی آن طور که باید این امکان را نداشت که با بانک‌های ناتراز و متخلف برخورد کند

اعمال سیاست‌های دستوری از دلایل اصلی ورشکستگی بانک‌ها به‌شمار می‌رود

به دنبال اجرای طرح حمایتی خرید توافقی برنج از سوی دولت محقق شد

خروج بازار برنج مازندران از رکود

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

همزمان با ورود کشت دوم برنج و رونق نسبی خرید و فروش، قیمت برنج کشت اول طارم محلی و هاشمی پس از ۷۰ روز سقف‌شکنی کرد و از متوسط ۶۰۰ تا ۶۲۰ هزار ریال در هر کیلو گرم به ۶۷۰ هزار ریال رسید و کشت دوم برنج نیز تا ۷۸۰هزار ریال عرضه می شود. بررسی میدانی خبرنگار ایرنا از وضعیت عرضه و تقاضای برنج در شالیکوبی‌های مازندران نشان می دهد که بازار این محصول استراتژی با ورود برنج کشت دوم تا حدودی رونق گرفته است.در حال حاضر برنج طارم هاشمی کشت اول که ۸۵ درصد رقم امسال شالیکاری مازندران را تشکیل داده است در هر کیلو گرم ۳۰ هزار تا ۵۰هزار ریال افزایش یافت و بازار برنج کشت دوم همین رقم نیز با قیمت خرید و فروش ۷۸۰ هزار ریال کلید خورد. اگرچه طبق آمار اتحادیه شالیکوبی‌داران مازندران همچنان ۷۰ درصد محصول کشاورزان پس از ۷۰ روز در انبارها آماده فروش است، اما به نظر می‌رسد با رونق نسبی بازار، کشاورزان از مردد بودن و تصمیم سخت در فروش محصول‌شان خارج شوند.

کارشناسان بازار برنج معتقدند؛ خروج رکود بازار برنج مازندران و سقف‌شکنی قیمت، به دلیل طرح حمایتی خرید توافقی برنج از سوی دولت است، طبق آمار شرکت غله و بازرگانی تا کنون حدود ۱۰هزار تن محصول سال گذشته کشاورزان خریداری شده است. هرچند عرضه و تقاضا یک اصل مهم در تجارت هر کالایی است و طبق این اصل به دلیل انباشته بودن و عرضه زیادی برنج در قیمت این محصول تاثیر گذاشت، اما نکته مهم براساس بررسی‌های میدانی این است که در حالی امسال حاصل دسترنج شالیکاران حدود ۳۵۰ هزار ریال کمتر نسبت به سال گذشته خریداری می‌شود که هزینه تولید به مراتب بیشتر بوده و مهم‌تر اینکه به جز برنج هیچ کالایی قیمتش کاهشی نبوده است.

اکنون شالیکاران به دلیل نیاز به نقدینگی که بعضی از آنان با متوسط قیمت ۶۲۰هزار ریال محصول طارم هاشمی را فروختند، اما آنچه مسلم است اینکه قیمت به نسبت هزینه تولید بسیار کم است، وضعیتی که بعضی از کشاورزان از این پس به دلیل نیاز، محصول‌شان را می فروشند.

▣ استقبال شالیکاران از فروش محصول‌شان

دست‌اندرکاران بازار برنج مازندران که عمدتا صاحبان شالیکوبی‌ها هستند، می‌گویند که اکنون عمده کشاورزان درصدد عرضه و فروش بیشتر محصول‌شان هستند، طبق اظهارات مدیر یکی از شالیکوبی‌ها در بخش لاله‌آباد بابل در حالی برنج کشت دوم وارد بازار شده که هنوز ۷۰ درصد محصول کشت اول در انبارها دپو شده، آماده عرضه است.

احمد قربانی در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا در عین حال از رونق نسبی بازار برنج در یک هفته اخیر خبر داد و گفت: از زمان برداشت و عرضه برنج در سال جاری، برنج طارم هاشمی درجه یک با قیمت ۶۲۰ هزار ریال کلید خورد و تا کنون کشاورزانی که نیاز به نقدینگی داشته‌اند بخشی از محصول‌شان را با این قیمت فروختند، اما از حدود ۱۰ روز گذشته این قیمت به ۶۷۰ هزار ریال افزایش یافت و بیشتر کشاورزان نیز حاضر به فروش محصول‌شان شدند.

وی با بیان این نکته که نمایندگان بعضی از فروشگاه‌های زنجیره‌ای وارد بازار خرید و فروش برنج در شالیکوبی‌ها شدند، بیان داشت: به نظر می‌رسد شرط واردات برنج به ازای خرید برنج داخلی که از سوی دولت گذاشته شده است، جواب داد و واردکنندگان، خرید و فروش بازار برنج داخلی را شروع کردند.

این کارشناس بازار برنج مازندران با بیان اینکه ورود کشت دوم برنج نیز سبب رونق نسبی بازار شده است، گفت: در حال حاضر برنج طارم هاشمی و بهنام ۲ رقم اصلی کشت دوم در هر کیلو گرم تا ۷۸۰هزار ریال خرید و فروش می‌شود و مشتریان زیادی هم دارد.

علت بالا بودن قیمت برنج دونوچ در مقایسه با دیگر ارقام، تولید آن به صورت بیولوژیکی و استفاده نکردن از سموم، برخورداری از ارزش غذایی زیاد، کیفیت بهتر و داشتن عطر و طعم مناسب‌تر است.

برنج رتون اغلب به صورت سفارشی و با مقدار کم توسط رزازان عرضه می‌شود و این موضوع نیز یکی از دلایل بالا بودن قیمت این رقم به شمار می‌رود.

نکته قابل تامل در شرایط فعلی بازار برنج این است که طبق آمار سازمان جهاد کشاورزی مازندران امسال حدود ۶۵هزار هکتار از زمین‌های شالیزاری دوباره نشا و ۳۵هزار هکتار نیز به روش رتون کشت شده، برداشت این محصول نیز از ۲هفته پیش شروع شده است و تا چند روز آینده شاهد پیک عرضه برنج کشت دوم در شالیکوبی‌های مازندران خواهیم بود.

بر اساس آمار رسمی جهاد کشاورزی مازندران میزان تولید شالی در کشت اول استان یک میلیون و ۳۵۰ هزار تن بوده است و پیش‌بینی کشت دوم نیز ۳۰۰ هزا تن شلتوک است.

کشت دوم برنج در مازندران به ۲ روش دوباره نشا یا دونوج (پرورش ساقه شالی) یا در اصطلاح فارسی رتون طی یک دهه گذشته بین شالیکاران مازندران تقریبا نهادینه شده است و براساس وضعیت آب و هوایی به خصوص رواناب‌های رودخانه‌ها کشت آن در مناطق مختلف استان متفاوت است.

▣ نیاز به واردات و توزیع برنج خارجی نداریم

مدیرعامل مرکز تجارت بین‌المللی و پایانه صادرات برنج کشور مستقر در آمل از رونق نسبی بازار برنج مازندران خبر داد و گفت: پیگیری‌های دولت و استانداری نسبت به اهمیت خرید و فروش برنج کهنه پارساله و اجرای ممنوعیت واردات شرط واردات به ازای خردی برنج داخلی سبب شد تا اکنون شاهد رونق نسبی بازار برنج در استان باشیم.

سید اسماعیل یزدان‌پناه در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا، با اظهار اینکه رونق نسبی بازار برنج سبب از بین رفتن دغدغه کشاورزان در فروش و کمبود نقدینگی شده است، ادامه داد: بازار برنج نیز همانند دیگر بازار محصولات کشاورزی و غیرکشاورزی به سرمایه در گردش نیاز دارد، یعنی اگر دولت نسبت به تامین سرمایه در گردش خریداران عمده از جمله فروشگاه‌های زنجیره‌ای اقدام عملی کند، جای نگرانی در رونق بازار برنج داخلی نخواهیم داشت.

وی با تاکید بر این نکته که تنظیم بازار برنج همواره باید مورد اهتمام دولت باشد، در عین حال توضیح داد: به نظر می‌رسد با توجه به باقیمانده برنج سال قبل و تولید قابل توجه امسال به خصوص توسعه کشت دوم، امسال نیازی به واردات برنج خارجی نیست و قیمت برنج کیفی داخلی نیز به نسبت قدرت خرید مردم برای مصرف‌کننده مناسب است.

مدیرعامل مرکز تجارت بین‌المللی و پایانه صادرات برنج کشور ابراز امیدواری کرد که امسال همه برنج‌های کشاورزان خرید و فروش شود و محصول بدون مشتری در دست شالیکاران نماند.

▣ از سر گیری معامله برنج در بورس

مدیرعامل مرکز بین‌المللی تجارت و پایانه صادرات برنج ایران مستقر در آمل از شروع خرید و فروش برنج در بازار بورس طی هفته آینده خبر داد و گفت که با شناخت بازار از قیمت و رونق نسبی دادوستد برنج، امیدواریم خرید و فروش این محصول در بازار بورس نیز مورد توجه قرار بگیرد.

یزدان‌پناه با اظهار اینکه مرکز بین‌المللی تجارت و پایانه صادرات برنج ایران کیفیت برنج مازندران را هنگام عرضه در بورس تضمین می‌کند و ضمانت‌کننده تحویل محصول به خریدار با کیفیت خریداری شده، افزود: البته علاوه بر کشاورزان برنجکار، هر شهروند ایرانی می‌تواند به خرید و فروش برنج به‌عنوان یک کالای بورسی ورود کند و سود مورد نظر خود را ببرد.

یزدان‌پناه یکی از مزیت‌های عرضه محصولات کشاورزی در بازار بورس را شفاف‌سازی قیمت و کوتاه کردن دست دلالان دانست و گفت: در واقع بورسی شدن محصولات استراتژیک کشاورزی به نوعی جایگزین قانون خرید تضمینی است که با هدف حمایت از تولید محصولات راهبردی کشاورزی در دست اجرا قرار گرفته است.

وی افزود: وقتی کشاورزی که قصد عرضه محصولش در بازار بورس را دارد و برنجش را به مرکز تجارت تحویل می‌دهد، این مرکز گواهی سپرده کالایی برایش صادر می‌کند که که نوعی اوراق بهادار معتبر محسوب می‌شود و کشاورز هم می‌تواند با ارائه این گواهی به مرکز، محصولش را دوباره تحویل بگیرد و هم می‌تواند از گواهی سپرده کالایی برای دریافت تسهیلات بانکی استفاده یا آن را به دیگران واگذار کند. مرکز بین‌المللی تجارت برنج ایران مستقر در آمل ۱۷۰ هزار مترمربع مساحت دارد که ۵۰ هزار مترمربع آن انبار برنج و ۶ هزار مترمربع نیز واحدهای تجاری و خدماتی، سالن معاملات است. این مرکز دارای پنجره واحد برای صادرات است و ظرفیت نگهداری، سورتینگ، بسته‌بندی، خرید، فروش و صادرات ۷۰۰ هزار تن برنج را دارد.

> به نظر می‌رسد شرط واردات برنج به ازای خرید برنج داخلی که از سوی دولت گذاشته شده، جواب داد و واردکنندگان، خرید و فروش برنج داخلی را شروع کردند

> بورسی شدن محصولات استراتژیک کشاورزی به نوعی جایگزین قانون خرید تضمینی است که با هدف حمایت از تولید محصولات راهبردی کشاورزی در دست اجرا قرار گرفته است

سخن پایانی

برنجکاری یکی از مهم ترین فعالیت کشاورزی در مازندران و منبع مهم درآمد کشاورزان استان است و با تولید بیش از یک میلیون تن، ۴۲ درصد برنج مورد نیاز کشور از این استان تامین می‌شود. استان مازندران تولید کننده ۷۲ نوع محصول زراعی و باغی است که در تولید ۱۵ محصول رتبه اول تا سوم را دارد. این استان با برخورداری از تنها ۲.۵درصد زمین کشاورزی کشور، سالانه ۷درصد از تولیدات کشاورزی و ۱۱ درصد از ارزش اقتصادی محصولات کشاورزی کشور را در اختیار دارد.

بوشهر، قطب تولید گوجه‌فرنگی خارج از فصل

استان بوشهر در عرصه کشاورزی و شیلاتی دارای ظرفیت‌های بسیار خوبی است که از جمله مهم‌ترین محصولات تولیدی این استان می‌توان به خرما، گوجه‌فرنگی، میگو و... اشاره کرد که در این محصولات به عنوان یکی از تولیدکنندگان تاثیرگذار در کشور شناخته می‌شود. در شرایطی که استان بوشهر با تولید سالانه بیش از ۶۰۰ هزار تن گوجه‌فرهنگی به عنوان قطب تولید این محصول محسوب می‌شود، امسال سطح زیر کشت آن کاهش می‌یابد.

به گزارش خبرگزاری مهر، استان بوشهر با تولید سالانه بیش از ۶۰۰ هزار تن گوجه‌فرهنگی به عنوان قطب تولید این محصول محسوب می‌شود و بخش عمده محصولات این استان در فصل سرد سال تولید می‌شود و نیازهای دیگر نقاط کشور را تامین می‌کند.

این استان با تولید بیش از ۶۰۰ هزار تن گوجه فرنگی به عنوان قطب تولید خارج از فصل این محصول محسوب می‌شود و در پاییز و زمستان کمبودهای بازار در سراسر کشور را جبران می‌کند. بخشی از گوجه‌فرنگی تولید شده در استان بوشهر در داخل مصرف و بخشی نیز صادر می‌شود که این محصولات دارای بازارهای خوبی در خارج از کشور نیز هستند.

یکی از مهم‌ترین مشکلات کشاورزان در فروش محصول است و گوجه‌کاران نیز با این مشکل همچنان روبه‌رو هستند و گاهی در برخی سال‌ها برداشت نکردن محصول برای کشاورز سودآورتر از برداشت و فروش آن به نرخ ناچیز است. در این شرایط اجرای طرح الگوی کشت می‌تواند باعث شود که با افزایش تنوع کشت و تولید محصولات، شرایط برای تامین بازار مناسب برای این محصولات نیز فراهم شود.

با توجه به کمبود منابع آبی و نبود بازار مناسب و شرایط سخت فروش، امسال در استان بوشهر طرح الگوی کشت اجرایی شده و سطح زیر کشت گوجه‌فرنگی در این استان کاهش می‌یابد.

▣ کاهش سطح زیر کشت گوجه‌فرنگی

معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر در گفت‌وگو با خبرنگار مهر اظهارکرد: استان بوشهر قطب تولید گوجه فرنگی کشور است و این محصول در شهرستان‌های مختلف استان کشت می‌شود.

کبری توکلی از برنامه‌ریزی برای تولید ۷۰۰ میلیون قطعه نشای گوجه‌فرنگی در استان بوشهر خبر داد و افزود: ۶۷ هکتار از گلخانه‌های استان بوشهر به تولید نشا اختصاص یافته است.

تغییر الگوی کشت در استان بوشهر به دلیل کاهش منابع آبی و تداوم خشکسالی‌ها یک ضرورت است و امسال ۶ هزار و ۳۳۰ هکتار مساحت کشت گوجه‌فرنگی در چهار شهرستان کاهش می‌یابد وی با بیان اینکه استان بوشهر به ۲۰۰ میلیون قطعه نشا برای ۹ هزار و ۸۰۰ هکتار سطح زیر کشت گوجه فرنگی نیاز دارد اضافه کرد: امسال کشت نشای گوجه‌فرنگی در اراضی کشاورزی استان بوشهر از مرداد ماه آغاز شده است.

معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان بوشهر از کاهش سطح زیر کشت گوجه فرنگی در استان طی امسال خبر داد و بیان کرد: تغییر الگوی کشت به دلیل کاهش منابع آبی و تداوم خشکسالی‌ها یک ضرورت است.

وی با اشاره به ابلاغ برنامه الگوی کشت در فاز اول به چهار شهرستان استان بوشهر شامل شهرستان‌های دشتستان، دشتی، دیر و جم افزود: ۶ هزار و ۳۳۰ هکتار مساحت کشت گوجه‌فرنگی در این چهار شهرستان کاهش می‌یابد.

توکلی با اشاره به اینکه شهرستان‌های دشتی، دیر، دشتستان و جم دارای بیشترین سطح زیر کشت گوجه‌فرنگی هستند اضافه کرد: برداشت محصول گوجه‌فرنگی در این استان از پایان ماه جاری آغاز می‌شود.

وی با بیان اینکه اوج تولید گوجه‌فرنگی خارج از فصل استان بوشهر در ماه‌های دی و بهمن است، از برداشت بیش از ۶۰۰ هزار تن گوجه فرنگی خارج از فصل در استان بوشهر طی امسال خبر داد.

روی خط خبر

برنامه‌ریزی بازآفرینی شهری اصفهان

بهروز راعی: در بیست و یکمین جلسه ستاد بازآفرینی پایدار شهری استان اصفهان پنج دستور کار پیرامون بودجه و اعتبارات ساماندهی و توانمندسازی، بسته‌های پیشنهادی رسانه‌ای و مکانیزم اطلاع‌رسانی در خصوص بسته‌های تشویقی، تایید و تصویب طرح‌های بازآفرینی و تخفیف عوارض صدور پروانه ساختمانی و... مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و در خصوص تمامی مباحث با همفکری اعضا تصمیم‌گیری شد. به گزارش خبرنگار صمت از استان اصفهان مدیرکل راه و شهرسازی استان اصفهان در حاشیه این نشست در خصوص مباحث مطرح شده گفت: نخستین موضوع در این جلسه، ارائه گزارشی از بودجه و اعتبارات مربوط به ساماندهی و توانمندسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری استان بود که در این رابطه بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ و آیین‌نامه اجرایی آن تشریح شد همچنین پروژه‌های پیشنهادی سکونتگاه‌های غیررسمی استان با اولویت‌بندی مطرح شدند که پیرامون این مباحث تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی به‌عمل آمد. وی افزود: برخی از پروژه‌های پیشنهادی برای اجرا در سکونتگاه‌های غیررسمی استان شامل احداث مدرسه، پایگاه سلامت، کلانتری، فرهنگسرا و کتابخانه عمومی، بوستان‌های محلی، احداث سالن‌های ورزشی، مسجد، پایگاه بسیج، احداث پل و بهسازی معابر و... است. قاری‌قرآن بیان کرد: ارائه بسته‌های پیشنهادی رسانه‌ای و مکانیزم اطلاع‌رسانی در خصوص بسته‌های تشویقی شهرسازانه و قوانین و مقررات حمایتی و سایر موارد، دومین دستور کار این جلسه بود که براساس گزارشی که ارائه شد برنامه‌ریزی لازم به‌عمل آمد. وی گفت: در این نشست پروژه‌های بازآفرینی شهرهای دارای برنامه جامع اقدام مشترک و دارای مصوبه ستاد بازآفرینی شهرستان و همچنین تخفیف عوارض صدور پروانه ساختمانی توسط شهرداری‌ها در بافت فرسوده شهری، جهت تایید و تصویب در ستاد بازآفرینی استان مطرح شدند.

هزینه‌کرد برای ایمنی و حریم راه‌های کردستان

معاون راهداری اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کردستان گفت: در هفت‌ماهه اول امسال ۷۲۰ میلیارد ریال برای حفظ ایمنی و حریم راه‌های استان هزینه شد. صلاح‌الدین محمدی در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به اقدامات حوزه ایمنی و حریم راه‌های استان در هفت ماهه امسال اظهار کرد: در این مدت ۲ هزار و ۳۵۰ کیلومتر خط کشی سرد در محورهای استان انجام شد. معاون راهداری استان کردستان با اشاره به اینکه در راستای آرام‌سازی ترافیک نیز ۹۰ کیلومتر شیار لرزاننده انجام شد، افزود: در ۵۱ مقطع نیز ایمن‌سازی اضطراری راه‌ها صورت گرفته است. وی با اشاره بر لزوم استفاده تابلوهای ایمنی و اطلاعاتی راه‌ها جهت سهولت تردد، گفت: در هفت‌ماهه امسال بیش از ۹ هزار تابلو علائم ایمنی راه‌ها در سطح جاده‌های استان نصب، تعمیر و نظافت شد. محمدی اضافه کرد: همچنین در همین مدت بیش از هزار و ۸۹۰ متر مربع تابلو اطلاعاتی در سطح جاده‌های استان احداث، تعمیر و نظافت شد. معاون راهداری استان کردستان به دیگر اقدامات انجام‌شده در حوزه حریم و ایمنی راه اشاره کرد و گفت: اجرای روشنایی نقطه‌ای در ۶ تقاطع هم سطح، نگهداری روشنایی راه به طول ۴۵ کیلومتر، ارتقای حفاظ ایمنی میانه راه‌ها و نواحی پل و پرتگاهی و بهسازی حفاظ‌های موجود به طول ۱۱ کیلومتر، نگهداری ۵۵ دستگاه چراغ چشمک‌زن تقاطع‌ها و نگهداری ۸ دستگاه تونل از دیگر اقدامات امسال بود که در مجموع با هزینه ۷۲۰ میلیارد ریال انجام شد.

نصب زیستگاه مصنوعی آبزیان در هرمزگان

استاندار هرمزگان در مهرماه امسال در نشستی که با نخبگان و جمعی از اقشار مختلف شهرستان میناب داشت، اعلام کرد: ۱۰ هزار میلیارد ریال برای ایجاد زیستگاه‌های مصنوعی آبزیان در استان اختصاص یافت. مدیرکل شیلات هرمزگان با اشاره به اینکه ایجاد زیستگاه‌های مصنوعی در آب‌های استان اقدام دولت سیزدهم برای حفظ و بازسازی ذخایر آبزیان و خدمت به جامعه صیادی است، گفت: در مرحله دوم اجرای این طرح، برنامه‌ریزی برای استقرار هزار و ۳۰۰ سازه مصنوعی آبزیان در آب‌های جاسک، سیریک و قشم آغاز شد. مسعود بارانی در گفت‌وگو با ایرنا افزود: در این مرحله هزار سازه زیستگاه مصنوعی آبزیان در آب‌های مناطق غربی و شرقی جاسک و شهرستان سیریک و ۳۰۰ سازه نیز در شهرستان قشم استقرار خواهد یافت. وی باتوجه به اینکه استقرار این سازه‌ها با حمایت استانداری، سازمان شیلات ایران و پیگیری شیلات استان در راستای اجرای مصوبات سفر دور دوم رئیس‌جمهوری به استان است، بیان کرد: جانمایی نصب این سازه‌ها در آب‌های قشم، سیریک و جاسک براساس مطالعات و تحقیقات کارشناسی و با همکاری پژوهشکده اکولوژی خلیج‌فارس و دریای عمان درحال انجام است.

وی با بیان نقش بسیار مهم زیستگاه مصنوعی در پایداری و تثبیت اشتغال جامعه صیادی بیان کرد: برنامه‌های خوبی در زمینه بازسازی ذخایر آبزیان تهیه و تدوین شده است و در آینده نزدیک در سطح استان از سوی دولت مردمی در دست اجرا است. بارانی، جبران بخشی از فشار بر ذخایر آبزیان بر اثر برداشت بی‌رویه، ترمیم و کمک به احیای ذخیره گاه‌ها و حفظ ذخایر آبزیان، ایجاد توازن در اکوسیستم، حفظ جمعیت روستایی و ساحل نشینان، صید و صیادی پایدار، تثبیت اشتغال و کمک به امنیت غذایی و پدافند غیرعامل را از مهم‌ترین اهداف اجرای طرح بازسازی ذخایر آبزیان عنوان کرد. تا پایان سال گذشته حدود ۶هزار و ۶۰۰ سازه زیستگاه مصنوعی در آب‌های خلیج‌فارس نصب شد و تا پایان امسال نیز هدف‌گذاری برای نصب ۲هزار سازه جدید در دستورکار است. استان هرمزگان با برداشت سالیانه افزون بر ۳۱۵هزار تن انواع آبزیان و بیش از ۳۵هزار نفر صیاد، رتبه نخست صید و صیادی در کشور را دارد.

سه‌شنبه
۹ آبان ۱۴۰۲- ۱۵ ربیع‌الثانی۱۴۴۵ - ۳۱ اکتبر ۲۰۲۳- شماره ۲۴۳۶-پیاپی۳۷۵۴

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۰۳۵۱۰۰۹۴۲
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱ در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱ در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

عکس: آیدا فریدی

چند سالی است که غول تورم، رفاه اجتماعی خانوار ایرانی را به یغما برده است. نرخ تورم در کشور طی ۴ سال اخیر از ۴۰ درصد فراتر رفته و این امر قدرت خرید جامعه به‌ویژه اقشار کم‌درآمد را به شدت کاهش داده است. امروز حتی تامین اجاره‌بهای مسکن با دشواری همراه است، چه رسد به خرید مسکن، خودرو و... بازار اقلام غذایی کوچک شده و بسیاری از آنچه در گذشته امری بدیهی بود، رویایی دست‌نیافتنی شده است. سال جاری در تعیین نرخ دستمزد کارگران نه به نرخ تورم توجه شد و نه به سبد معیشت، از این رو نماینده کارگران منتظر تغییر دستمزد از سوی شورای‌عالی کار هستند.

کارگران در انتظار اصلاح «دستمزد»

قانون چه می‌گوید؟

فرامرز توفیقی یکی از کارشناسان حوزه کار درباره تغییر نرخ دستمزد به مهر گفت: ماده ۴۱ قانون کار می‌گوید شورای‌عالی کار موظف است همه‌ساله، برای تعیین حق دستمزد تشکیل جلسه بدهد.

وی افزود: در قانون عنوان شده این جلسات باید برای تعیین دستمزد برقرار باشد. اگر به مبنا و اساس تشکیل جلسه شورای‌عالی کار و مباحثی که پیش از آن وجود داشته رجوع کنیم می‌بینیم تشکیل جلسات پیش از انقلاب به سالی دو بار هم رسیده است.

بنابراین قانون‌گذار این دغدغه را دیده و به تبع این دغدغه برای رفع آن در قانون تاکید شده است که همه ساله جلسه شورای‌عالی کار برگزار شود. وی ادامه داد: در همین راستا بنا بر نیاز شورا می‌تواند سالی دو یا سه بار تشکیل جلسه دهد. به‌عنوان مثال در ترکیه سال گذشته ۴ بار تشکیل جلسه داده شد و افزایش دستمزد اتفاق افتاد این امر در فرانسه ۳ بار بود.

ضرورت جبران مافات

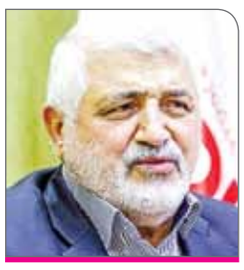
توفیقی درباره ضرورت تشکیل جلسه شورای‌عالی کار اظهار کرد: با توجه به اینکه امسال در تعیین دستمزد ۱۴۰۲ قانون رعایت نشد و مصوبه‌ای که از شورا بیرون آمد با وجود امضا نماینده کارگری لباس قانونی به تن نداشت و نه تورم در آن دیده شده بود، نه سبد معیشت حتی مصوبه خود دولت و نه بند ۱ و ۲ ماده ۴۱ بنابراین تشکیل شورا برای اصلاح مغفولیتی که در جامعه کارگری رخ داده ضروری است. این حقی است که بر گردن دولت از سوی کارگران وجود دارد تا جبران مافات شود.

الوعده وفا

این کارشناس حوزه کار در ادامه سخنان خود یادآور شد: نرخ تورم براساس سال پایه ۱۴۰۰ است اما نخست اینکه مؤلفه‌های تاثیرگذار روی تورم تا این لحظه اعلام نشده است. دوم، در تخمین نرخ تورم بیش از ۳۰۰ آیتم درگیر است که کارگران و کارمندان شاید در طول عمرشان با ۳۰ تا ۴۰ قلم از آنها دست به گریبان هستند. همچنین در جامعه تورم ملموس داریم و تورم اعلامی از سوی مرجع رسمی.

توفیقی با تاکید بر اینکه دولت باید تشکیل جلسه دهد و درباره ترمیم دستمزد فکری کند، تصریح کرد: براساس قولی که وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در انتهای سال گذشته در جلسه تعیین دستمزد کارگران داده بود اینکه اگر در جامعه کارمندی اتفاقی در حوزه حقوق و دستمزد رقم بخورد به جامعه کارگری در راستای توزیع عدالت تعمیم داده می‌شود؛ با توجه به بخشنامه خدمات رفاهی که معاون اول رئیس‌جمهوری امضا کرده و رسانه‌ای نیز شده به طور قطع آرزو و آمال هر کارگری است آن خدمات رفاهی که کارمندان دریافت می‌کنند شامل او نیز شود.

الگوبرداری از یک تجربه مثبت

بر اساس تجارب ترکیه در مهار تورم و نحوه برخورد و مواجهه با قشر حقوق و دستمزدبگیران اعم از کارکنان دولت، کارگران و بازنشستگان در برابر آسیب‌های تورم بالا در این کشور در ۳ مقطع زمانی در ۴ دهه گذشته مورد بررسی قرار گرفته است. تحولات اقتصادی ترکیه را از نظر شواهد تاریخی و آماری تورم زا و چگونگی مهار نرخ تورم را در اجرای برنامه‌های مربوط به اصلاحات اقتصادی را می‌توان به ۳ دوره زمانی طبقه‌بندی کرد. در این دوره‌ها تدابیر مختلفی برای مهار تورم و ترمیم و متناسب‌سازی حقوق و مزدبگیران شاغل و بازنشستگان انجام شد. امین دلیری مدرس حوزه اقتصاد در این خصوص گفت: دوره اول که با دوره نفوذ احزاب راست، در سال ۱۹۸۳ میلادی آغاز شد، ترکیه تورم نسبتا بالای را تجربه کرد؛ به‌طوری‌که نرخ تورم در ابتدای دوره به ۷۰ درصد و در اواسط دوره به ۱۱۲ درصد رسید. در یک دوره گذار از اجرای اصلاحات اقتصادی که در بازه زمانی ۱۹۸۳ تا ۲۰۰۲ انجام شد، همان‌طور که اشاره شد تورم بالایی را تجربه کرد. در این دوره ترمیم و متناسب‌سازی حقوق کارکنان و کارگران در دستور کار قرار داشت؛ بنابراین دولت با خیال آسوده‌تری به اصلاحات اقتصادی پرداخت.

وی ادامه داد: درباره مهم‌ترین اقدامات اقتصادی دولت ترکیه در این دوره می‌توان به انعطاف‌پذیری نرخ‌های ارز، اعمال سیاست ریاضت اقتصادی و تلاش در توسعه صادرات، اصلاح شرکت‌های دولتی و واگذاری آنها به بخش خصوصی، آزادسازی و اعطای ترجیحات به صادرات، آزادسازی واردات با تنظیم تعرفه‌ها و تشویق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اشاره کرد. با این اصلاحات اقتصادی انجام شده در سال‌های ۱۹۹۲ – ۱۹۸۵ نرخ رشد اقتصادی ترکیه به ۷ درصد رسید. با وجود رشد اقتصادی مثبت ۷ درصد، در سال ۱۹۹۲ تورم نیز افزایش قابل توجه یافت.

وی افزود: در این سال‌ها دولت ترکیه به علت عدم موفقیت در مهار تورم، تاثیر زیادی در نابرابری و بی‌عدالتی در توزیع درآمدها داشت. در دوره ۱۹۹۷- ۱۹۹۵ با توجه به اصلاحات انجام شده و عملکرد کلان اقتصادی دولت، ترکیه شاهد بهترین رشد اقتصادی با کاهش کسری تجاری بود. در این دوره فشارهای تورمی نیز کاهش یافت. مهم‌ترین اصلاحات انجام شده در این مقطع زمانی عبارت بود از رونق بانکداری بدون ربا و اختصاص و استفاده از تسهیلات سرمایه‌های انباشته شده در موسسات و بانک‌ها (اقبال شرکت‌ها که اعتقادی به بانکداری با بهره نداشتند، از وام‌های بدون بهره استفاده کردند)، ظهور یک بخش خصوصی قدرتمند و واقعی در عرصه فعالیت‌های اقتصادی، آزادسازی صادرات و واردات با تنظیم تعرفه‌ها، رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و داخلی به‌عنوان موتور محرک توسعه و رشد اقتصادی.

این مدرس اقتصاد ادامه داد: در دوره رئیس‌جمهوری فعلی، رجب طیب اردغان دستور داد «حداقل دستمزد کارگری، حقوق کارمندان و مستمری بازنشستگان باید بالاتر از نرخ تورم افزایش یابد». حداقل تورم در ترکیه ۱۰ هزار لیر یعنی حدود ۵۰۰ دلار است. در سال ۲۰۲۲ میانگین نرخ تورم در ترکیه ۶۴.۸ درصد بود و در امسال میلادی نیز نرخ تورم به حدود ۸۰ درصد رسیده است. در این سال دولت ترکیه دو بار مبادرت به افزایش مزد و حقوق کارگران، کارکنان و بازنشستگان کرد. مرحله اول ۵۵ درصد افزایش پیدا کرد، در مرحله دوم ۳۰ درصد و در مجموع ۸۵ درصد دستمزد و حقوق جامعه مزدبگیران ترکیه در سال ۲۰۲۳ نسبت به سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. به این ترتیب اثرات تورمی ناشی از تحولات و اوضاع اقتصادی کشور ترکیه در دو سال اخیر با متناسب‌سازی افزایش نرخ تورم با افزایش نرخ تورم از این قشر آسیب‌پذیر حمایت شد.

خبر

دهک‌های ۸ و ۹ منتظر باشند

با اجرای طرح کالابرگ الکترونیک و مشمول شدن دهک اول تا هفتم کم‌درآمد، ۸۰ درصد مردم ایران مشمول طرح کالابرگ الکترونیک شدند و به زودی با پیوستن دو دهک هشتم و نهم زنجیره طرح کامل‌تر شده و خانوارها علاوه بر امکان خرید ۱۱ قلم کالای اساسی به نرخ سال قبل، از یارانه تشویقی ۱۲۰ هزار تومانی بهره‌مند خواهند شد.

به گزارش ایسنا، اواخر مهر امسال سیدصولت مرتضوی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از پیوستن دهک‌های هشتم و نهم به طرح کالابرگ الکترونیک خبر داد و گفت: درحال‌حاضر دهک‌های ششم و هفتم را به طرح اضافه کردیم و به‌تدریج باقی دهک‌ها را هم اضافه می‌کنیم.

وی همچنین احتمال جابه‌جایی دهک‌ها را تایید کرد و گفت: امکان دارد بعضی دهک‌ها که دهک‌های بالاتر هستند به دهک‌های پایین‌تر بروند و بعضی دیگر که دهک‌های پایین‌تر هستند به دهک‌هایی بالاتر ارتقا یابند. گام نخست مرحله جدید طرح کالابرگ الکترونیک از ۱۳ خردادماه امسال برای خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی به اجرا درآمد و سپس به شکل تدریجی به سایر دهک‌های اول تا سوم تعمیم داده شد.

به موجب طرح کالابرگ الکترونیک امکان خرید ۱۱ قلم کالای اساسی از قبیل گوشت منجمد، روغن مایع، برنج ایرانی، پنیر، شیر و ماست کم‌چرب، حبوبات، مرغ، تخم‌مرغ، ماکارونی و قند و شکر فراهم شده و مشمولان این طرح در صورت اختصاص ۵۰ درصد اعتبار یارانه خود به خرید ۱۱ قلم کالای پیش‌بینی شده از شارژ ۱۲۰ هزار تومان یارانه تشویقی بهره‌مند خواهند شد.

از دوم شهریور نیز اجرای طرح کالابرگ الکترونیک به ۵ دهک تسری یافت و دو دهک ۴ و ۵ نیز مشمول اجرای این طرح شدند تا اینکه مرحله جدید طرح کالابرگ الکترونیک با پیوستن دو دهک ۶ و ۷ از روز شنبه ۲۲ مهرماه آغاز شد و بنا به گفته مسئولان وزارت رفاه اجرای طرح با استقبال بیش از ۱۲ میلیون نفری مواجه شده است.

درحال‌حاضر دهک‌های اول تا سوم، ۴۰۰ هزار تومان یارانه دریافت می‌کنند که با احتساب اعتبار مازاد ۱۲۰ هزار تومان ماهانه به ازای هر نفر ۵۲۰ هزار تومان یارانه تعلق می‌گیرد اما دهک‌های چهارم تا هفتم به ازای هر نفر از یارانه ۳۰۰ هزار تومانی برخوردارند که با احتساب شارژ ۱۲۰ هزار تومانی، مبلغ ۴۲۰ هزار تومان به عنوان یارانه تشویقی در هر ماه به حساب سرپرست خانوار واریز می‌شود.

با پیوستن دهک‌های ۶ و ۷، جامعه تحت پوشش این طرح که پیش از این ۴۱ میلیون نفر بود به ۶۱ میلیون نفر رسید و ۸۰ درصد مردم مشمول طرح کالابرگ الکترونیک شدند.

خوشبختانه امکان خرید اینترنتی با کالابرگ نیز فراهم شده و آن‌طور که معاون رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفته مردم می‌توانند خرید اینترنتی خود را از فروشگاه‌های اینترنتی که به وزارت تعاون متصل هستند و به زودی اعلام خواهند شد، انجام دهند. هم اکنون دسترسی شهروندان به اسنپ‌مارکت برای ثبت خرید اینترنتی تسهیل شده و خانوارها می‌توانند صرف‌نظر از خرید اینترنتی، از طریق کارت بانکی و نصب اپلیکیشن شما به نشانی https: //shoma.sfara.ir خرید اعتباری خود را انجام دهند.

طرح کالابرگ الکترونیک ابتکار عمل دولت سیزدهم است که با هدف حمایت از اقشار کم‌درآمد و حفظ سلامت غذایی خانوار به دنبال حذف ارز ترجیحی و جلوگیری از تاثیر آن بر سفره مردم و مقابله با تورم به اجرا درآمده است. درحال‌حاضر ۱۴۵ هزار فروشگاه و سوپرمارکت و ۱۰ فروشگاه زنجیره‌ای با ۱۲ هزار شعبه به طرح کالابرگ الکترونیک متصل شده‌اند و پیوستن ۴۰۰ تعاونی مصرف روستایی در شهر و روستا نیز کلید خورده است.

یادداشت

گام‌هایی برای تحقق اهداف تجاری

محمدرضا عابدین- استادیار موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

توسعه ارتباطات بین‌المللی از طریق عضویت در اتحادیه‌های منطقه‌ای یا انعقاد موافقتنامه دوطرفه یا اتحادیه‌های اقتصادی-تجاری از گام‌های پیش برنده کشور در راستای گسترش تجارت خارجی محسوب می‌شود. اهمیت تجارت خارجی در تاثیری است که بر تولید داخلی و اشتغال نیروی کار در بخش‌های مختلف اقتصادی اعم از کشاورزی، معدن، صنعت و خدمات می‌گذارد. هنگامی‌که کشوری در انزوای تجاری قرار داده شده باشد یا به‌طور خودخواسته در انزوا فرو رفته باشد، کیک اقتصادی قابل تقسیم میان آحاد جامعه کوچک می‌شود. این اتفاق منجر به گسترش بیکاری، فقر و سایر معضلات اقتصادی و اجتماعی در آن کشور می‌شود. یکی از بهترین راه‌های برون‌رفت از وضعیت یادشده به جهت افزایش درآمد سرانه ملی، گسترش ارتباطات بین‌المللی‌ای است که به توسعه بازارهای هدف صادراتی و گسترش منابع تامین نیازهای وارداتی کشور (تجارت خارجی) بینجامد. با توجه به تحریم‌ها، ضرورت پیوستن به اتحادیه‌های اقتصادی یا انعقاد توافقنامه‌های بین‌المللی که زمینه‌ساز پیوندهای تجاری و به‌ویژه توسعه صادرات شده، کاملا مشهود است و این موضوع از آن دسته مسائلی است که به شدت و حدت از سوی مسئولان سیاسی و اقتصادی کشور دنبال می‌شود. به‌طوری‌که انعقاد موافقت‌نامه تجارت ترجیحی میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا با هدف توسعه تجارت ایران با کشورهای پیرامونی و همسایه در سال ۱۳۹۸ نهایی و از آبان همان سال اجرایی شد. در ادامه مقرر شد برای تبدیل توافق به توافقی گسترده‌تر در قالب موافقتنامه تجارت آزاد طی ۳سال، گام‌های لازم برداشته شود و درحال‌حاضر مذاکرات در حال پیگیری هستند. همچنین سازمان شانگهای ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۱ با عضویت دائم ایران که از سال ۲۰۰۵ به‌عنوان عضو ناظر به این سازمان پیوسته بود، موافقت نمود و عضویت رسمی نیز در ۴ ژوئیه ۲۰۲۳ تصویب و اعلام شد. کمی بعدتر اعضای بریکس مقرر کردند؛ ایران از اول ژانویه ۲۰۲۴ به‌همراه آرژانتین، اتیوپی، امارات متحده عربی، عربستان سعودی و مصر به جمع این گروه اضافه شود. اما پرسش مطرح آن است که عضویت ایران در این سازمان‌ها و یا انعقاد موافقت‌نامه تجاری با اتحادیه‌های بین‌المللی، تا چه اندازه می‌تواند مشکل‌گشای معضلات بین‌المللی ایران باشد. برای ارائه پاسخی درخور، نگاهی گذرا به ویژگی‌های هم‌پیوندی‌های یادشده می‌اندازیم.

اتحادیه گمرکی اوراسیا، یک اتحادیه گمرکی متشکل از کشورهای عضو است که مبادله کالا بین اعضای این اتحادیه بدون عوارض گمرکی بوده و اعضای اتحادیه، یک تعرفه خارجی مشترک برای همه کالاهایی که به اتحادیه وارد می‌شوند، اعمال می‌کنند. اعضای این اتحادیه شامل کشورهای ارمنستان، بلاروس، روسیه، قرقیزستان و قزاقستان است. کشورهای عضو، با هدف همگرایی اقتصادی، تمام حد و حدود گمرکی را پس از ژوئیه ۲۰۱۱ میان خود حذف و در ۱۹ نوامبر ۲۰۱۱ کشورهای عضو یک کمسیون مشترک برای رشد تبادلات اقتصادی تاسیس کردند که نقش یک سازمان تنظیم‌کننده برای اتحادیه گمرکی و جامعه اقتصادی اوراسیا را بر عهده دارد. ایران در سال ۱۳۹۸ اقدام به انعقاد موافقت‌نامه تجارت ترجیحی با این اتحادیه کرده و در حال تلاش برای تبدیل آن به موافقت‌نامه تجارت آزاد است. سازمان همکاری‌های شانگهای که یک سازمان اوراسیایی میان‌دولتی است، برای همکاری‌های چندجانبه توسط رهبران چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان سیاسی در سال ۱۹۹۶ پایه‌گذاری شد. سپس کشورهای ازبکستان، هند، پاکستان و ایران نیز بدان پیوستند. همکاری در مسائل امنیتی، فرهنگی و اقتصادی جزو برنامه‌های این سازمان است. هرچند برخی اقدامات برای تهیه برنامه بلندمدت تشکیل منطقه آزاد تجاری در سازمان، اولویت دادن به پروژه‌های مشترک در زمینه انرژی، تشکیل شورای مشترک بانکی بین کشورهای عضو و تلاش برای ایجاد تشکیلاتی بین‌المللی با نام «باشگاه انرژی» جزو فعالیت‌های اقتصادی سازمان بوده، اما عمده اقدامات حول محورهای امنیتی و سیاسی با هدف برقرار کردن موازنه در برابر نفوذ امریکا و ناتو در منطقه شکل گرفته است. بریکس نیز با عضویت کشورهای برزیل، روسیه، هند، چین و افریقای جنوبی در ۱۶ ژوئن ۲۰۰۹ نخستین اجلاسیه خود را برگزار کردند. بعدتر کشورهای آرژانتین، اتیوپی، امارات‌متحده عربی، ایران، عربستان سعودی و مصر نیز بدان پیوستند. برخی اعضای قدیم، ضرورت اصلاح در نظام مالی جهان را یادآور می‌شوند تا امکان برقراری یک نظام کارآ مطمئن و باثبات فراهم شود. هرچند اغلب اعضا منتقد سلطه دلار آمریکایی در نظام رایج ارزی نیستند، اما گاهی نگرانی خود نسبت به کاهش ارزش دلار را ابراز می‌کنند. بریکس دارای یک ساختار مالی است که از دو بخش بانک توسعه جدید (بانک توسعه بریکس) و قرارداد اندوخته احتیاطی تشکیل شده است. بانک توسعه جدید یک بانک توسعه چندملیتی است که تمرکز اصلی آن در بخش وام، تأمین مالی طرح‌های زیربنایی است. قرارداد اندوخته احتیاطی، چارچوبی است که اعضای بریکس برای حفاظت از خود در برابر فشارهای نقدینگی جهانی اتخاذ کرده‌اند. این حفاظت در کنار سایر کارکردها شامل فشارهای ارزی هم می‌شود که از طرف دیگر بخش‌های اقتصاد جهان بر پول ملی کشورهای عضو وارد می‌شود. در عین حال، اعضا یک رشته رایزنی برای ایجاد نظام پرداختی که بتواند جایگزین سامانه سوئیفت (جامعه جهانی ارتباطات مالی بین بانکی) شود را از سال ۲۰۱۵ آغاز کرده‌اند. یکی از اهداف، راه‌اندازی نظام‌های پرداخت مستقل و حرکت به سمت تسویه حساب با ارزهای ملی است که در دست اقدام است. این کشورها در اجلاس ۲۰۲۳ درباره امکان ایجاد یک ارز مشترک یا چیزی مشابه آن بحث‌های را آغاز شود. وزن این کشورها از نظر شاخص تولید ناخالص داخلی، نه تنها مجموعا بر هژمون حاکم، یعنی ایالات متحده، بلکه بر کل کشورهای گروه هفت در کنار هم برتری داشته و برخی نیز معتقدند که بریکس امکان دستیابی به سطحی از خودکفایی در تجارت بین‌الملل را دارد که دیگر اتحادیه‌های پولی مثل منطقه یورو آرزوی آن را داشتند. دلیل این مسئله تنوع جغرافیایی کشورهای عضو است که امکان تولید کالاها و خدمات متنوع‌تری را در اختیار می‌گذارد. بررسی جزئیات هم پیوندی‌ها نشانگر آن است که در میان این سه، اتحادیه اقتصادی اوراسیا بیش از سایرین نیل به اهداف اقتصادی-تجاری را دنبال می‌کند. البته بریکس نیز در زمینه پیگیری اهداف اقتصادی تلاش‌هایی می‌کند، اما به دنبال آن دسته از اهدافی است که فعلا در قالب آرزو نمود یافته‌اند تا اینکه به اجرا رسیده باشند. در این میان سازمان شانگهای، بیش از سایرین از اهداف اقتصادی فاصله دارد. بنابراین اندکی بیشتر به ارتباط میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا می‌پردازیم. بررسی وضعیت تجارت اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا و مناسبات شکل‌گرفته میان ایران و این اتحادیه نیز نشانگر آن است که اولا ایران و اعضای اتحادیه نمی‌توانند شرکای بسیار خوبی برای یکدیگر باشند، زیرا شاخص اکمال تجاری میان دوطرف چندان محسوس نیست. همچنین تحریم سبب شده تا دو عضو اصلی (ایران و روسیه) علاقه‌مندی زیادی برای توسعه تعاملات تجاری داشته باشند؛ اما همین موضوع تحریم موانعی چندی را برای گسترش روابط فی‌مابین به‌وجود آورده و هنوز معضلات گریبانگیر نقل‌وانتقال‌های مالی دو طرف است. بنابراین برای رسیدن به حد کمال ظرفیت توسعه تجارت فی‌مابین نیاز به اقدامات جدی طرفین داشته و تکیه صرف ایران به این هم‌پیوندی‌ها به‌اندازه‌ای بیش از اندازه ظرف آنها نمی‌تواند راهگشای توسعه کارآمد و مثمر ثمر تجارت خارجی باشد.